

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

P) **UNDERVISNINGSVÄSENDET.** 21.

BERÄTTELSE

OM

STATENS ALLMÄNNA LÄROVERK FÖR GOSSAR
LÄSEÅRET 1891—92

UTARBETAD I KUNGL. ECKLESIASTIK-DEPARTEMENTET.



STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1894.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. P. Undervisningsväsendet. – Stockholm : Centraltryckeriet, 1870-1910.

Täckningsår: 1868-1912.

Innehåll: Folkundervisningen den 31 december 1868 ; Berättelse om statens elementarläroverk för gossar läsåren 1876-77 – 1909-1910 : Berättelse om statens allmänna läroverk läsåret 1910-1911 ; Berättelsen om folkskolorna för åren 1882-1910. Berättelserna är utarbetade av Ecklesiastikdepartementet.

I Berättelsen om folkskolorna för år 1882 ingår:

Kort öfversigt öfver det svenska folkskoleväsendets utveckling till år 1842, s. 2-8.

Primiäruppgifter och berättelser om folkskoleväsendet från och med år 1842, s. 8-10 och

Öfversigt af folkskoleväsendet under åren 1876-1881, s. 10-14.

Föregångare:

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ...- Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

I femårsberättelserna finns länsvisa statistiska uppgifter om undervisning.

Efterföljare:

Folkskolorna / av Kungl. Ecklesiastikdepartementet. - Stockholm : Centraltryckeriet, 1914-1932. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1920/21, 1929/30.

Läroverksutbildningen / av Kungl. Ecklesiastikdepartementet. - Stockholm : Centraltryckeriet, 1919-1940. (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: Läsåret 1916/17 – 1921/22, 1927/28 ; läsåren 1928/29 t.o.m. 1938/39

Statens allmänna läroverk / av Kungl. Ecklesiastikdepartementet. – Stockholm : Centraltryckeriet, 1915-1921. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: Läsåret 1911/12 – 1919/20.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 1887-204: Undervisning (Tab. 192-211).

Elever i icke-obligatoriska skolor 1864-1970 / [Statistiska centralbyrån ; utarb. av Margit Vinge]. - Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1977. - (Promemorior från SCB, ISSN 0347-3201 ; 1977:11).

Elever i obligatoriska skolor 1847-1962. - Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1974. – (Promemorior från SCB, ISSN 0347-3201 ; 1974:5).

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

P) **UNDERVISNINGSVÄSENDET.** 21.

BERÄTTELSE

OM

STATENS ALLMÄNNA LÄROVERK FÖR GOSSAR
LÄSEÅRET 1891—92

UTARBETAD I KUNGL. ECKLESIASTIK-DEPARTEMENTET.



STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1894.

Innehållsförteckning.

Text (sid. 1—47).

A. Undervisningen i allmänhet.

Kap.	Sid.
1. Läroverk.	1
2. Terminernas början och slut samt läsårets längd; tider på dagen för undervisning och öfningar; särskilda fridagar.	2
3. Normala antalet afdelningar; öferskjutande afdelningar vid vissa läroverk; antalet läraretimmar för vecka i läseämnena, deras normala antal enligt de särskilda läroverkens organisation samt öferskjutande eller understigande antal vid de särskilda läroverken, deras fördelning med hänsyn till olika bildningsstadier och linier samt deras medeltal för hvarje lärjunge efter stadier, linier och läroverksgrupper. (Tab. 1).....	4
4. Antal undervisningstimmar i veckan i de särskilda läseämnena; lärokurser i läseämnena; undervisningen i välskrifning och öfningar; inspektioner.	9

B. Lärare.

5. De tjänstgörande lärarnes antal och fördelning; tjänstledigheter. (Tab. 2) ...	12
6. Lärares afgång, befordran och uppflyttning i högre lönegrad. (Tab. 3) ...	14
7. Ordinarie lärarebefattningar.	17
8. Utbildningen af lärare i läse- och öfningsämnena.....	»

C. Lärjungar.

9. Lärjungarnes antal och fördelning efter läroverk, klasser och linier; antal lärjungar å helklassiska linien, hvilka deltagit i den frivilliga undervisningen i engelska och hebreiska; jemförande öfersigter öfver lärjungeantalen höstterminerna 1883—1891 samt öfver vitaliteten från undervisningens synpunkt hos den med läsåret 1891—92 utgående skolgenerationen; jemförelse för åren 1882—1891 mellan lärjungarnes antal och rikets folkmängd. (Tab. 4 o. 5)	26
10. Lärjungarnes kropps-konstitution och hellsotillstånd. (Tab. 6)	31
11. Lärjungarnes omsättning. (Tab. 7 o. 8).....	33
12. Mogenhets- och kompletterings-examina. (Tab. 9—12).....	36
13. De afgångne lärjungarnes tillämnade lefnadsbanor närmast efter afgången, m. m. (Tab. 13)	41

D. Ekonomiska förhållanden.

14. Läroverkens särskilda kassor, m. m.	43
15. Omkostnaderna för läroverken.	44

Table des matières.

Texte (p. 1—47).

A. Enseignement.

Chap.	Page.
1. Etablissements scolaires.	1
2. Commencement et clôture des semestres, durée de l'année scolaire; heures de la journée affectées à l'enseignement théorique et aux exercices pratiques (arts); jours de congé spéciaux.	2
3. Nombre normal des divisions; divisions excédantes à certains établissemens; nombre d'heures de professeurs d'enseignement théorique par semaine; nombre normal de ces heures selon l'organisation des établissemens, et nombre différent aux divers établissemens; répartition des dites heures sous le rapport des diverses classes et lignes de l'enseignement, et la moyenne par élève des mêmes heures d'après les classes et les lignes d'enseignement et d'après les groupes d'établissements. (Tabl. 1)	4
4. Nombre d'heures affectées par semaine à chaque matière; cours théoriques; enseignement de la calligraphie et des arts; inspections. ...	9

B. Corps enseignant.

5. Nombre et répartition des professeurs en service; congés temporaires. (Tabl. 2).....	12
6. Congé définitif, avancement, transfert dans une classe supérieure de traitement. (Tabl. 3)	14
7. Emplois ordinaires de professeurs.	17
8. Instruction des professeurs d'enseignement théorique et des maîtres d'arts et d'exercices pratiques.....	»

C. Elèves.

9. Nombre et répartition des élèves d'après les établissemens, les classes et les lignes; nombre des élèves de la ligne classique exclusive (grec et latin) qui ont pris part à l'enseignement facultatif de l'anglais et de l'hébreu; aperçus comparatifs du nombre des élèves aux semestres d'automne 1883—1891, et de la vitalité, sous le point de vue de l'enseignement, de la génération scolaire sortant avec l'année 1891—92; comparaison, pour les années 1882—1891, entre le nombre des élèves et la population du royaume. (Tabl. 4 et 5) 26	26
10. Constitution physique et état sanitaire des élèves. (Tabl. 6).....	31
11. Mouvement des élèves. (Tabl. 7 et 8)	33
12. Examens de maturité et examens complémentaires. (Tabl. 9—12)...	36
13. Profession projetée des élèves sortis, immédiatement après leur départ de l'école, etc. (Tabl. 13)	41

D. Economie.

14. Caisses privées des établissemens scolaires, etc.	43
15. Frais de l'Etat pour les établissemens mentionnés.....	44

Tabell-bilagor (sid. 1*—36*).

Tab.	Sid.
1. Antalet lärartimmar för vecka i läseämnena (således utom väl-skrifning och öfningar) under höstterminen 1891 samt deras för-delning.	3*
2. De tjänstgörande lärarnes antal höstterminen 1891.....	5*
3. Fördelning efter ålder af de lärare, som inträdt i högre lönegrad från och med den 1 Juli 1891 till och med den 30 Juni 1892....	9*
4. Lärjungarnes antal höstterminen 1891.	10*
5. Antal lärjungar höstterminen 1891 i 7:e latinklassen, hvilka under-visats i grekiska och tillika deltagit i den frivilliga undervisningen i engelska och hebreiska.	15*
6. Antal lärjungar höstterminen 1891, som på grund af sjukdomsor-saker m. m. icke deltagit i gymnastiköfningarna.	16*
7. Lärjungarnes flyttning år 1891 vid vårterminens slut och höstter-minens början.	20*
8. Lärjungarnes omsättning år 1891.	22*
9. Mogenhets- och kompletterings-examina vårterminen 1891.....	24*
10. Mogenhets- och kompletterings-examina höstterminen 1891.	28*
11. Ämnen för arbetena vid den skriftliga mogenhetsexamen vårterminen 1891.	31*
12. Ämnen för arbetena vid den skriftliga mogenhetsexamen höstter-minen 1891.	33*
13. Antal lärjungar, som afgått år 1891, med fördelning efter tilläm-nad lefnadsbana närmast efter afgången.	35*

Tableaux annexés (p. 1*—36*).

Tabl.	Page.
1. Nombre d'heures de professeurs d'enseignement théorique par se-maine (à l'exclusion de la calligraphie et des arts) pendant le semestre d'automne 1891, et la répartition de ces heures.....	3*
2. Nombre des professeurs en service pendant le semestre d'automne 1891.	5*
3. Répartition, d'après l'âge, des professeurs portés à une classe supé-rieure de traitement, dès le 1 ^{er} juillet 1891 jusqu'au 30 juin 1892.	9*
4. Nombre des élèves pendant le semestre d'automne 1891.	10*
5. Nombre, au semestre d'automne 1891, des élèves de 7 ^{me} latine (classe supérieure) ayant pris part aux leçons de grec et en outre aux leçons facultatives d'anglais et d'hébreu.	15*
6. Nombre, pendant le semestre d'automne 1891, des élèves qui n'ont pas assisté aux exercices de gymnastique par raison de maladie ou pour d'autres causes.	16*
7. Passage, en 1891, des élèves à une classe supérieure à la fin du semestre du printemps et au commencement du semestre d'automne.	20*
8. Mouvement des élèves en 1891.	22*
9. Examens de maturité et examens complémentaires du semestre du printemps 1891.....	24*
10. Examens de maturité et examens complémentaires du semestre d'automne 1891.....	28*
11. Matières et sujets des travaux écrits pour l'examen de maturité du semestre du printemps 1891.	31*
12. Matières et sujets des travaux écrits pour l'examen de maturité du semestre d'automne 1891.	33*
13. Elèves sortis pendant l'année 1891, répartis d'après la carrière à laquelle ils devaient se vouer immédiatement après leur sortie de l'école.	35*

TILL KONUNGEN.

Härmed öfverlemnas en inom E. K. M:ts Ecklesiastik-departement utarbetad berättelse om statens allmänna läroverk för gossar läseåret 1891—92.

Stockholm den 13 Oktober 1894.

Underdånigst
G. F. GILLJAM.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Ecklesiastik-departementet.

Den berättelse om statens allmänna läroverk för gossar, som härmed öfverlemnas, är utarbetad efter samma hufvudgrunder, som de föregående. Dock hafva nu i ett och samma kapitel dels sammanförts de förut på skilda ställen lemnade uppgifterna om »lärarekandidater» och om utbildningen af lärare i teckning och välskrifning, dels för första gången lemnats dylika uppgifter rörande musik samt gymnastik och militäröfningar. På sådant sätt har erhållits ett kapitel, afhandlande »Utbildningen af lärare i läse- och öfningsämnen».

I planen för denna berättelse har hvarken ingått att upptaga till behandling sådana ämnen, som endast efter vissa mellantider behöfva återkomma (se berättelsen för läseåret 1889—90), ej heller att af årligen behandlade ämnen intaga sådana fler-års-öfversigter, som likaledes endast efter

vissa mellantider behöfva återkomma (se berättelsen för läseåret 1890—91), till följd hvaraf nu icke meddelas andra fler-års-öfversigter, än några årligen återkommande, bland hvilka må nämnas öfversigten öfver *vitaliteten* från undervisningens synpunkt hos den med detta läseår utgående skolgenerationen.

Slutligen må nämnas att med anledning af fel eller brister i läroverkens årsredogörelser eller andra primäruppgifter hafva för denna berättelse aflåtits 74 anmärkningskrifvelser. För dessa hafva i de flesta fall användts det redan i berättelsen för läseåret 1876—77 (sid. 2) omnämnda 2-spaltade formuläret, i hvilket frågor och anmärkningar skrivas i den ena spalten samt svar och upplysningar i den andra.

A. Undervisningen i allmänhet.

Kap. 1. Läroverk.

Läroverkens antal och deras fördelning i grupper hafva under den tid, denna berättelse omfattar, varit desamma som under det föregående läseåret, med undantag däraf att de tvåklassiga pedagogierna i Kungsbacka och Borgholm samt de enklassiga pedagogierna i Öregrund, Mariefred, Säter och Laholm genom Kungl. bref af den 22 Maj 1891 blifvit indragna från och med den 1 Juli 1891. På de i berättelsen för läseåret 1888—89 angifna grunder är Ystads läroverk äfven detta läseår fördd till de högre läroverken.

Allmänna läroverken 1891—92.

Antalet läroverk utgjorde således för läseåret 1891—92 med nämnda öfverföring och för öfrigt enligt stat:

Högre allmänna läroverk	36
Femklassiga »	22
Treklassiga »	19
Tvåklassiga pedagogier	7
Enklassiga »	5
	<hr/>
	Summa 89.

Enligt medgifvande i Kungl. brefvet af den 6 Juli 1888 voro under läseåret vid Ystads läroverk 4 extra ordinarie

lektorer och 2 extra lärare anställde på stadens bekostnad och undervisningen på latinlinien utsträckt till samma omfång som vid de högre läroverken.

Likasom under det föregående läseåret hade Söderköpings, Alingsås, Falköpings, Sölvesborgs, Varbergs, Filipstads, Skellefteå och Örnsköldsviks läroverk äfven under läseåret 1891—92 ett större antal lärare och mera utsträckt undervisning än de treklassiga läroverken i allmänhet. — Sedan stadsfullmäktige i Söderköping för läseåret 1891—92, på samma sätt som under de tre föregående läseåren, beredt medel till bestridande af lagligt arvode åt en extra lärare, medgafs genom Kungl. bref af den 26 Juni 1891 undervisningens utsträckning till det omfång, som är föreskrifvet för fjärde klassen vid rikets allmänna läroverk; samma förhållande hade egt rum från och med läseåret 1888—89. Sedan å allmän rådstuga i Alingsås medel blifvit för läseåret 1891—92 anslagna till lagligt arvode åt en extra lärare, gafs genom Kungl. bref af den 23 Juli 1891 tillstånd till medlens användande för undervisningens utsträckning till det omfång, som är föreskrifvet för fjärde klassen vid rikets allmänna läroverk; samma förhållande hade äfven under det föregående läseåret egt rum. Sedan stadsfullmäktige i Falköping åtagit sig att för läseåret 1891—92 bestrida lagligt arvode till aflönande af en extra lärare samt i öfrigt de omkostnader, som i anledning af de högre klassernas tillkomst kunde pröfvas erforderliga, gafs genom Kungl. bref af den 18 Juli 1891 tillstånd till medlens användande för undervisningens utsträckning till det omfång, som vid rikets allmänna läroverk är föreskrifvet för femte klassen å latinlinien; samma utsträckning hade egt rum från och med läseåret 1880—81. Sedan stadsfullmäktige i Sölvesborg anvisat medel till lagliga arvoden åt två extra lärare, medgafs genom Kungl. bref af den 26 Juni 1891 för nästföljande läseår undervisningens utsträckning till det omfång, som är föreskrifvet för femte klassen vid rikets allmänna läroverk; under läseåren 1889—90 och 1890—91 var medelst anslag af stadens sparbank en extra lärare därstädes anställd och undervisningen utsträckt till det omfång, som är föreskrifvet för fjärde klassen. Efter det stadsfullmäktige i Varberg för läseåret 1891—92 anslagit medel till aflönande af en extra lärare, gafs genom Kungl. bref af den 19 Juni 1891 tillstånd till medlens användande för undervisningens utsträckning till det omfång, som är föreskrifvet för femte klassen vid rikets allmänna läroverk; från och med läseåret 1887—88 hade samma förhållande egt rum och under läseåret 1886—87 var undervisningen på dylikt sätt utsträckt till det omfång, som är föreskrifvet för fjärde klassen. Vid Filipstads läroverk var enligt medgif-

vande i Kungl. brefvet af den 18 Maj 1877 (se berättelsen för läseåret 1877—78, sid. 3) äfven under detta läseår en extra lärare anställd på stadens bekostnad samt undervisningen utsträckt till det omfång, som är föreskrifvet för fjärde klassen vid de allmänna läroverken. Rörande Skellefteå läroverk medgafs genom Kungl. bref af den 18 Juli 1891 för de tre kommande läseåren, att två extra lärare, aflönade af staden och enskilda, finge anställas samt undervisningen utsträckas till det omfång, som vid rikets allmänna läroverk är föreskrifvet för femte klassen; samma förhållande hade egt rum från och med läseåret 1883—84. Sedan Örnsköldsviks köping anslagit för ändamålet nödiga medel, medgafs genom Kungl. bref af den 21 Augusti 1891 anställandet för läseåret 1891—92 af behöfligt antal extra lärare på köpingens bekostnad samt undervisningens utsträckning till det omfång, som vid rikets allmänna läroverk är föreskrifvet för femte klassen; samma förhållande hade egt rum under läseåren 1882—1886, hvarjemte under läseåren 1881—82, 1887—88 och 1890—91 undervisningen var utsträckt till det omfång, som är föreskrifvet för fjärde klassen, hvaremot under läseåren 1888—89 och 1889—90 ingen utsträckning af undervisningen hade egt rum. — Vid ytterligare ett treklassigt läroverk, nemligen Engelholms, var äfven under detta läseår undervisningen utsträckt, ehuru utan tillökning i lärarnes antal, och omfattade fjärde latinklassen; ett i viss mån dylikt förhållande hade därstädes egt rum under en längre årsfölgd (åtminstone från och med läseåret 1876—77), hvarunder likväl *dels* undervisningens utsträckning vexlat, så att den somliga år omfattat både R. 4, L. 4, R. 5 och L. 5, men andra år endast 3, 2 eller 1 af dessa afdelningar, *dels* äfven lärarnes antal vexlat, i det att en af staden aflönad extra lärare var anställd vid läroverket under läseåren 1880—1884.

Äfven vid två pedagogier, nemligen Södertelje tvåklassiga och Simrishamns enklassiga, har under läseåret 1891—92, likasom under åtskilliga föregående, på hvarterdera stället en extra lärare varit anställd, hvarigenom undervisningen kunnat utsträckas längre än för sådana läroverk i allmänhet. I Södertelje, där extra läraren från och med läseåret 1877—78 till och med läseåret 1886—87 varit aflönad af staden och enskilde, var han under detta läseår, likasom under de fyra föregående, aflönad af staden ensam. I Simrishamn, hvarest en extra lärare varit aflönad af enskilde från och med läseåret 1877—78 till och med läseåret 1881—82, ingen sådan anställd under läseåret 1882—83, men en extra lärare från och med läseåret 1883—84 till och med läseåret 1886—87 varit aflönad af staden, var han under detta läseår, likasom under de fyra föregående, aflönad af stadens sparbank.

Kap. 2. Terminernas början och slut samt läseårets längd; tider på dagen för undervisning och öfningar; särskilda fridagar.

Läseåret börjades och afslöts vid samtliga allmänna läroverk och pedagogier inom de i läroverksstadgan föreskrifna tider, Augusti—Juni, med undantag för Karlskrona

läroverk, hvarest vårterminen afslöts den 31 Maj, då läseårets längd utgjorde 35 veckor och 5 dagar. — Höstterminens början vexlade mellan den 21 och 31 Augusti; dess

slut mellan den 15 och 23 December. Vårterminens början vexlade mellan den 14 och 25 Januari; dess slut — med undantag för Karlskrona läroverk (se ofvan) — mellan den 1 och 9 Juni. — Någon afvikelse från läroverksstadgans föreskrift om läsårets längd, 36 veckor, är ej att anföra utom den redan omtalade vid Karlskrona läroverk.

Om man för samtliga läroverken och pedagogierna sammanställer uppgiften om dagen för höstterminens början med uppgiften om dagen för den egentliga undervisningens början under samma termin, finner man, att mellan dessa två dagar, då en mellanliggande Söndag alltid frånräknats, förfutit: vid de högre läroverken i medeltal 3½ dagar, vexlande mellan 1 till och med 6 dagar (det sednare vid Södermalms läroverk i Stockholm, Jönköpings läroverk och Göteborgs Realläroverk); vid de femklassiga läroverken i medeltal 2½ dagar, nemligen 0 vid 2 (Norrtelje och Eskilstuna läroverk) samt för öfrigt vexlande mellan 1 till och med 4 dagar (det sednare vid Östermalms läroverk); vid de treklassiga läroverken i medeltal 0½ dagar, nemligen 0 vid 8 samt för öfrigt vexlande mellan 1 och 2 dagar; vid pedagogierna i medeltal 0½ dagar, nemligen 0 vid 8 och 1 dag vid 4. Dylika mellandagar vid början af vårterminen hafva utgjort 0 vid 17 högre, 18 femklassiga, 15 treklassiga och 8 pedagogier samt för öfrigt vexlat från ½ till och med 5 dagar (det sednare vid Nya elementarskolan). — Beträffande de mellandagar, hvilka vid terminernas slut pläga förekomma mellan dagen för den egentliga undervisningens avslutande och hemförlofningsdagen, hafva dessa under höstterminen vexlat mellan ½—3½ (det sednare antalet vid Malmö läroverk). Under vårterminen har antalet dylika mellandagar varit 0 vid 1 högre läroverk och 1 pedagogi samt för öfrigt vexlat mellan 1—4 (det sednare vid Nya elementarskolan samt vid Vexjö, Malmö och Kalmar läroverk). Anmärkas bör att antalet mellandagar vid vårterminens slut denna gång vid åtskilliga läroverk var mindre än vanligt, beroende detta därpå att mellandagarne vid dessa läroverk sammanstött med Pingstdagarne, hvilka naturligtvis ej inräknats i ofvan angifna antal.

Med afseende på den dagliga undervisningstidens fördelning hafva under detta läsåår inga avvikelser egt rum från § 18 i gällande läroverksstadga, sådan denna § lyder enligt Kungl. kungörelsen af den 23 December 1880.

Uppgifter om *särskilda fridagar* hafva för detta läsåår erhållits från alla allmänna läroverk och pedagogier. Bland de uppgifna fridagarne finner man på åtskilliga ställen 1 eller ½ dag för särskilda ändamål, hvilka kunna räknas till undervisningens område, såsom täffingsskjutning, militärisk utmarsch, naturvetenskaplig exkursion. Alla dylika dagar, på hvilka således ej full ledighet egde rum, äro i följande bearbetning frånräknade. Likaså är äfven frånräknad ledighet, som gifvits en dag på grund af skollokals desinficering efter sjukdomsfall. Naturligtvis äro ej heller

inräknade de redan förut omtalade mellandagarne vid terminernas början och slut. De återstående fridagarne uppgå i medeltal för de 89 läroverken till 4½. Fördelade på läroverksgrupper uppgå fridagarnes antal i medeltal för högre läroverk till 4½, för femklassiga till 4½, för treklassiga till 4½, för tvåklassiga pedagogier till 3½ samt för enklassiga pedagogier till 2½. Om man för öfrigt jemför de särskilda läroverken sinsemellan, visa sig högst betydliga olikheter. Så har antalet fridagar utgjort 7 vid ett femklassigt (Uddevalla); 6½ eller 6 vid fyra högre, två femklassiga och tre treklassiga läroverk samt vid två tvåklassiga pedagogier; 5½ eller 5 vid elfva högre, fem femklassiga och fyra treklassiga läroverk samt en tvåklassig pedagogi; 4½ eller 4 vid tretton högre, sex femklassiga och tre treklassiga läroverk samt en tvåklassig och en enklassig pedagogi; 3½ eller 3 vid fyra högre, sex femklassiga och sex treklassiga läroverk samt en tvåklassig och två enklassiga pedagogier; 2½ eller 2 vid fyra högre, två femklassiga och två treklassiga läroverk samt en tvåklassig och två enklassiga pedagogier; 1½ dag vid ett treklassigt läroverk; 1 dag vid en tvåklassig pedagogi.

Af de i läroverksstadgan, § 19, mom. 2, nämnda anledningar till fridagar (»För hela läroverket gemensam ledighet från undervisningen under en eller flere timmar eller hel dag må, dock endast af eforus eller rektor, kunna medgifvas, när hård väderlek, marknad, allmän högtidlighet eller annan giltig anledning förekommer.») har den första — hård väderlek — omtalats vid 3 läroverk samt vid ett omfattat delar af två dagar samt vid hvardera af de båda andra del af en dag. — Marknadslof omtalas vid 54 allmänna läroverk och pedagogier, d. v. s. vid mer än hälften. Dylikt lof synes, möjligen på några få undantag när, förekomma i alla de städer, där marknader hållas, hvarvid bör ihågkommas, att marknader kunna förekomma, ehuru ej upptagna i almanackan; vid åtskilliga läroverk har marknadslofet af häfd fortfarit, ehuru marknad ej längre finnes. Hvarje särskildt marknadslof, hvarunder här äfven innefattas lof på större torgdag, har i allmänhet omfattat 1 dag, men stundom ½, 1½ eller 2 dagar; vid ett femklassigt läroverk (Lidköpings) och en pedagogi (Hedemora) har förekommit marknadslof, som omfattat tre på hvarandra följande dagar. — Till fridagar på grund af allmän högtidlighet kunna räknas de ledigheter, hvilka vid 23 läroverk gifvits under en del af dagen eller hela dagen den 1 December, H. M. Konungens namnsdag, vid 1 läroverk del af en dag med anledning af H. M. Konungens och vid 1 del af en dag med anledning af hertigens af Vestergötlands besök, vid 8 läroverk en hel dag, del af en dag eller delar af två konsekutiva dagar med anledning af Gustaf-Adolfsdagen, vid Katarina läroverk i Stockholm del af en dag med anledning af invigningen af Södermalms högre allmänna läroverks nya byggnad, vid de tre allmänna läroverken i Göteborg en hel dag eller del af en dag med anledning af Göteborgs högskolas invigning, vid Helsingborgs läroverk del af en dag med anledning af den nya hamnens öppnande, vid Umeå läroverk en hel dag med anledning af

jernvägsinvigning samt vid Lindesbergs pedagogi del af en dag med anledning af traktäffing i staden.

Öfriga anledningar, på grund af hvilka ledighet beviljats, äro af mångahanda slag, men kunna delas i följande 6 grupper:

1) Majlof. Då första Maj under året inföll på Söndag, har detta lof vid åtskilliga läroverk indragits. För öfrigt har det förekommit vid 47 läroverk och gifvits på den 30 April, 2 Maj eller annan dag samt vid 39 läroverk omfattat en dag, vid 2 två halfta dagar och vid 6 del af en dag.

2) Fastlagslof, antingen på Fettisdagen eller (inom Skåne, Halland, Blekinge, på Gottland samt vid ett par andra läroverk) på Fastlags-måndagen eller vid en del läroverk på annan dag under fastan. Sådan ledighet omtalas vid 43 läroverk och har vid 2 omfattat en hel dag och del af den följande, vid 36 en hel dag, vid 1 delar af två konsekutiva dagar samt vid 4 del af en dag.

3) Lof på Märten-Luthers-dagen eller vid några läroverk på någon af närmast föregående eller efterföljande dagar. Sådan ledighet omtalas vid 30 läroverk och har vid 2 (Helsingborgs och Ystads) omfattat två konsekutiva dagar och en del af en följande, vid 2 två konsekutiva dagar, vid 1 en hel dag och del af den föregående och efterföljande, vid 3 en hel dag och del af en följande, vid 17 en hel dag samt vid 5 del af en dag.

4) Lof för skridskoåkning, skidlöpning, källåkning, bollslagning samt lekar i det fria. Sådan ledighet omtalas vid 38 läroverk och har, då för hvarje särskildt läroverk de olika tillfällena sammanslås, vid 1 (Umeå) omfattat tre spridda dagar, vid 1 en hel dag samt delar af två spridda dagar, vid 1 delar af tre spridda dagar, vid 1 en hel dag

och del af en annan, vid 5 en hel dag, vid 11 delar af två spridda dagar samt vid 18 del af en dag. Skridskoåkning ingår såsom augifven anledning vid 32 läroverk, skidlöpning vid 5, källåkning vid 5, bollslagning vid 1 och lekar i det fria vid 1 läroverk.

5) Lof för skollokalernas skurning och för insättning af innanfönster. Sådan ledighet omtalas vid 32 läroverk och har vid 1 (Örnsköldsviks) omfattat två konsekutiva dagar och en hel dag, vid 1 tre spridda dagar, vid 3 två konsekutiva dagar, vid 2 en dag samt del af den föregående och efterföljande, vid 1 två spridda dagar, vid 1 en hel dag och del af den följande, vid 1 en hel dag och del af en annan, vid 16 en hel dag, vid 1 delar af två spridda dagar, vid 5 del af en dag.

6) Diverse eller ej uppgifna anledningar. Sådana ledigheter omtalas vid 30 läroverk och hafva vid 1 läroverk omfattat en hel dag med anledning af sjuklighet bland lärarne; vid 1 en hel dag med anledning af hinder för läraren; vid 1 en hel dag och del af den följande samt vid 1 del af en dag med anledning af läraremöte; vid 1 en dag med anledning af en kollegas död; vid 1 en dag med anledning af influensa; vid 1 del af en dag med anledning af kollegium; vid 5 delar af en dag med anledning af begrafning (lärares, lärjunges, o. a.); vid 1 fyra spridda dagar och vid 1 en dag för »hvila och vederqvickelse»; vid 1 två konsekutiva dagar, vid 2 en hel dag och vid 1 del af en dag enligt » gammalt bruk » m. m. d.; vid 2 delar af två dagar för beivstande af passionspredikningar; vid 1 två spridda dagar för Oktober- och April-flyttningarna; vid 1 en hel dag för Oktober-flyttningen; vid 5 å den 26 Mars (som detta år inföll mellan två helgdagar); m. m.

Kap. 3. Normala antalet afdelningar; öfverskjutande afdelningar vid vissa läroverk; antalet lärare-timmar för vecka i läseämnen, deras normala antal enligt de särskilda läroverkens organisation samt öfverskjutande eller understigande antal vid de särskilda läroverken, deras fördelning med hänsyn till olika bildningsstadier och linier samt deras medeltal för hvarje lärjunge efter stadier, linier och läroverksgrupper.

Tab. 1.

Såsom i föregående berättelser anmärkts, uppgår vid ett å båda linierna fullständigt läroverk normala antalet årsafdelningar till 15 och vid ett femklassigt till 7.

Vid Stockholms Högre latinläroverk, där R. 4 och R. 5 finnas, utgör det normala antalet afdelningar 11, vid Södermalms jemlikt Kungl. brefven af den 7 Februari och 12 September 1890 å reallinien under utvidgning varande läroverk, där läsåret 1891—92 endast R. 7:2 saknades, utgjorde antalet afdelningar 14, vid Stockholms Högre realläroverk samt vid Göteborgs Högre latinläroverk och Göteborgs Högre realläroverk 9 samt vid Stockholms Nya elementarskola, som har en i flera afseenden från statens öfriga läroverk afvi-

kande organisation, 10¹⁾. Vid Vesterviks och Sundsvalls på reallinien fullständiga läroverk, där äfven L. 4 och L. 5 finnas, utgör normala antalet afdelningar 11.

På grund af Kungl. brefven af den 1 Juni 1877 (se

¹⁾ Härvid hafva Nya elementarskolans 5:e och 6:e klasser räknats innefatta hvardera endast en realafdelning och en latinafdelning. Emedan likväl 5:e klassen, som förut beräknats erfordra 1½ år för genomgåendet, från och med läsåret 1887—88 undergått den förändring (jfr här nedan Kap. 9), att tiden för genomgåendet beräknas till 2 år, likasom förhållandet redan förut varit för 6:e klassen, och klasserna 1—4 äro fasta och ett-åriga, så motsvaras den 5:e klassen af kl. 5 och 6:1 samt den 6:e af klasserna 6:2 och 7:1 vid de andra läroverken. Om man i enlighet härmed (såsom i sjelfva verket äfven skett å Tab. 4) fördelar lärjungarne i läroverkets 5:e och 6:e klasser på tillsammans 4 ett-åriga klasser samt åtskiljer realister och latinare, så uppgår hela antalet afdelningar till 14.

berättelsen för läsåret 1877—78, sid. 2) om indragning af vissa klasser vid åtskilliga läroverk saknades R: 6:1, R. 6:2, R. 7:1 och R. 7:2 vid Vexjö, Halmstads och Hernösands läroverk samt R. 7:1 och R. 7:2 vid Hudiksvalls, Vesterås, Kristianstads, Östersunds och Luleå läroverk. På grund af Kungl. bref af samma dag och Kungl. bref af den 12 September 1890 saknades dessutom under här ifrågakvarande läsåret R. 6:1, R. 7:1 och R. 7:2 vid Strengnäs läroverk samt R. 7:2 vid Nyköpings läroverk. Genom sistnämnda Kungl. bref förordnades nemligen, att vid läroverket i Strengnäs undervisningen å reallinien skulle upphöra i 6:e klassens nedre afdelning från och med höstterminen 1891 och i dess öfre afdelning från och med höstterminen 1892 samt att vid läroverket i Nyköping undervisning å reallinien skulle meddelas i 7:e klassens nedre afdelning från och med höstterminen 1891 och i dess öfre afdelning från och med höstterminen 1892.

Samtliga femklassiga läroverk omfattade båda linierna, med undantag af Jakobs läroverk i Stockholm och Oskarshamns, hvilka äro realläroverk med 5 klasser.

Genom fullständig brist på lärjungar saknades under höstterminen 1891 följande klasser vid de högre allmänna läroverken: R. 6:1 vid Ystads, R. 6:2 vid Hudiksvalls och Luleå samt R. 7:2 vid Visby läroverk. Därjemte är med afseende på latinliniens båda beståndsdelar (icke-greker och greker) inom klasserna 6 och 7 att nämna, att greker saknades i 6:1 vid Falu och Östersunds läroverk, i 6:2 vid Stockholms Nya elementarskola och Strengnäs läroverk samt i 7:2 vid Hudiksvalls och Falu läroverk. Genom fullständig brist på lärjungar saknades vidare samma termin L. 4 vid Kristinehamns samt L. 4 och L. 5 vid Haparanda femklassiga läroverk, hvarjemte, då man äfven fäster afseende vid de högre klasserna i treklassiga läroverk med utsträckt undervisning (jfr sid. 2), L. 4 saknades vid Söderköpings läroverk, L. 4 och L. 5 vid Sölvesborgs och Varbergs samt R. 4 och R. 5 vid Örnsköldsviks läroverk. Slutligen saknades 2:a klassen vid Grenna tvåklassiga pedagogi. — Under vårterminen 1892 voro förhållandena i detta hänseende oförändrade, med undantag däraf att R. 7:2 saknades vid Lunds högre och 1:a klassen vid Vernamo treklassiga läroverk, hvaremot greker funnos i 7:2 vid Falu läroverk.

Med afseende på parallelafdelningarnas antal vid åtskilliga läroverk under läsåret 1891—92 må meddelas följande. I de särskilda Kungl. bref af den 12 Juni 1891, hvarigenom anställande af extra lärare under det kommande läsåret medgafs vid vissa allmänna läroverk, bestämdes med detsamma det antal afdelningar, hvari lärjungarne inom de 5 lägsta klasserna vid samtliga dessa läroverk, utom Stockholms Nya elementarskola, samt vid ett af dem (Stockholms Högre realläroverk) äfven inom nedre sjetten skulle för samma läsåret vid undervis-

ningen i läseämnena fördelas. Genom Kungl. cirkulär af samma dag till eforalstyrelserna förordnades, att det högsta antal lärjungar, som inom dessa läroverk (23 högre och 5 femklassiga) och klasser finge i hvarje särskild afdelning emottagas, skulle, där icke annorlunda särskildt föreskrives, bestämmas enligt vissa grunder, hvilka fullkomligt öfverensstämma med dem, som bestämdes genom Kungl. cirkulären af den 10 Juni 1881 och den 23 Juni 1882 (se berättelsen för läsåret 1881—82, sid. 3, jemförd med berättelsen för läsåret 1882—83, sid. 3). — Slutligen meddelades äfven i 1891 års cirkulär vissa föreskrifter rörande rättighet för yngling, som anmält sig till intagning i någon hithörande klass vid berörda läroverk, men till följd af bristande utrymme icke kunnat där emottagas, att vinna inträde i motsvarande klass vid annat allmänt läroverk. Dessa föreskrifter öfverensstämma fullkomligt med motsvarande i 1881 års cirkulär.

Genom ett sednare särskildt Kungl. bref förordnades, att vid ett af de förut omnämnda högre läroverken ytterligare en extra lärare skulle anställas och i sammanhang därmed första klassen delas i två afdelningar.

Om man sammanställer alla de läroverk, för hvilka det nämnda cirkulärets föreskrifter förklarats gälla, och man för hvarje läroverk utsätter siffror, som angifva de bestämda antalen afdelningar inom klasserna 1—5 eller vid Stockholms Realläroverk inom klasserna 1—6:1, så erhåller man följande förteckning.

A. Högre allmänna läroverk.

Stockholm:

Latinläroverket: 2, 3, 3, 3, 3;
Södermalms läroverk: 2, 3, 2, 2, 2;
Realläroverket: 1, 2, 1, 2, 1, 3;

Uppsala: 2, 2, 2, 2, 2;

Gefle: 2, 2, 2, 2, 2;

Linköping: 2, 2, 2, 2, 2;

Norrköping: 1, 2, 2, 2, 2;

Vestervik: 1, 1, 1, 1, 1;

Nyköping: 1, 1, 1, 1, 1;

Jönköping: 1, 2, 2, 3, 3;

Lund: 2, 2, 2, 3, 2;

Malmö: 3, 3, 3, 3, 3;

Karlskrona: 1, 2, 2, 2, 2;

Kristianstad: 1, 1, 2, 2, 2;

Helsingborg: 1, 2, 2, 3, 2;

Ystad: 1, 1, 1, 2, 1;

Göteborg:

Latinläroverket: 1, 2, 2, 2, 2;

Realläroverket: 3, 3, 3, 3, 3;

Halmstad: 1, 1, 1, 2, 2;

Karlstad: 1, 2, 2, 3, 3;

Umeå: 1, 1, 1, 1, 1;

Luleå: 1, 1, 1, 1, 1;

Sundsvall: 2, 2, 2, 1, 1.

B. Femklassiga allmänna läroverk.

Stockholm:

Jakob: 2, 2, 2, 2, 1;

Katarina: 2, 2, 2, 2, 1;

Östermalm: 2, 3, 3, 3, 2;

Karlshamn: 1, 2, 2, 1, 1;

Göteborg: 2, 2, 2, 2, 1.

I Tab. 1 meddelas en öfversigt af antalet läraretimmar för vecka i läseämnena under höstterminen 1891 samt deras fördelning dels med hänsyn till de tre olika bildningsstadierna, d. v. s. lägre stadiet (kl. 1—3), mellanstadiet (kl. 4 o. 5) och högre stadiet (kl. 6 o. 7), dels med hänsyn till sammanslagning eller åtskiljande af lärjungar från olika linier. Iuräknade äro icke de timmar, som användts för undervisningen i endast välskrifning och öfningsämnen; däremot hafva medräknats timmarne för den frivilliga undervisningen i engelska och hebreiska inom kl. 7. Genom denna tabell kan man visserligen icke för hvarje särskild klass bestämma antalet parallelafdelningar; men däremot är det möjligt att för hvart och ett af de tre stadierna afgöra, huruvida vid ett visst läroverk lärarekrafter tagits i anspråk mer eller mindre än hvad enligt den för läroverket gällande organisationen skulle skett under normala förhållanden. I förra fallet bör man med skäl kunna betrakta antalet afdelningar såsom öfverskjutande, i sednare fallet såsom understigande det normala, så vida nemligen icke tillvaron af parallelafdelningar å ett håll mer än motvägts genom sammanslagningar å annat. För att kunna anställa en jämförelse måste man således först fastställa det normala antalet läraretimmar i läseämnena för hvarje stadium.

Enligt gällande »Undervisningsplan» uppgår antalet timmar för vecka i läseämnena till 24 i kl. 1, 28 i kl. 2 och 28 i kl. 3, hvaraf följer att, om inga parallelafdelningar finnas och ingen sammanslagning af klasser eger rum, hela antalet läraretimmar för vecka i läseämnena utgör i kl. 1—3 tillsammans 80; detta tal kan således betraktas såsom normaltalet för det lägre stadiet. — Hvad angår kl. 4 och 5 blir antalet läraretimmar olika, allt efter som realister och latinare gemensamt undervisas i gemensamma ämnen eller icke. Men då § 7 af gällande läroverksstadga innehåller, att vid läroverk, där båda linierna finnas, undervisningen i fjärde och femte klasserna är dels gemensam för båda linierna, dels särskild för hvardera linien, torde gemensam undervisning i gemensamma ämnen böra betraktas såsom regel, och i sådant fall blir för hvarje klass normaltalet 37, hvaraf 22 timmar gemensamma, 7 särskildt för realister och 8 särskildt för latinare. För hela mellanstadiet blir således normaltalet 74 (= 44 gemens. + 14 för r. + 16 för l.). Dock må tilläggas att äfven utan tillvaro af parallelafdelningar kan antalet läraretimmar för hela mellanstadiet stiga till 96 (= 22 gemens. + 36 för r. + 38 för l.), då i endera klassen realister och latinare äro fullt skilda, och till 118 (= 0 gemens. + 58 för r. + 60 för l.), då det-

samma är förhållandet i båda klasserna. — Beträffande slutligen kl. 6 och 7 föreskrifver den nyss återopade paragrafen af läroverksstadgan, att i sjetten och sjunde klasserna skola de lärjungar, som tillhöra hvardera linien [d. v. s. real- och latin-linien], åtnjuta skild undervisning; dock må, om vid något läroverk särskilda förhållanden efter efori pröfning sådant påkalla, lärjungar af olika bildningslinier inom dessa klasser kunna i vissa fall sammanföras till gemensamma lärotimmar. Enär alldeles skild undervisning för de båda linierna således torde böra anses som regel, och enär antalet timmar för vecka i läseämnena utgör 29 inom hvarje årsafdelning af realklasserna 6 och 7, så blir detta antal äfven det normala antalet läraretimmar i hvar och en af realliniens 4 årsafdelningar inom detta stadium. I hvardera 6:e latinklassen (nedre och öfre) åter utgör det normala antalet läraretimmar i läseämnena, när i båda årsafdelningarna finnas både icke-greker och greker, 37, hvaraf 25 timmar gemensamma, 5 särskildt för icke-greker och 7 särskildt för greker. I hvardera 7:e latinklassen (nedre och öfre) utgör det normala antalet läraretimmar i läseämnena, när i båda årsafdelningarna finnas både icke-greker och greker samt de sednare begagna sig af den frivilliga undervisningen i både engelska (2 timmar) och hebreiska (2 d:o), 38, hvaraf 24 timmar gemensamma, 4 särskildt för icke-greker och 10 särskildt för greker. Vid ett på båda linierna fullständigt läroverk blir således inom det högre stadiet det normala antalet läraretimmar 266. Vid de endast på latinlinien fullständiga läroverken blir normalantalet 208, när R. 7:1 och R. 7:2 saknas, samt endast 150, när äfven R. 6:1 och R. 6:2 saknas. Vid de endast på reallinien fullständiga läroverken, hvilka alldeles sakna latinklasser på det högre stadiet, blir normaltalet 116.

Resultaten af den nu lemnade utredningen äro sammanställda i följande tabell, i hvilken på särskilda rader äfven upptagits dels Södermalms och Nyköpings på latinlinien fullständiga, men på reallinien under utbildning varande läroverk, hvilka under läseåret omfattade till och med nedre 7:e klassen på reallinien, dels Strengnäs läroverk, som, fullständigt på latinlinien, under läseåret på reallinien omfattade 4:e, 5:e och öfre 6:e klasserna, dels Stockholms Nya elementarskola, rörande hvilken följande anmärkningar må förutskickas. I 1:a klassen utgjorde antalet timmar för vecka i läseämnena 22, i 2:a 24 och i 3:e 28, således för klasserna 1—3 tillsammans 74. Inom mellanstadiet, som här omfattar 3 år, enär 5:e klassen är tvåårig, kan det normala antalet antagas vara 29 i 4:e klassen, som endast innefattar realister, samt 36, hvaraf 23 gemensamma, 6 särskildt för realister och 7 särskildt för latinare, i 5:e klassens hvardera årsafdelning; således för kl. 4 och 5 tillsammans 101, hvaraf 46 gemensamma, 41 särskildt för realister och 14 särskildt för latinare, eller vid fullkomligt skild undervisning för realister och latinare i öfre 5:e klassen 124, hvaraf 23 gemensamma, 64 särskildt för realister och 37 särskildt för latinare. Inom det högre stadiet, som således här omfattar endast 3 år, nemligen två i 6:e klassen och ett i den 7:e, kan

det normala antalet antagas vara 60 i 6:e klassens hvar-dera årsafdelning, hvaraf $27\frac{1}{2}$, för realister, $25\frac{1}{2}$, gemensamma för icke-greker och greker, 3 särskildt för icke-greker och 4 särskildt för greker, samt $65\frac{1}{2}$, i 7:e klassen, hvaraf $30\frac{1}{2}$, för realister, 28 gemensamma för icke-greker och greker, 2 särskildt för icke-greker och 5 särskildt för

greker; således för kl. 6 och 7 tillsammans, då man för grekernas frivilliga undervisning i engelska (hebreiska har ej förekommit sedan läsåret 1877—78) tillägger 1 timme, $186\frac{1}{2}$, hvaraf $85\frac{1}{2}$, för realister, 79 gemensamma för icke-greker och greker, 8 särskildt för icke-greker och 14 särskildt för greker.

Normala antalet lärarettimmar för vecka i läseämnena enligt de särskilda högre läroverkens organisation.

Läroverkets organisation.	K l a s s e r.			Summa.	L ä r o v e r k e n s	
	1—3.	4 o. 5.	6 o. 7.		Antal.	N a m n.
a) Fullständigt på båda linierna	80	74	266	420	17	Uppsala, Gefle, Linköping, Norrköping, Skara, Venersborg, Örebro, Falun, Jönköping, Lund, Malmö, Karlskrona, Helsingborg, Kalmar, Karlstad, Umeå, Visby.
b) Fullständigt på latinlinien med R. 4—R. 7:1	80	74	237	391	2	Södermalms läroverk, Nyköping.
c) Fullständigt på latinlinien med R. 4—R. 6	80	74	208	362	6	Hudiksvall, Vesterås, Kristianstad, Ystad, Östersund, Luleå.
d) Fullständigt på latinlinien med R. 4, R. 5 och R. 6:2	80	74	179	333	1	Strengnäs.
e) Fullständigt på latinlinien med R. 4 och R. 5	80	74	150	304	4	Stockholms Latinläroverk, Vexjö, Halmstad, Hernösand.
f) Fullständigt på latinlinien, men utan realklasser ...	80	60	150	290	1	Göteborgs Latinläroverk.
g) Fullständigt på reallinien med L. 4 och L. 5.....	80	74	116	270	2	Vestervik, Sundsvall.
h) Fullständigt på reallinien, men utan latinklasser ...	80	58	116	254	2	Stockholms Realläroverk, Göteborgs d:o.
i) Fullständigt, men med afvikande organisation.....	74	101	186½	361½	1	Stockholms Nya elementarskola.

Anm. 1. Under vissa förutsättningar (jfr här ofvan sid. 6) kan äfven utan parallelafdelningar antalet lärarettimmar för mellanstadiet växa med 22 eller 44.

Anm. 2. Bland de under b och e förda läroverken bör vid Stockholms Latinläroverk och Södermalms läroverk det här utsatta talet för det högre stadiet minskas med 6 (jfr Kap. 4).

Anm. 3. Vid Umeå läroverk var under läsåret af tillfällig anledning (jfr Kap. 4) normaltalet för mellanstadiet nedsatt med 2 timmar.

Anm. 4. Vid Latinläroverket, Södermalms läroverk samt Realläroverket i Stockholm — likasom vid de tre femklassiga läroverken därstädes — bör för mellanstadiet det här ofvan utsatta normaltalet ökas med 2 genom att — så-

som å Tab. 1 skett — inräkna den i hvardera realklassen åt geometrisk teckning anslagna timmen (jfr Kap. 4).

Anm. 5. Vid Stockholms Nya el.-skola blir timantalet i kolumnen för kl. 4 o. 5, hvilken vid detta läroverk omfattar 3 år, höjdt till 12½ samt således hela summan till $384\frac{1}{2}$, om i öfre 5:e klassen (motsvarande nedre 6:e vid de andra läroverken) fullkomligt skild undervisning meddelas åt realister och latinare (jfr straxt här ofvan). Några timmar för lärarnes vaktgöring, såsom följd däraf att vid detta läroverk flera klasser äro på en gång till undervisning samlade i ett enda rum, äro ej här att inräkna, emedan denna vaktgöring från början af läsåret 1889—90 på försök borttagits.

Beträffande normala antalet lärarettimmar vid de lägre läroverken är det tillräckligt att hänvisa till hvad som yttrats om normala antalet inom det lägre stadiet och mellanstadiet vid de högre, hvarjemte dock bör erinras dels om det i Anm. 4 under föregående tabell omnämnda förhållandet, dels därom, att vid Jakobs läroverk i Stockholm och Oskarshamns, hvilka sakna latinklasser, normala antalet inom mellanstadiet är resp. 60 (af nyss berörda orsak) och 58.

Om man nu under ständig hänsyn till läroverkets organisation jemför antalen i Tab. 1 med de nu angifna normala antalen, så finner man bland annat följande. Inom det lägre stadiet hafva öfverskjutande antal timmar, tydligen beroende på tillvaron af parallelafdelningar, förekommit vid 24 högre och 5 femklassiga läroverk, normalt antal vid 12 högre, 14 femklassiga och 9 treklassiga samt understigande antal vid 3 femklassiga och 10 treklassiga läroverk. Enär — såsom Tab. 4 utvisar — ingenstädes någon af kl. 1—3 saknats, beror minskningen, som vid ett treklassigt läroverk utgör 35 och vid ett annat dylikt 28 timmar, men för öfrigt blott 1—10, på sammanslagning af afdelningar. — Inom mellanstadiet hafva, om man tills vidare lemna de treklassiga läroverken med utsträckt undervisning å sido, öfverskjutande antal förekommit vid 26 högre

och 4 femklassiga läroverk, normala antal vid 7 högre och 7 femklassiga samt understigande antal vid 3 högre och 11 femklassiga läroverk. Öfverskotten hafva i en del fall berott på tillvaron af parallelafdelningar, men i andra på det i Anm. 1 under föregående tabell omnämnda förhållandet; minskningen, som i allmänhet ej är betydlig, har vid ett femklassigt läroverk berott på tillfällig saknad af en hithörande afdelning och vid ett annat dylikt hufvudsakligen på tillfällig saknad af två hithörande afdelningar, men för öfrigt på sammanslagning af afdelningar. Med afseende på de 9 treklassiga läroverken med utsträckt undervisning¹⁾ torde det vara tillräckligt att hänvisa till Tab. 1. — Inom det högre stadiet slutligen hafva öfverskjutande antal lärarettimmar förekommit vid 9 läroverk, normalt antal vid 1 och understigande antal vid 26. Öfverskotten hafva hufvudsakligen berott på tillvaron af parallelafdelningar; minskningen, som vid 5 läroverk utgjort 6 à 9 timmar och vid de öfriga 21 vexlat mellan 18 och 81 timmar samt vid intet läroverk förekommit samtidigt därmed, att en klass

¹⁾ Söderköpings med R. 4, Alingsås med R. 4 och L. 4, Falköpings med L. 4 och L. 5, Sölvesborgs med R. 4 och R. 5, Engelholms med L. 4, Varbergs med R. 4 och R. 5, Filipstads med R. 4 och L. 4, Skellefteå med R. 4, L. 4, R. 5 och L. 5 samt Örnsköldsviks med L. 4 och L. 5.

varit delad i parallelafdelningar, har berott dels på tillfällig saknad af någon hithörande afdelning, dels på sammanslagningar.

Betraktar man slutligen totala antalet läraretimmar för hvarje läroverk, finner man beträffande de högre läroverken, att öferskjutande antal förekommit vid 25, normalt antal vid 1 och understigande vid 10. Afvikelserna från det för hvarje särskildt högre läroverk normala antalet äro angifna i följande efter de i föregående tabell upptagna läroverkstyperna ordnade förteckning, i hvilken öferskott (+) eller brist (−) utsatts efter läroverkets namn.

- a) Uppsala + 158, Gefle + 54, Linköping + 98, Norrköping + 71, Skara + 81, Venersborg − 52, Örebro + 172, Falun − 44, Jönköping + 199, Lund + 200, Malmö + 268, Karlskrona + 68, Helsingborg + 102, Kalmar + 58, Karlstad + 140, Umeå − 69, Visby − 59, eller tillsammans + 1,445;
- b) Södermalms läroverk + 151, Nyköping − 49, eller tillsammans + 102;
- c) Hudiksvall − 77, Vesterås + 22, Kristianstad + 45, Ystad − 51, Östersund − 48, Luleå − 80, eller tillsammans − 189;
- d) Strengnäs − 42;
- e) Stockholms Latinläroverk + 412, Vexjö + 113, Halmstad + 37, Hernösand + 12, eller tillsammans + 574;
- f) Göteborgs Latinläroverk + 213;
- g) Vestervik 0, Sundsvall + 67;
- h) Stockholms Realläroverk + 200, Göteborgs d:o + 334, eller tillsammans + 534;
- i) Stockholms Nya elementarskola + $59\frac{1}{2}$, eller (med annan beräkningsgrund, se Anm. 5 under föregående tabell) + $36\frac{1}{2}$.

För samtliga högre läroverk utgör således öferskottet $2,763\frac{1}{2}$ eller $2,740\frac{1}{2}$, allt efter som man vid Nya elementarskolan räknar $59\frac{1}{2}$ eller $36\frac{1}{2}$. — Beträffande totala antalet vid de femklassiga läroverken finner man öferskjutande antal vid 5, nemligen vid Jakobs i Stockholm med 110 timmar, Katarina därstädes med 102, Östermalms därstädes med 210, Karlshamns med 55 och Göteborgs med 108, normala antal vid 6 samt understigande antal af tillsammans 66 timmar (23 vid ett och för öfrigt vexlande mellan 1 och 8) vid de öfriga 11, om hvilka det under erinran därom, att normala antalet vid dem alla är 154, torde vara tillräckligt att hänvisa till Tab. 1. För samtliga femklassiga läroverk uppgår således öferskottet till 519. — Bland de 10 treklassiga läroverk, som *icke* hade utsträckt undervisning, förekom normalt antal vid 6 och understigande vid 4. För samtliga treklassiga läroverk finner man genom Tab. 1 lätteligen ett öferskott af 267 timmar utöver det, som skulle förekommit, om hvart och ett haft det för treklassiga läroverk normala antalet af 80.

Här ofvan har blifvit anmärkt, att nu gällande läroverksstadga torde få anses hafva för mellanstadiet uppställt gemensam undervisning i gemensamma ämnen såsom regel. Också finner man af Tab. 1, att på detta stadium gemensam undervisning för realister och latinare förekommit åt-

minstone i några gemensamma ämnen vid alla högre och femklassiga läroverk, där båda linierna varit representerade, utom vid de högre allmänna läroverken i Gefle, Linköping, Örebro, Jönköping, Malmö, Karlskrona, Helsingborg, Halmstad, Kalmar och Karlstad samt vid Östermalms femklassiga läroverk i Stockholm. Vid Gefle, Linköpings, Karlskrona, Halmstads och Kalmar läroverk voro båda klasserna 4 och 5 delade i två fullständigt skilda afdelningar, en för realister och en för latinare; vid Örebro, Helsingborgs och Östermalms läroverk funnos i de nämnda klasserna fem skilda afdelningar, nemligen tre för realister och två för latinare; vid Jönköpings och Karlstads läroverk funnos sex skilda afdelningar, nemligen vid det förra två för realister och fyra för latinare samt vid det sednare tvärt om; vid Malmö läroverk slutligen funnos fyra fullständigt skilda afdelningar, nemligen tre för realister och en för latinare, hvarförutom en latinklass var under litet mera än halfva timantalet delad i två afdelningar.

Det har här ofvan (sid. 6) också blifvit påpekadt, att enligt läroverksstadgan realister och latinare skola på det högre stadiet åtnjuta skild undervisning, såvida icke särskilda förhållanden påkalla en annan anordning. Denna läroverksstadgans föreskrift står äfven i noggrann öfverensstämmelse med Kungl. cirkuläret af den 1 Juni 1877 till eforalstyrelserna angående undervisningen i sjette och sjunde klasserna af rikets elementarläroverk, där vi betraktande af de fördelar, som en särskild undervisning för den reala och för den klassiska liniens lärjungar i läroverkens högre klasser medför, föreskrifves, att inom dessa klasser lärjungar af olika bildningslinier endast där särskilda förhållanden sådant påfordra böra hafva gemensamma lärotimmar (jfr berättelsen för läsåret 1877—78, sid. 6). Betraktar man likväl talen i kol. 7—9 af Tab. 1, finner man, att för realister och latinare gemensamma lärotimmar förekommit vid alla de 27 läroverk, där båda linierna varit representerade inom det högre stadiet, utom vid Örebro och Jönköpings läroverk. Antalet gemensamma lärotimmar har vexlat mellan 1 (Uppsala) och 57 (Nya elementarskolan); medeltalet för de 27 läroverken har varit 20. Orsaken till detta förhållande är att söka, dels i lärjungarnes fåtalighet inom vissa afdelningar, dels i bristen på lärarekrafter vid vissa läroverk.

De i Tab. 1 upptagna läraretimmarne utgöra tillsammans 21,766, hvaraf 8,290 (38.1 %) falla på det lägre stadiet, 6,144 (28.2 %) på mellanstadiet och 7,332 (33.7 %) på det högre stadiet. Motsvarande procenttal höstterminen 1890 voro 37.9, 28.3 och 33.8. — Af mellanstadiets 6,144 timmar voro 1,740 (28.3 %) gemensamma för realister och latinare, 2,366 (38.5 %) anslagna åt realisterna ensamt och 2,038 (33.2 %) åt latinarna ensamt. Motsvarande procenttal höstterminen 1890 voro 31.3, 34.6 och 34.1. — På det högre stadiet hafva 547 timmar (7.4 %) varit gemensamma för realister och latinare, medan 2,322 (31.7 %) varit anslagna åt realisterna ensamt och 4,463 (60.9 %) åt latinarna ensamt. Under höstterminen 1890 voro de motsvarande procenttalen 6.8, 30 och 63.2.

Om man undersöker, huru många läraretimmar i veckan kommit på hvarje lärjunge, så finner man hufvudsakligen följande. Hela lärjungeantalet i allmänna läroverken uppgick höstterminen 1891 till 14,358, hvilka tagit i anspråk 21,766 läraretimmar, till följd hvaraf man får 1.52 timmar på hvarje lärjunge. Höstterminen 1890 utgjorde motsvarande tal 1.50. — Vid fördelning efter de olika stadierna har man höstterminen 1891 enligt Tab. 4 på det lägre stadiet 7,117 (49.6 %) lärjungar, på mellanstadiet 4,053 (28.2 %) och på högre stadiet 3,188 (22.2 %), sedan man nemligen från högre stadiet till mellanstadiet öfverflyttat de 38 lärjungarne (22 realister och 16 latinare) i Stockholms Nya elementarskolas öfre 5:e klass, hvilkas läraretimmar i Tab. 1 måst föras till mellanstadiet. Enär de tre stadierna tagit i anspråk respektive 8,290, 6,144 och 7,332 läraretimmar, kommo på hvarje lärjunge respektive 1.16, 1.52 och 2.30. Höstterminen 1890 voro motsvarande tal 1.14, 1.56 och 2.20. — För dylik undersökning med afseende på de båda linierna inom mellanstadiet böra de för realister och latinare gemensamma timmarne fördelas på dem i förhållande till deras antal. Efter nyss angifna öfverflyttning af

22 realister och 16 latinare uppgår för höstterminen 1891 realisternas antal till 2,330 och latinarnes till 1,723. Af de 1,740 gemensamma timmarne böra således 1,000 föras på realisterna och 740 på latinarne, hvarigenom hela antalen timmar för de båda linierna blifva respektive 3,366 (= 1,000 + 2,366) och 2,778 (= 740 + 2,038). På hvarje realist kommer således 1.44 timme och på hvarje latinare 1.61. Motsvarande tal höstterminen 1890 voro 1.50 och 1.63. — Inom det högre stadiet har man efter nyss angifna grunder att först fördela 547 gemensamma timmar mellan de 924 realisterna och 2,264 latinarne, hvarigenom hela antalet timmar för de båda linierna blifva respektive 2,481 (= 159 + 2,322) och 4,851 (= 388 + 4,463). På hvarje realist komma således 2.69 timmar och på hvarje latinare 2.14. Motsvarande tal under höstterminen 1890 voro 2.61 och 2.05.

Antalen läraretimmar i medeltal på hvarje lärjunge hafva i ofvanstående stycke beräknats efter fördelning af lärjungarne på stadier och linier. Om de i stället fördelas på de särskilda läroverksgrupperna, erhållas de resultat, som äro införda i följande tabell; denna omfattar äfven pedagogierna, hvilka ej blifvit berörda i föregående framställning.

L ä r o v e r k .	Höstterminen 1889.			Höstterminen 1890.			Höstterminen 1891.		
	Lärjungar.	Läraretimmar.		Lärjungar.	Läraretimmar.		Lärjungar.	Läraretimmar.	
		Hela antalet.	På hvarje lärjunge.		Hela antalet.	På hvarje lärjunge.		Hela antalet.	På hvarje lärjunge.
Högre allmänna läroverk	10,795	15,697	1.45	10,902	15,775	1.45	10,978	16,098	1.47
Femklassiga » »	2,559	3,816	1.49	2,565	3,868	1.51	2,582	3,881	1.50
Treklassiga » »	731	1,703	2.33	757	1,710	2.26	798	1,787	2.24
Tvåklassiga pedagogier	205	495	2.41	219	473	2.16	177	366	2.07
Enklassiga »	151	262	1.74	148	264	1.78	92	161	1.75
Samtliga läroverk	14,441	21,973	1.52	14,591	22,090	1.51	14,627	22,293	1.52

Slutligen må erinras därom, att hvarken i Tab. 1 eller i föregående undersökningar afseende blifvit fäst vid de för undervisning i teckning anslagna lärotimmar (utom de få i Anm. 4 till tabellen å sid. 7 omnämnda). Skulle dessa timmar, hvilka för realisterna och icke-grekerna äro obli-

gatoriska och trädt i stället för vissa af latinarnes och grekernas timmar i läseämnena, hafva medräknats, så skulle naturligtvis åtskilliga både af de absoluta och relativa talen hafva undergått någon förändring.

Kap. 4. Antal undervisningstimmar i veckan i de särskilda läseämnena; lärokurser i läseämnena; undervisning i välskrifning och öfningar; inspektioner.

Med afseende på antalet undervisningstimmar för de särskilda läseämnena är för detta läseår följande att anmärka.

I föregående berättelser har omnämnts, att, såsom en fortsättning af förhållanden, hvilka länge egt rum vid Stockholms Gymnasium (se berättelsen för läseåret 1876—77,

sid. 10 och 13 samt Tab. 5), den afvikelse från den allmänna undervisningsplanen alltjemnt förekommit vid Högre latinläroverket och Södermalms högre läroverk i Stockholm, att timantalet inom 6:e latinklassen varit minskadt från 32 till 30. Detta förhållande stadfästades att tills vidare gälla genom Kungl. bref af den 5 Augusti 1887. Minsk-

ningen har, likasom förut, vid båda läroverken åstadkommits därigenom, att för grekerna 1 timme borttagits från grekiska språket och 1 timme från det franska samt för icke-grekerna 1 timme från engelska språket och 1 från det franska.

Genom Kungl. bref af den 28 Augusti 1891 medgäfvos för ytterligare tre följande läseår i sjetta och sjunde klasserna vid Stockholms realläroverk samma förändrade anordningar i afseende på undervisningstiderna i naturalhistoria, filosofisk propedeutik och kemi, som första gången medgifvits genom Kungl. bref af den 3 September 1885 och hvarom närmare redogörelse är lemnad i berättelsen för läseåret 1885—86, sid. 6. Detta medgifvande har med afseende på undervisningen i naturalhistoria under läseåret kunnat användas endast i tre af de nio parallelafdelningar, som klasserna 6 och 7 omfattade (se läroverkets årsredogörelse, sid. 4).

Den anordning af lärotimmarnes fördelning i 4:e och 5:e realklasserna vid Stockholms läroverk (med undantag af Nya elementarskolan), för hvilken redogöres i berättelsen för läseåret 1878—79 (sid. 4 och följ.), har äfven under detta läseår varit gällande, hvarvid dock är att märka, att Högre latinläroverkets och Södermalms högre läroverks årsredogörelser ej upplysa, huruvida den åt geometrisk teckning anslagna tiden utgjort en hel timme i veckan.

Vid Vesterviks läroverk voro under läseåret med Efori medgifvande af de i 5:e realklassen till engelska språket enligt undervisningsplanen anslagna 7 timmarne en använd till undervisning i matematik och en använd till undervisning i franska språket.

Vid läroverket i Umeå var på grund af den vådeld, hvilken sommaren 1888 öfvergick staden, jemlikt Kungl. bref af den 18 Juli 1891 under läseåret antalet undervisningstimmar i engelska språket i fjärde och femte klasserna minskadt från 7 till 6 i veckan.

Den fördelning af lärotimmarne i 3:e klassen vid Marstrands treklassiga läroverk, som egt rum från och med vårterminen 1890 och för hvilken redogöres i berättelsen för läseåret 1889—90 (sid. 11), fortfor att tillämpas äfven under här ifrågavarande läseår. Likaledes har på grund af Kungl. brefvet af den 20 Juli 1883 vid Strömstads treklassiga läroverk äfven under detta läseår tillämpats den fördelning af lärotimmarne i 3:e klassen, som omnämnes i berättelsen för läseåret 1880—81 (sid. 4).

Med afseende på de för läroverken gällande lärokurserna har under läseåret ingen förändring inträdt.

Angående undervisningen i *välskrifning och öfningar* har under detta läseår ingen förändring inträdt, hvarken med afseende på de för undervisningen anslagna antalen timmar eller med afseende på andra allmänna föreskrifter om undervisningens anordning, med undantag af de inskränkingar, hvilka på grund af 1888 års vådeldar med

Kungl. Maj:ts medgifvande af den 18 och 10 Juli 1891 samt i fullständig likhet med förhållandena under förra läseåret egt rum vid läroverken i Umeå och Sundsvall. Vid det förra läroverket minskades undervisningen i teckning med 1 timme inom R. 4 och R. 5 samt undervisningen i gymnastik med 3 halftimmar inom alla klasser; vid det sednare minskades undervisningen i gymnastik inom 1:a klassen med 1 och inom de öfriga med 2 halftimmar. — Med afseende på de *utsträckta* militäröfningarna (jfr berättelsen för läseåret 1876—77, sid. 37) är att anmärka, att den anordning af dessa öfningar vid Stockholms Latinläroverk, Södermalms läroverk i Stockholm samt Realläroverket darsammastades, som för dessa läroverk genom Kungl. bref af den 13 Juli 1883 medgafs tills vidare (se berättelsen för läseåret 1883—84, sid. 4 och 5), äfven under detta läseår iaktogs, samt att dessa öfningar på grund af redan förut angifven orsak med Kungl. Maj:ts tillstånd voro vid läroverket i Sundsvall under hela läseåret inställda.

Undervisning i *slöjd* meddelades äfven under detta läseår — likasom under det föregående — åt lärjungar vid Högre latinläroverket och Södermalms högre läroverk i Stockholm samt Gefle, Skara, Strengnäs, Nyköpings, Vexjö och Karlskrona högre läroverk, Göteborgs högre realläroverk, Norrtelje, Enköpings, Borås, Lidköpings, Göteborgs och Kristinehamns femklassiga samt Falköpings¹⁾, Sala och Strömstads treklassiga läroverk. Angående Hudiksvalls och Lunds läroverk har genom skrivelser från deras rektorer inhemtats att för dessa läroverks lärjungar under läseåret ingen undervisning i slöjd varit anordnad genom läroverkens försorg. — Däremot meddelades under här ifrågavarande läseår dylik undervisning i slöjd åt lärjungar vid ytterligare ett läroverk, nemligen Landskrona femklassiga. Rörande slöjdundervisningen därstädes meddelas i läroverkets årsredogörelse att, sedan genom Kungl. bref af den 27 November 1891 tillstånd erhållits att för kalenderåret 1892 använda 150 kronor ur läroverkets biblioteks- och materiel-kassa för att bereda medellösa eller mindre bemedlade lärjungar befrielse från eller lindring i kostnaden för deltagandet i slöjdundervisningen, en undervisningskurs under vårterminen 1892 anordnades för lärjungarne vid läroverket mot en afgift af 10 kronor, hvarifrån likväl för åtskilliga lärjungar dels fullständig, dels half befrielse egde rum.

Sedan Kungl. Maj:t på ansökan af kommitterade för svenska stenografförbundet den 25 September 1891 till bestridande af kostnaderna för anordnandet under läseåret 1891—92 af en *försökskurs i stenografi* med lärjungar vid allmänna läroverket i Uppsala beviljat ett anslag af statsmedel med 180 kronor, anordnades vid ofvannämnda läroverk en dylik kurs, till hvilken lärjungar i klasserna 3—7:2 egde tillträde. Med hänseende till denna försökskurs och den därigenom vunna erfarenheten må hänvisas till läroverkets årsredogörelse (sid. 32 o. följ.).

¹⁾ Undervisning i slöjd finnes omnämnd först i årsredogörelsen för läseåret 1891—92, men dylik undervisning har, enligt särskildt meddelande från rektor, egt rum redan under flera föregående läseår.

Med afseende på den af Chefen för Ecklesiastik-departementets byrå för ärenden angående den högre undervisningen utöfvade inspektionen af läroverken (jfr berättelsen för läsåret 1882—83, sid. 5) är att nämna, att Kanslirådet Gustrin under höstterminen 1891 inspekterade de treklassiga läroverken i Askersund och Marstrand och de tvåklassiga pedagogerna i Hjo och Grenna samt under vårterminen 1892 bland de högre läroverken realläroverket i Stockholm och läroverket i Kalmar, de femklassiga läroverken i Norrtelje och Kristinehamn och treklassiga läroverket i Sölvesborg.

Genom Kungl. bref af den 10 Mars 1892 erhöi Rektorn vid tekniska skolan i Stockholm B. V. Adler uppdrag att under år 1892 enligt den plan, som af Chefen för Ecklesiastik-departementet bestämmes, inspektera lägre tekniska yrkesskolor, som åtnjuta statsunderstöd, äfvensom besöka allmänna läroverk, folkskolelärareseminarier och tekniska elementarskolor, i ändamål att vid dessa läroanstalter taga kännedom om undervisningen i teckning samt meddela råd och anvisningar rörande anskaffande af lämplig materiel och undervisningens ändamålsenliga anordning i berörda läroämne». På grund här af blefvo under vårterminen 1892, förutom folkskolelärare-seminarier och tekniska läroverk,

inspekterade högre läroverken i Uppsala, Linköping, Norrköping, Örebro, Vesterås, Malmö och Göteborg (både latin- och real-läroverket) samt femklassiga läroverken i Eskilstuna och Göteborg.

Angående den genom direktionen öfver Gymnastiska Centralinstitutet utöfvade inspektionen af gymnastiköfningarna (jfr berättelsen för läsåret 1877—78, sid. 10) må anföras, att den äfven under detta läsåår verkställdes af föreståndaren för institutet, Professor Törngren, som under höstterminen 1891 inspekterade högre läroverken i Hudiksvall, Hernösand, Umeå och Sundsvall och femklassiga läroverken i Söderhamn och Haparanda samt under vårterminen 1892 högre läroverken i Gefle, Vesterås, Falun och Östersund och femklassiga läroverket i Arboga. — Med afseende på den genom Landtförsvars-departementet utöfvade årliga inspektionen af militäröfningarna (jfr berättelsen för läsåret 1877—78, sid. 10) är här endast att nämna, att samtliga högre allmänna läroverk — med undantag af det i Sundsvall (jfr här ofvan) — och folkskolelärare-seminarier (äfvensom tekniska elementarskolan i Norrköping) inspekterades under höstterminen 1891.

B. Lärare.

Kap. 5. De tjenstgörande lärarnes antal och fördelning; tjenstledigheter.

Tab. 2.

Af Tab. 2 framgå antalen lärare af hvarje särskildt slag, hvilka under höstterminen 1891 tjenstgjort vid de särskilda läroverken. Därur erhålles följande sammandrag, uppställt efter samma grunder, som i berättelsen för läseåret 1877—78 (sid. 13) omnämnas. Således har skill-

nad ej gjorts mellan ordinarier och vikarier eller tillförordnade, och bland öfningslärarne äro biträdande eller extra sådana endast då inräknade, när på grund af läroverkets storlek särskilda medel varit anslagna för deras aflönande.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Läroverk.	Rektorer och pedagoger.	Lektorer.	Adjunkter och kolleger.	Extra lärare.	Lärare i			Örige.	Summa.
					Teckning.	Musik.	Gymnastik och militärförningar.		
Högre allmänna läroverk.....	36	200	362	113	39	36	41	2	829
Femklassiga » »	22	—	115	19	22	22	22	1	223
Treklassiga » »	19	—	36	11	19	19	19	—	123
Tvåklassiga pedagogier.....	7	—	7	1	2	7	7	—	31
Enklassiga »	5	—	—	1	—	1	—	—	7
Summa	89	200	520	145	82	85	89	3	1,213

Om detta sammandrag jemföres med det motsvarande för höstterminen 1890 (se förra berättelsen, sid. 12), finner man, att slutsumman ökats från 1,208 till 1,213, således med 5. Beträffande de särskilda olikheterna mellan de båda höstterminernas sammandragstabeller är följande att nämna. Genom indragning, jemlikt Kungl. bref af den 22 Maj 1891, från 1 Juli samma år af tvåklassiga pedagogierna i Kungsbäcka och Borgholm samt enklassiga pedagogierna i Öregrund, Mariefred, Säter och Laholm har antalet rektorer och pedagoger minskats från 95 till 89. På grund af samma Kungl. bref har vid de tvåklassiga pedagogierna antalet kolleger, musiklärare och gymnastiklärare nedgått från 9 till 7. Genom Kungl. bref af den 12 September 1890 indrogos från och med den 1 Juli 1891 två lektorsbefattningar vid läroverket i Strengnäs (jfr berättelsen för läseåret 1887—88, sid. 12); antalet lektorsbefattningar har på

grund häraf nedgått från 202 till 200. Genom Kungl. bref af den 19 Juni 1891 uppfördes från den 1 Juli samma år å en för samtliga under direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk lydande läroverk gemensam stat 8 adjunktsbefattningar samt å staten för femklassiga läroverket i Göteborg en ny kollegabefattning; härigenom och på grund af uppehållandet under detta läseår genom vikarier af två under det föregående läseåret ej uppehållna lärareplatser, nemligen en adjunktsbefattning vid läroverket i Strengnäs och en kollegabefattning vid treklassiga läroverket i Vernamo, ökades de under läseåret tjenstgörande adjunkternas och kollegernas antal med elfva, men, då därifrån dragas de genom upphörande af de två ofvannämnda tvåklassiga pedagogierna indragna kollegabefattningarna, uppgår ökningen i sin helhet till endast 9. Genom ökning vid de högre och treklassiga läroverken hade antalet extra lärare

stigit från 136 till 145 eller med 9. Antalet teckningslärare hade ökat med 1 genom tillkomst af en biträdande sådan vid ett högre läroverk. Antalet musiklärare hade genom den ofvannämnda indragningen af två tvåklassiga pedagogier minskats från 87 till 85. Antalet gymnastiklärare hade af nyssnämnda orsak likaledes minskats med 2, hvartill kommer minskning med ännu en genom upphörandet af en biträdande gymnastiklärarebefattning vid ett högre läroverk; hela minskningen uppgår således till 3. Slutligen har antalet »öfrige» lärare, under hvilken benämning detta år, liksom de tre föregående, innefattas endast skrifflärare, genom minskning vid de högre läroverken nedgått från 4 till 3.

Ofvanstående sammandrag afser, likasom Tab. 2, närmast höstterminen 1891, men gäller äfven för vårterminen 1892.

Bland de 145 i tabellen här ofvan upptagna extra lärarne, hvaraf 12 e. o. lektorer, voro 19 icke aflönade af statsmedel, nemligen 6 vid Ystads läroverk, hvaraf 4 e. o. lektorer, samt alla extra lärarne vid de treklassiga läroverken och pedagogierna.

I slutsumman 1,213 förekomma 30 dubbelräkningar, emedan dels särskilda lärarebefattningar vid samma läroverk, dels lärarebefattningar vid skilda läroverk (detta sednare dock blott i Stockholm) bestrids af samma person. Närmare upplysningar om dessa förhållanden, som alla afse lärarebefattningar i öfningsämnen eller i välskrifning, lemnas af Tab. 2.

De lärarebefattningar, hvilka under höstterminen 1891 bestrids af kvinnor, äro i Tab. 2 särskildt betecknade. Bland dessa är äfven en befattning såsom t. f. adjunkt, i anledning hvaraf må nämnas att detta är det första fallet af denna art; dock hade samma person under det föregående läsåret tjänstgjort såsom extra lärare. Med åtskiljande af ordinarie och vikarier eller tillförordnade erhålles den i nästa spalt intagna öfversigten.

L ä r o v e r k .	L ä r a r i n n o r i					S u m m a .
	Läse- ämnen.	Teckning.		Musik.		
	T. f. adjunkt.	Ordinarie.	Vikarie eller t. f.	Ordinarie.	Vikarie eller t. f.	
Högre allmänna läroverk	1	3	4	—	—	8
Femklassiga »	—	6	4	1	1	12
Treklassiga »	—	1	4	—	1	6
Tvåklassiga pedagogier	—	—	—	—	1	1
Summa	1	10	12	1	3	27

Öfver det antal lärare, som under läsåret 1891—92 åtnjutit *tjenstledighet*, lemnas en summarisk öfversigt i nedanstående tabell, vid hvars utarbetande samma grundsatsar följts som för motsvarande i föregående berättelser från och med berättelsen för läsåret 1877—78. Således hafva icke inräknats för det första de fall, då en lärare varit ledig från sin egen befattning för att uppehålla annan lärarebefattning vid samma läroverk (t. ex. då en adjunkt tjänstgjort såsom vikarierande lektor), för det andra de fall, då en lektor eller en adjunkt vid ett läroverk varit tillförordnad rektor vid ett annat, och för det tredje de fall, då en lärare haft tjänstledighet från ett läroverk för att uppehålla lärarebefattning vid ett annat (t. ex. af den anledningen, att han vunnit befordran till det förra och haft rätt att där tillträda sin nya befattning, men fortfarit att till läsårets slut tjänstgöra vid det sednare). Däremot hafva (såsom förut) inräknats både fullständiga tjänstledigheter och partiela, d. v. s. sådana då befrielse egt rum endast från en del af tjänsteåliggandena, t. ex. från en del af undervisningstimmarne eller — för rektorer — från undervisningsskyldighet med bibehållande af rektorsgöromålen.

L ä r o v e r k .	Rektorer och pedagoger.	Lektorer.	Adjunkter och kolleger.	L ä r a r e i			S u m m a .
				Teckning.	Musik.	Gymn. o. mil- öfningar.	
Högre allmänna läroverk	7	32	55	6	6	17	123
Femklassiga »	4	—	20	2	6	12	44
Treklassiga »	3	—	4	1	1	4	13
Tvåklassiga pedagogier	1	—	—	—	—	—	1
Enklassiga »	—	—	—	—	—	—	—
Summa	15	32	79	9	13	33	181

I slutsumman 181 ingår en dubbelräkning, emedan det i ett fall inträffat, att samma person varit tjänstledig från två befattningar.

Bland tjänstledigheterna förekomma 8 partiela och 175 fullständiga. Att summan af dessa tal med 2 öfverskjuter ofvanstående slutsumma beror därpå, att en rektor haft fullständig tjänstledighet den ena terminen och partiel den andra samt att en kollega haft fullständig tjänstledighet

under en del af den ena terminen och partiel under en del af den andra.

Partiela tjänstledigheter hafva åtnjutits af 3 rektorer (2 vid högre och 1 vid femklassigt läroverk), 1 lektor, 3 adjunkter eller kolleger (2 vid högre och 1 vid femklassigt läroverk) samt 1 teckningslärare (vid högre läroverk). För 1 rektor, 1 adjunkt och 1 teckningslärare omfattade ledigheten hela läsåret; för 1 rektor och 1 lektor en hel

termin; för 1 rektor och 2 adjunkter kortare tider än en termin.

Af fullständiga tjänstledigheter, hvilka omfattat hela läsåret, ingå i ofvanstående tabell följande antal. Vid de högre läroverken: 12 lektorer, 22 adjunkter, 4 tecknings-, 2 musik- och 5 gymnastik-lärare. Vid de femklassiga läroverken: 8 kolleger, 1 tecknings-, 2 musik- och 2 gymnastik-lärare. Vid de treklassiga läroverken: 2 rektorer, 2 kolleger, 1 tecknings-, 1 musik- och 2 gymnastik-lärare. Vid de tvåklassiga pedagogierna: 1 rektor.

Af fullständiga tjänstledigheter, hvilka omfattat en hel termin eller hela den ena terminen och en del af den andra, ingå i tabellen följande antal. Vid de högre läroverken: 1 rektor, 8 lektorer, 7 adjunkter och 1 gymnastiklärare. Vid de femklassiga läroverken: 4 rektorer, 1 kollega, 1 tecknings-, 1 musik- och 1 gymnastik-lärare. Vid de treklassiga läroverken: 1 kollega.

Af fullständiga tjänstledigheter, hvilka omfattat kortare tider än en hel termin, ingå i tabellen följande antal. Vid de högre läroverken: 4 rektorer, 11 lektorer, 24 adjunkter, 1 tecknings-, 4 musik- och 11 gymnastik-lärare. Vid de femklassiga läroverken: 11 kolleger, 3 musik- och 9 gymnastik-lärare. Vid de treklassiga läroverken: 1 rektor, 1 kollega och 2 gymnastiklärare.

Såsom orsak till tjänstledigheten är i nära två tredjedelar af antalen fall sjukdom eller försvagad hellsa angifven. Om dessa fall fördelas efter läroverksgrupper och lärare-kategorier samt man därjemte inom () angifver deras fördelning efter de tre ofvan använda tidsgrupperna (hela läsåret, en hel termin eller hela den ena terminen och en del af den andra, kortare tider än en hel termin), så erhåller man följande resultat. Vid de högre läroverken: rektorer 6 (1, 0, 5), lektorer 15 (8, 0, 7), adjunkter 46 (20, 4, 22), teckningslärare 5 (4, 0, 1), musiklärare 2 (1, 0, 1), gymnastiklärare 8 (5, 1, 2). Vid de femklassiga läroverken: rektorer 1 (0, 1, 0), kolleger 18 (8, 1, 9), teckningslärare 2 (1, 1, 0), musiklärare 2 (1, 1, 0), gymnastiklärare 2 (2, 0, 0). Vid de treklassiga läroverken: rektorer 1 (1, 0, 0), kolleger 3 (2, 0, 1), teckningslärare 1 (1, 0, 0), musiklärare 1 (1, 0, 0), gymnastiklärare 2 (2, 0, 0). Vid de tvåklassiga pedagogierna: rektorer 1 (1, 0, 0). Bland öfriga anledningar äro uppgifna: annan civil tjänstgöring i statens tjänst (i 13 fall), ledamotskap i riksdag eller landsting (i 14 fall), utrikes resor (i 2 fall), enskilda angelägenheter (i 12 fall). I några fall äro anledningarna ej uppgifna. För gymnastiklärare har i en stor del af fallen angifvits såsom orsak militär tjänstgöring.

Kap. 6. Lärares afgang, befordran och uppflyttning i högre lönegrad.

Tab. 3.

Antalet af de fall, då en ordinarie lärare afgått från sin befattning under tiden från och med den 1 Maj 1891 till och med den 30 April 1892, finnes angifvet i följande tabellariska öfversigt, vid hvars utarbetande iakttagits de

i föregående berättelser följda grundsatser (jfr berättelsen för läsåret 1876—77, sid. 53 och 54, samt berättelsen för läsåret 1887—88, sid. 11 o. 12).

Antal ordinarie lärare, som afgått från sina befattningar från och med den 1 Maj 1891 till och med den 30 April 1892.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Läroverk.	Rektorer och pedagoger.			Lektorer.			Adjunkter.			Lärare i teckning.			Lärare i musik.			Lärare i gymn. o. mil.-öfningar.			Summa.
	Till annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Genom döden.	Öfrige.	Till annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Genom döden.	Öfrige.	Till annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Genom döden.	Öfrige.	Till annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Genom döden.	Öfrige.	Till annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Genom döden.	Öfrige.	Till annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Genom döden.	Öfrige.	
Högre allmänna läroverk	1	—	1	5	3	3	7	12	7	—	—	—	—	2	—	1	1	2	45
Femklassiga »	—	—	—	—	—	—	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8
Treklassiga »	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3
Tvåklassiga pedagogier ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enklassiga »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1	—	1	5	3	3	9	16	10	—	—	—	—	3	—	1	1	3	56

Ann. I hela detta kapitel äro för vinnande af bekvämlighet och reda kolleger äfven räknade såsom adjunkter.

Af dem, som afgått »Till annan ordinarie befattning vid hithörande läroverk», hafva:

- 1 rektor vid högre läroverk, sedan han på egen begäran entledigats från rektorsbefattningen, återgått till sitt lektorat vid läroverket,
- 1 lektor på grund af erhållet nådigt förordnande tillträdt rektorsbefattningen vid sitt läroverk,
- 1 d:o på grund af erhållet nådigt förordnande tillträdt rektorsbefattningen vid ett femklassigt, på stadens bekostnad till högre utvidgadt läroverk (hade redan de båda föregående läsåren under ordinarie rektors tjänstledighet bestridt rektorsbefattningen),
- 3 d:o utnämnts till lektorer vid andra läroverk,
- 1 adjunkt (vid högre läroverk) förordnats att bestrida rektorsbefattningen vid ett femklassigt läroverk,
- 1 d:o utnämnts till lektor vid sitt eget läroverk,
- 5 d:o utnämnts till lektorer vid andra läroverk,
- 1 d:o utnämnts till adjunkt vid annat läroverk,
- 1 gymnastiklärare vid högre läroverk utnämnts till enahanda befattning vid annat högre läroverk.

Summa 15.

Genom döden hafva 23 afgått, nemligen 3 lektorer, 16 adjunkter, 2 musiklärare vid högre och 1 vid treklassigt läroverk samt 1 gymnastiklärare vid högre läroverk.

Af dem, som innefattas i kolumnerna under rubrik »Öfrige», hafva:

- 11 afgått efter erhållet afsked med pension, nemligen 1 rektor vid femklassigt läroverk, 8 adjunkter, 1 gymnastiklärare vid högre och 1 vid femklassigt läroverk,
- 1 lektor utnämnts till professor vid Lunds universitet,
- 1 d:o utnämnts till professor vid Göteborgs högskola,
- 1 d:o utnämnts till kyrkoherde,
- 1 adjunkt utnämnts till kyrkoherde,
- 1 d:o utnämnts till adjunkt vid folkskolelärare-seminarium,
- 1 gymnastiklärare vid högre läroverk afgått utan pension och utan uppgift om befordran.

Summa 17.

Antalet befordringar till ordinarie befattningar under tiden från och med den 1 Maj 1891 till och med den 30 April 1892 finnes angifvet i nedanstående tabellariska öfversigt, vid hvars utarbetande följts samma grundsatsar som vid utarbetandet af föregående afgangstabell, ehuru befordringstabellen af anledning, som i berättelsen för läsåret 1883—84 (sid. 9) omnämnts, omfattar endast de högre och femklassiga läroverken.

Antal befordringar från och med den 1 Maj 1891 till och med den 30 April 1892.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14											
														Till lärarebefattningar i										
														Till rektorsbefattningar.		Till lektorsbefattningar.		Till adjunktsbefattningar.		Teckning.		Musik.		Gymn. o. mil.-öfn.r.
Från annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Öfrige.	Från annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Öfrige.	Från annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Öfrige.	Från annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Öfrige.	Från annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Öfrige.	Från annan ord. befattning vid hithörande läroverk.	Öfrige.	Summa.												
Läroverk.																								
Högre allmänna läroverk.....	2	—	9	9	1	13	—	—	—	—	1	3	38											
Femklassiga »	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	6											
Summa	3	—	9	9	1	16	—	—	—	—	1	5	44											

I denna tabell förekommer en dubbelräkning, i det en lärare är inräknad i både kol. 4 och kol. 5.

Af dem, som befordrats »Från annan ordinarie befattning vid hithörande läroverk», hafva:

- 1 rektor vid Högre realläroverket i Stockholm, förut lektor vid läroverket, förordnats från och med den 1 Juli 1891 till den 1 Juli 1894,
- 1 d:o vid Ystads läroverk, förut lektor i Sundsvall, förordnats från och med den 1 Juli 1891 till den 1 Juli 1893 (hade redan de båda föregående läsåren under ordinarie rektors tjänstledighet bestridt samma befattning),
- 1 d:o vid femklassiga läroverket i Vadstena, förut adjunkt i Uppsala, förordnats från och med den 1 Juli 1891 tills vidare,

3 lektorer befordrats från lektorsbefattningar vid andra läroverk,

1 d:o befordrats från adjunktsbefattning vid samma läroverk,

5 d:o befordrats från adjunktsbefattningar vid andra läroverk,

1 adjunkt befordrats från adjunktsbefattning vid annat läroverk,

1 gymnastiklärare vid högre läroverk befordrats från enahanda befattning vid annat högre läroverk.

Summa 14.

Den skiljaktighet, som förefinnes mellan den sålunda erhållna summan och den motsvarande summan ur afgangstabellen, beror därpå, att bland de från sina befattningar afgångne lärarne finnes en, som ej ingår i tabellen öfver

befordringarna, nemligen 1 rektor vid ett högre läroverk, hvilken, sedan han på egen begäran entledigats från rektorsbefattningen, återgick till sitt lektorat vid läroverket.

Om man med hänsyn till de 30 lärare, som äro inräknade i kolumnerna med öfverskrift »Öfrige», bearbetar uppgifterna om deras ålder och aflagda kunskapsprof, så erhåller man följande resultat.

Med hänsyn till åldern — beräknad efter födelseår och det år, då utnämningen vann laga kraft, men utan afseende på månad och dag — voro:

af de 9 lektorerna i kol. 5 två 30 år, en 31, en 33, en 34, en 37, två 42 och en 49: i medeltal 36·4 år;

af de 16 adjunkterna i kol. 7 en 27 år, en 28, en 31, en 34, en 35, en 36, en 37, två 39, en 41, en 42, en 47, en 49, en 50, en 51 och en 53: i medeltal 39·9 år;

af 4 gymnastiklärare i kol. 13 en 26 år, en 30, en 36 och en 37: i medeltal 32·3 år; den 5:e gymnastikläraren, befordrad till ett högre läroverk och då 46 år gammal, är ej i denna medelårsberäkning medtagen, emedan han redan förut en gång varit ordinarie gymnastiklärare vid ett högre läroverk, men på grund af befordran till annan, ej till allmänna läroverken hörande tjänst, afgått från denna gymnastiklärare-befattning.

Alla 9 lektorerna voro filosofie doktorer (7 i Uppsala och 2 i Lund), hvaraf 1 (i Uppsala) efter 1853 års examensstadga; en var därjemte teologie kandidat och prestvigd. Två voro docenter (båda i Uppsala). — Profår hade 7 fullständigt genomgått enligt 1875 års förordning: 1 vid Stockholms Norra latinläroverk, 5 i Uppsala och 1 i Lund. De öfriga 2 hade icke genomgått profår.

De 16 adjunkterna äro med afseende på akademiska kunskapsprof sålunda fördelade. Filosofie doktorer voro 3, af hvilka 2 (1 i Uppsala och 1 i Lund) efter 1853 års examensstadga och 1 (i Uppsala) efter 1870 års examensstadga; af dessa hade den förstnämnde dessutom aflagt teoretisk teologisk examen och var den sistnämnde docent. Filosofie licentiaten voro 2 (1 i Uppsala och 1 i Lund). Filosofie kandidat efter 1853 års examensstadga var 1 (i Uppsala); filosofie kandidater efter 1870 års examensstadga voro 10 (4 i Uppsala och 6 i Lund), af hvilka 1 därjemte var prestvigd och 1 hade aflagt teoretisk teologisk examen. — Profår hade 13 fullständigt genomgått enligt 1875 års förordning: 1 vid Katarina läroverk och Stockholms Gymnasium, 1 vid Ladugårdslands läroverk och Stockholms Gymnasium, 2 vid Södermalms läroverk, 2 vid Stockholms Realläroverk, 2 i Uppsala och 5 i Lund. De öfriga 3 hade icke genomgått profår.

Bland de 4 i medelårsberäkningen här ofvan medtagne gymnastiklärare voro 3 militärer, hvaraf 1 kapten och 2 underlöjtnanter; om en af de sistnämnde finnes endast uppgifvet att han åren 1885—87 »genomgått» Gymnastiska Centralinstitutet, om hvar och en af de två andra militärerna att han därstädes aflagt examina inom militära, peda-

gogiska och medicinska afdelningarna (enligt 1864 års stadga för institutet) samt om den återstående att han därstädes aflagt examina såsom instruktör i gymnastik och vapenföring, gymnastiklärare och sjukgymnast (enligt 1887 års stadga). Den 5:e gymnastikläraren var kapten, hade vid Gymnastiska Centralinstitutet aflagt examina inom militära, pedagogiska och medicinska afdelningarna (enligt 1864 års stadga) och sedermera under flera år varit ordinarie gymnastiklärare vid ett högre allmänt läroverk, från hvilken befattning han afgick, då han utnämndes till lärare i pedagogisk gymnastik vid Gymnastiska Centralinstitutet.

Förnyade rektorsförordnanden hafva under perioden från och med den 1 Juli 1891 till och med den 30 Juni 1892 vidtagit för rektorer vid följande 4 högre läroverk:

Strengnäs: från och med den 1 Juli 1891 till den 1 Juli 1896,

Lund: d:o d:o,

Karlskrona: d:o d:o,

Visby: d:o d:o.

Af Tab. 3 synes, huru många lärare, fördelade efter ålder, inträdt i högre lönegrad från och med den 1 Juli 1891 till och med den 30 Juni 1892. För samtliga i tabellen upptagne egde inträdet i högre lönegrad rum fr. o. m. den 1 Januari 1891 med undantag för de båda rektorerna vid högre läroverk, af hvilka den ene uppflyttades i högre lönegrad från och med den 1 Augusti 1891 och den andre från och med den 1 September s. å., samt för 2 till lektorer, 8 till adjunkter eller kolleger och 1 till gymnastiklärare utnämnde, hvilka på grund af särskilda Kungl. bref börjat uppbära lön från och med tillträdet af sina respektive befattningar: lektorerna i andra, 2 af adjunkterna i andra och 6 i tredje samt gymnastikläraren i tredje lönegraden. Åldern är utan vidare hänsyn till månad och dag beräknad såsom skillnad mellan födelseåret och det år, på hvilket inträdesdagen infallit. Bland de i högre lönegrad uppflyttade lektorerna äro äfven inräknade 6 rektorer vid högre läroverk, som under perioden blifvit i egenskap af lektorer uppflyttade, nemligen 1 i tredje, 4 i fjerde och 1 i femte lönegraden, och bland de i högre lönegrad uppflyttade adjunkterna och kollegerna 1 rektor vid femklassigt läroverk, som blifvit i egenskap af kollega uppflyttad i femte lönegraden.

Af följande tabell finner man de uppflyttades antal och deras medelålder (respektive: ålder) vid inträdet i den högre lönegraden. I denna tabell är likväl ej intagen den nyss nämnde gymnastikläraren, emedan denne, hvilken är samme person som den i medelåldersberäkningen å föregående spalt ej medtagne, egentligen ej nu uppflyttades i tredje lönegraden, utan endast åter inträdde i denna lönegrad, i hvilken han redan under innehavandet af sin förra gymnastiklärare-befattning blifvit uppflyttad.

Uppflyttade lärare.	Antal.	Medelålder (eller ålder).
Rektorer vid högre allmänna läroverk:		
i 2:a lönegraden.....	2	45·5
Rektorer vid treklassiga allmänna läroverk:		
i 2:a lönegraden.....	1	(48)
Lektorer:		
i 2:a lönegraden	13	41·5
» 3:e »	5	42·6
» 4:e »	8	48·3
» 5:e »	7	52·0

Uppflyttade lärare.	Antal.	Medelålder (eller ålder).
Adjunkter och kolleger:		
i 2:a lönegraden	8	40·6
» 3:e »	25	45·2
» 4:e »	26	46·2
» 5:e »	19	49·8
Teckningslärare vid högre allmänna läroverk:		
i 2:a lönegraden	1	(39)
Musiklärare vid högre allmänna läroverk:		
i 2:a lönegraden	1	(43)
» 3:e »	2	48·5
Gymnastiklärare vid högre allmänna läroverk:		
i 2:a lönegraden	1	(41)

Kap. 7. Ordinarie lärarebefattningar.

Antalen ordinarie lärarebefattningar vårterminen 1892 enligt de för allmänna läroverken och pedagogierna gällande stater skilde sig i följande hänseenden från dem, som förefunnos vårterminen 1891.

Genom Kungl. bref af den 19 Juni 1891 uppfördes från den 1 Juli 1891 å en för samtliga under direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk lydande läroverk gemensam stat åtta adjunktsbefattningar, å staten för högre latinläroverket å Norrmalm en gymnastiklärarebefattning och å staten för femklassiga läroverket i Göteborg en ny kollegabefattning.

Däremot blefvo från allmänna läroverkens och pedagogiernas stater följande lärarebefattningar afförda. Genom Kungl. bref af den 12 September 1890 indrogos från och med den 1 Juli 1891 två lektorsbefattningar vid läroverket i Strengnäs. Genom Kungl. bref af den 22 Maj 1891 indrogos från och med den 1 Juli s. å. tvåklassiga pedagogierna i Kungsbacka och Borgholm samt enklassiga pedagogierna i Öregrund, Mariefred, Säter och Laholm, hvarigenom således från staten för pedagogierna affördes dels två rektors-, två kollega-, två musiklärare- och två gymnastiklärare-befattningar, dels fyra pedagogbefattningar.

Kap. 8. Utbildningen af lärare i läse- och öfnings-ämnena.

Då nu detta kapitel i stället för att, såsom förut, endast afse utbildningen af lärare i läseämnena erhållit den genom öfverskriften angifna större omfattningen (jfr här ofvan, sid. 1), torde det vara lämpligt att före den speciella redogörelsen för verksamheten under läseåret 1891—92 lemna en kortfattad öfersigt öfver de särskilda hithörande anstälternas uppkomst och anordning¹⁾, delvis genom hänvisning till de ställen i föregående berättelser, där en sådan öfersigt eller bidrag därtill redan blifvit lemnad.

Hvad då först beträffar utbildningen af lärare i läseämnena, är det tillräckligt att erinra därom att i berättelsen för läseåret 1876—77 (sid. 60—62) intagits dels en öfersigt öfver profärsinstitutionens uppkomst och inrättning, dels vissa bestämmelser ur Kungl. kungörelsen angående

¹⁾ En del af hithörande uppgifter har erhållits genom särskilda meddelanden från rektorn vid Tekniska skolan i Stockholm, sekreteraren vid Musikaliska Akademien och föreståndaren för Gymnastiska Centralinstitutet.

ende profäret af den 16 Juni 1875, hvarjemte i berättelsen för läseåret 1880—81 (sid. 11) intagits den förändring i föreskriften angående rättigheten att genomgå profår, som stadgades genom Kungl. kungörelsen af d. 30 Dec. 1880.

Under läseåret 1891—92 voro profärskurser, i likhet med hvad som varit förhållandet från och med läseåret 1881—82, anordnade i Stockholm vid Högre latinläroverket, Södermalms läroverk och Högre realläroverket samt vid läroverken i Uppsala och Lund.

Den praktiska profärskursen förestods vid samtliga läroverken af deras rektorer. Beträffande den teoretiska kursen, som i Stockholm är gemensam för alla dit hänvisade kandidater, förestods densamma därstädes, likasom de fem föregående läseåren, af föreståndaren för Lyceum för flickor, i Uppsala af samma akademiska lärare som det föregående läseåret och i Lund af samma akademiska lärare som de tre föregående läseåren.

Till påbörjande af profärskurserna med höstterminen 1891 hade anmält sig 80¹⁾, af hvilka 35 erhöilo hänvisning. Till påbörjande af profärskurserna med vårterminen 1892 hade anmält sig 42²⁾, af hvilka 16 erhöilo hänvisning.

Nedanstående tabell visar, huru många lärarekandidater tjänstgjort vid de särskilda läroverken läsåret 1891—92.

Läroverk.	Höst-t:n 1891.		Vår-t:n 1892.	
	Fortsätt- ning	Påbör- jande	Fortsätt- ning	Påbör- jande
	af profäret.		af profäret.	
Stockholm:				
Latinläroverket	4	6	5	2
Södermalms läroverk.....	3	7	6	2
Realläroverket	—	9	9	1
Uppsala	4	6	5	4
Lund	4	6	6	4
Summa	15	34	31	13

Af de 15 lärarekandidater, som genomgått profärets förra hälft vårterminen 1891 och således egde att fortsätta höstterminen samma år, uteblef ingen. — Af de 35, hvilka erhållit hänvisning att börja profäret höstterminen 1891, uteblef efter anmäldt förhinder 1, hänvisad till Stockholm. Bland dem, som höstterminen 1891 påbörjade profäret vid Stockholms Latinläroverk, är inräknad 1, hvilken erhållit medgifvande af Kungl. Maj:t att på en termin avsluta profärskurserna, men endast medhann avslutandet af den praktiska.

Af de 34 lärarekandidater, hvilka påbörjade sin profärskurs höstterminen 1891, hade 1 (vid Stockholms Latinläroverk), redan under höstterminen, såsom nyss nämndes, avslutat den praktiska kursen och avslutade vårterminen 1892 den teoretiska; denne är i föregående tabell ej inräknad i vårterminens fortsättningskolumn. Af de öfriga uteblef vid vårterminens början utan anmäldt förfall 1 (vid Södermalms läroverk) och infann sig först, sedan en så dryg del af terminen förflutit, att profärskurs icke längre kunde för honom anordnas, och anmälde sig 1 (i Uppsala), hvilken på grund af sjuklighet måst afbryta under höstterminen, hindrad att under vårterminen fortsätta. — Af de 16, som erhållit hänvisning att börja profäret vårterminen 1892, uteblefvo efter anmäldt förhinder 3, alla hänvisade till Stockholm.

Samtliga lärarekandidater, hvilka enåera terminen fortsatte sina profärskurser, hade genomgått deras förra hälft vid samma läroverk.

Af de 34 lärarekandidater, hvilka enligt föregående tabell började höstterminen 1891, voro 7 filosofie doktorer (bland hvilka två docenter), 11 filosofie licentiater och 16 filosofie kandidater (bland hvilka en aflagt teoretisk och

¹⁾ Då man ej medräknat 1, hvilkens ansökning ej åtföljdes af åldersbetyg, och 1, hvilkens ansökning inkom efter den föreskrifna tiden.

²⁾ Då man ej medräknat 1, hvilkens ansökning inkom efter den föreskrifna tiden.

praktisk teologisk examen). Af de 13, hvilka började vårterminen 1892, voro 7 filosofie licentiater, 5 filosofie kandidater och 1 teologie kandidat.

Höstterminen 1891 afslutades både den praktiska och den teoretiska profärskursen af 15 lärarekandidater. Dessutom afslutades endast den praktiska kursen af 1 (vid Stockholms Latinläroverk); denne är i följande specialförteckning och ämnestabell fördd tillsammans med dem, hvilka under höstterminen 1891 avslutade både den praktiska och den teoretiska kursen. — Vårterminen 1892 afslutades både den teoretiska och den praktiska profärskursen af 31 lärarekandidater. Dessutom afslutades enligt särskildt medgifvande den teoretiska kursen af den lärarekandidat vid Stockholms Latinläroverk, som höstterminen 1891 avslutade endast den praktiska kursen.

I hvilka ämnen de lärarekandidater, som under de två terminerna avslutat båda profärskurserna eller åtminstone den praktiska (1 under höstterminen 1891, se ofvan), genomgått den praktiska kursen, utvisas af följande speciella förteckning, vid hvars upprättande hafva följts samma grundsatser, som vid upprättandet af motsvarande förteckningar i de förra berättelserna. Inom () hafva därför de ämnen blifvit satta, i hvilka endast auskultering egt rum och således hvarken öfnings- eller prof-undervisning. Dock hafva i en del fall ämnen blifvit ur förteckningen alldeles utslutna, i hvilka af mera tillfällig anledning auskultering egt rum under ett fåtal timmar; likaså har i denna förteckning afseende ej blifvit fäst vid den alla lärarekandidater åliggande skyldigheten att meddela uppgifter för skriftliga uppsatser på modersmålet samt att rätta och genomgå dessa sednare.

Höstterminen 1891.

Stockholm:

Latinläroverket:

- 1: modersmålet, latin, grekiska;
- 1: modersmålet, tyska, latin;
- 1: modersmålet, tyska, historia och geografi;
- 1: tyska, engelska, franska, (modersmålet);
- 1: tyska, engelska, franska, matematik, (modersmålet);

Södermalms läroverk:

- 1: tyska, matematik, fysik;
- 1: matematik, allmän naturlära, botanik och zoologi, kemi;
- 1: matematik, allmän naturlära, botanik och zoologi, fysik, kemi.

Uppsala:

- 1: kristendom, modersmålet, historia och geografi;
- 2: tyska, engelska, franska, (modersmålet);
- 1: allmän naturlära, botanik och zoologi, fysik, kemi.

Lund:

- 3: modersmålet, tyska, historia och geografi;
- 1: latin, grekiska, historia och geografi.

Vårterminen 1892.

Stockholm:

Latinläroverket:

- 1: modersmålet, tyska, engelska;
- 2: tyska, engelska, franska, (modersmålet);
- 1: kristendom, modersmålet, historia och geografi, filosofisk propedeutik;
- 1: modersmålet, latin, historia och geografi;

Södermalms läroverk:

- 1: modersmålet, tyska, historia och geografi;
- 1: kristendom, modersmålet, tyska, historia o. geografi;
- 1: tyska, engelska, franska;
- 1: modersmålet, tyska, franska;
- 1: modersmålet, tyska, engelska;
- 1: franska, latin, historia och geografi;

Realläroverket:

- 1: tyska, allmän naturlära, botanik och zoologi, kemi;
- 4: matematik, fysik, kemi;
- 1: modersmålet, matematik, fysik, kemi;
- 2: tyska, matematik, fysik;
- 1: matematik, allmän naturlära, botanik och zoologi, fysik.

Uppsala:

- 1: modersmålet, tyska, engelska;
- 2: modersmålet, latin, grekiska, (tyska);
- 1: tyska, engelska, franska, (modersmålet);
- 1: matematik, fysik, kemi.

Lund:

- 1: allmän naturlära, botanik och zoologi, fysik, kemi, (modersmålet);
- 1: modersmålet, engelska, historia och geografi;
- 1: kristendom, modersmålet, historia och geografi, filosofisk propedeutik;
- 1: matematik, allmän naturlära, botanik och zoologi, fysik, (modersmålet);
- 1: tyska, franska, historia och geografi;
- 1: kristendom, modersmålet, historia och geografi.

Beräknar man enligt denna förteckning, huru många gånger hvart och ett af skolans läroämnen vid de särskilda läroverken förekommit bland de ämnen, i hvilka den praktiska kursen genomgåts, så erhåller man — då de inom () satta ämnena ej medräknas — för de 47 lärarekandidater, hvilka under läsåret 1891—92 afslutat sin profärstjänstgöring eller åtminstone dess praktiska del (se ofvan), följande öfversigt.

Antal gånger, som de särskilda läroämnena förekommit bland de ämnen, hvori profåret genomgåts.

L ä r o ä m n e n .	S t o c k h o l m			Uppsala.	Lund.	S u m m a .
	Latinläroverket.	Södermalms läroverk.	Realläroverket.			
Kristendom	1	1	—	1	2	5
Modersmålet	6	4	1	4	6	21
Tyska	7	6	3	4	4	24
Engelska	5	2	—	4	1	12
Franska	4	3	—	3	1	11
Latin	3	1	—	2	1	7
Grekiska	1	—	—	2	1	4
Hebreiska.....	—	—	—	—	—	—
Matematik	1	3	8	1	1	14
Allmän naturlära	—	2	2	1	2	7
Botanik och zoologi	—	2	2	1	2	7
Fysik	—	2	8	2	2	14
Kemi (med mineralogi och geologi)	—	2	6	2	1	11
Historia och geografi.....	3	3	—	1	8	15
Filosofisk propedeutik	1	—	—	—	1	2
Summa	32	31	30	28	33	154
Antal lärarekandidater	10	9	9	9	10	47
• ämnen på hvarje i medeltal	3·2	3·4	3·3	3·1	3·3	3·3

Beträffande de lärarekandidater, som höstterminen 1891 och vårterminen 1892 avslutade profåret, äro uppgifterna om de antal timmar, hvartill deras auskultering samt öfnings- och prof-undervisning uppgått, bearbetade och sam-

manfattade i följande tabellariska öfversigter. I den förra af dessa har dock ej upptagits en kandidat (vid Stockholms Latinläroverk), för hvilken, såsom ofvan nämnts, den praktiska kursen inskränkts till en termin.

Antal timmar, hvartill den praktiska profårskursen i medeltal uppgått för de lärarekandidater, som avslutade densamma med höstterminen 1891.

Läroverk.	Vårterminen 1891.				Höstterminen 1891.				S:a för båda terminerna.			
	Auskultering.	Öfnings- undervisning.	Prof- undervisning.	Summa.	Auskultering.	Öfnings- undervisning.	Prof- undervisning.	Summa.	Auskultering.	Öfnings- undervisning.	Prof- undervisning.	Summa.
Stockholm:												
Latinläroverket (medeltal för 4)...	156	28	9	193	146	36	13	195	302	64	22	388
Södermalms läroverk (» » 3)...	125	23	12	160	119	17	11	147	244	40	23	307
Realläroverket	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala (medeltal för 4)...	151	31	7	189	116	30	9	155	267	61	16	344
Lund (» » 4)...	55	35	5	95	74	32	7	113	129	67	12	208

Antal timmar, hvartill den praktiska profårskursen i medeltal uppgått för de lärarekandidater, som avslutade densamma med vårterminen 1892.

Läroverk.	Höstterminen 1891.				Vårterminen 1892.				S:a för båda terminerna.			
	Auskultering.	Öfnings- undervisning.	Prof- undervisning.	Summa.	Auskultering.	Öfnings- undervisning.	Prof- undervisning.	Summa.	Auskultering.	Öfnings- undervisning.	Prof- undervisning.	Summa.
Stockholm:												
Latinläroverket (medeltal för 5)...	158	30	9	197	152	29	14	195	310	59	23	392
Södermalms läroverk (» » 6)...	134	21	12	167	136	27	13	176	270	48	25	343
Realläroverket (» » 9)...	197	34	1	232	120	18	22	160	317	52	23	392
Uppsala (» » 5)...	121	34	7	162	127	37	10	174	248	71	17	336
Lund (» » 6)...	51	28	5	84	102	36	9	147	153	64	14	231

Det kan vid dessa tabeller anmärkas, att de till grund liggande primäruppgifterna ej torde vara i alla hänseenden fullt motsvariga. Särskildt torde de låga auskulteringstalen för Lunds läroverk till en del bero därpå, att de auskulteringstimmar, hvilka lärarekandidaterna fullgjort utöfver det antal, som i den vid terminens början uppgjorda planen blifvit dem ålagdt, icke inräknats i de insända primäruppgifterna. För närmare kännedom om anordningen af så väl den praktiska som den teoretiska kursen hänvisas till de af profårsföreståndarne till Ecklesiastik-departementet insända berättelserna, anmälda för Kungl. Maj:t den 22 Januari och den 8 Juli 1892.

För utbildning af lärare i *välskrifning* vid allmänna läroverken hade antagligen intet åtgjorts före anordnandet af den kurs i välskrifningens metodik, som på föranstaltande af Ecklesiastik-departementet hölls i Stockholm under sommaren 1885, och beträffande hvilken det är tillräckligt att hänvisa till berättelserna för läsåren 1884—85 (sid. 6 o. 7) och 1885—86 (sid. 6). Att denna angelägenhet sedan

blef ställd i samband med utbildningen af lärare i teckning är redan omnämndt i berättelsen för läsåret 1890—91 (sid. 10); men den därstädes omförmälda, genom Kungl. brefvet af den 26 Juni 1890 till Styrelsen för Tekniska skolan i Stockholm föreskrifna anordningen afsåg endast läroåret 1890—91. Redan vid slutet af sagde läroår blef likväl denna anordning definitiv genom de bestämmelser i detta syfte, som intogos i de af Kungl. Maj:t under den 10 Juli 1891 utfärdade »Förnyade nådiga stadgar» för bemälda skola, hvilka i § 1 bland skolans hufvudafdelningar upptaga en »högre konstindustriell skola, med underafdelning för bildande af lärare i teckning och välskrifning» samt i § 11, mom. 2, föreskrifva: »I en särskild afdelning af denna skola [den högre konstindustriella skolan] meddelas undervisning åt personer, som vilja utbilda sig till lärare i teckning, modellering och välskrifning vid rikets allmänna och tekniska elementära läroverk samt i folkskolelärare-seminarierna.» Om de nu anförda bestämmelserna jemföras med de motsvarande ur stadgarna af den 1 Nov. 1878 (se berättelsen för läsåret 1880—81, sid. 4), finner man ordet *välskrifning* vara tillagdt på båda ställena i de nya stad-

garna. Med afseende på planen för den således anordnade undervisningen i välskrifningens metodik må — under hänvisning för öfrigt till »Meddelanden rörande Tekniska skolan i Stockholm, jemte studieplaner och program. Utarbetade af skolans föreståndare. Stockholm 1892.» (sid. 48) — här nämnas att kursen är ett-årig och förlagd till månaderna April och Maj med 6 undervisningstimmar i veckan, hvarvid dock förutsättas vissa inträdesfordringar med afseende på skicklighet i välskrifning (jfr nyssnämnda »Meddelanden», sid. 38 o. 39). För skriflärare-kandidaternas praktiska öfning i undervisningens meddelande är sörjdt genom inrättandet af en särskild skrifklass, sammansatt af både gossar och flickor. För resultatet af undervisningen under läroåret 1891—92 redogöres här nedan i sammanhang med redogörelsen för utbildningen af lärare i teckning.

Beträffande utbildningen af lärare i *teckning* — hvilket ämne ännu enligt 1820 års skolordning ej tillhörde de ordinarie läroämnena, ehuru »tillfälle till enskild handledning» däri borde, så vidt omständigheterna det medgäfvde, beredas för de lärjungar på gymnasierna, som det åstundade, och hvilket i 1856 års läroverksstadga visserligen upptogs bland de obligatoriska ämnena, ehuru endast i de två lägsta (gemensamma) klasserna och inskränkt till »linearteckning såsom en geometriens studium förberedande åskådningslära» — var under de nu angifna förhållandena alldeles ingen åtgärd vidtagen, så att icke ens några särskilda kompetensvillkor för teckningslärarebefattningar finnas uppställda i 1856 års läroverksstadga. Detta förhållande ändrades genom 1859 års läroverksstadga, enligt hvilken teckning uppställles såsom obligatoriskt ämne i de båda gemensamma klasserna, lägsta latinklassen och alla realklasserna. Bemälda stadga föreskref såsom kompetensvillkor:

»att sökande till lärarebefattning i teckning bör förete af Kungl. Akademien för de fria konsterna utfärdadt betyg däröfver, att han 1:o behörigen genomgått nämnde akademies elementartecknings- samt antik- och modell-skolor; 2:o känner grunderna för landskapsritning och kan teckna landskap efter naturen; 3:o känner grunderna för perspektivet och kan med cirkel och lineal upprita de enklare konstruktionerna däraf; samt

att sökande till läraretjenst i teckning vid högre elementarläroverk bör hafva betyg om åtminstone godkända insigter i föreskrifna ämnen.»

Huruvida inom akademien på något sätt var sörjdt för teckningslärarekandidaternas praktiska öfning i undervisningens meddelande måste lemnas därhän, och således äfven på hvad sätt den i läroverksstadgan uppställda allmänna fordran på sökande till läraresyssla att »hafva förvärfvat någon öfning och erfarenhet i lärarekallet» skulle styrkas.

I sammanhang med den betydande förändring i planen för undervisningen i teckning vid de allmänna läroverken, som bestämdes genom Kungl. cirkulär af den 1 Nov. 1878, och för hvilken finnes redogjort i berättelserna för läsåren 1877—78 (sid. 10 och 11) och 1878—79 (sid. 8), vidtogos äfven väsentliga förändringar med afseende på tecknings-

lärarnes utbildning, dels provisoriskt genom de särskilda kurser, som för ändamålet anordnades i Stockholm sommarne 1878 och 1879 (se berättelserna för läsåren 1877—78, sid. 11 o. 12, och 1878—79, sid. 9), dels definitivt genom utbildningens öfverflyttande till Tekniska skolan i Stockholm (jfr berättelserna för läsåret 1877—78, sid. 11, och 1878—79, sid. 9). Läroverksstadgan af den 1 Nov. 1878 föreskref nemligen med afseende på kompetens för teckningslärarebefattningar,

»att sökande till lärarebefattning i teckning bör styrka, att han nöjaktigt genomgått den vid den högre konstindustriela skolan i Stockholm anordnade ritkurs för teckningslärare vid de allmänna läroverken och därvid erhållit betyg om godkänd skicklighet i följande ämnen: 1) frihandsteckning jemte muntligt, fritt föredrag; 2) grunderna för beskrifvande geometri, perspektiv- och skugglära; 3) klotsritning; 4) teckning efter gipsornament och figur med skuggors antydning; 5) undervisning i ritklass.»

I de under samma dag utfärdade stadgarna för Tekniska skolan i Stockholm, § 1 och 11, intogos i sammanhang härmed de bestämmelser, som finnas anförda i berättelsen för läsåret 1880—81 (sid. 4). Genom stadgarna af den 10 Juli 1891 erhöles dessa punkter den lydelse, som angifvits här ofvan (sid. 20). Beträffande det i § 11 förekommande uttrycket *modellering* bör här nämnas att detsamma endast har afseende på de tekniska elementära läroverken.

Undervisning i här ifrågavarande syfte började vid Tekniska skolan meddelas med läroåret 1879—80 (se berättelsen för läsåret 1880—81, sid. 4). I ekonomiskt hänseende var likväl förhållandet under en lång följd af år så till vida af provisorisk art, att — såsom i dessa berättelser är efter år blifvit omnämndt — genom särskilda Kungl. bref för hvart och ett af åren 1881—1889 anvisades det för ändamålet behöfliga beloppet. För året 1890—91 erhöles, såsom i förra berättelsen (sid. 10) omförmäles, de behöfliga medlen dels därigenom att 1889 års Riksdag hade förutom andra tillökningar på den ordinarie staten för läroverket äfven beviljat 750 kr. för undervisningskursen för utbildande af teckningslärare, dels därigenom att stadsfullmäktige i Stockholm för år 1890 likaledes beviljat 750 kr. för sagde ändamål. Hela den af 1889 års Riksdag på ordinarie stat beviljade tillökningen i anslaget åt Tekniska skolan uppgick till 7,575 kr. (utgörande hälften af hvad Kungl. Maj:t åskat), allt under villkor att Stockholms stad till hvarje särskildt ändamål bidroge med ett anslag till lika stort belopp, som det Riksdagen anvisat. Stadsfullmäktige i Stockholm beslöto likväl att visserligen för 1890 bidraga med 7,575 kr., men att från och med 1891 tills vidare endast anslå 7,500. På förslag af Kungl. Maj:t medgaf sedan 1891 års Riksdag, att det år 1889 beviljade anslaget å tillhoppa 7,575 kr. finge utgå, så länge skolan åtnjöte Stockholms stads omförmälda anslag af 7,500.

Med afseende på planen för undervisningen må — under hänvisning för öfrigt till Tekniska skolans här ofvan å denna sida redan omförmälda, af trycket utgifna »Meddelanden» samt till dess för hvarje läroår tryckta »Berättelse» —

här endast nämnas följande. Två skilda kurser äro anordnade, nemligen en lägre för dem, som vilja utbilda sig till teckningslärare vid lägre allmänna läroverk, och en högre för dem, som vilja utbilda sig till teckningslärare vid högre allmänna läroverk och folkskolelärare-seminarier eller vid tekniska elementära skolor. Hvardera kursen afser att bibringta skicklighet i alla de ämnen, som förekomma bland läroverksstadgans kompetensvillkor (se här ofvan, sid. 21); men fordringarna äro af olika omfattning, hvarför äfven i afgangsbetyget utsättes för hvilket slags teckningslärare-befattning det är gällande. För båda kurserna gälla gemensamma inträdesfordringar (se Tekniska skolans stadgar af den 10 Juli 1891, § 42, och ofvannämnda »Meddelanden», sid. 38 o. 39), nemligen att sökanden företer, förutom fräjdbevis, intyg om fyllda 18 år samt öfver allmän skolbildning, motsvarande afgangsbetyg från 5:e klassen af rikets allmänna läroverk, äfvensom ådagalägger erforderlig skicklighet i frihandsteckning och linearritning, den sednare utsträckt till perspektiv- och skugglära; särskildt är framhållet att uti geometri erfordras insigter, motsvarande minst 4 böcker af Evklides. Kursen för befattningar vid lägre allmänna läroverk är beräknad på ett år. Kursen för dylika vid högre allmänna läroverk, hvilken icke vidtager efter genomgåendet af den förra kursen, utan är däraf oberoende, är beräknad att kunna genomgåas på två år (ehuru äfven tre kunna blifva behöfliga). För teckningslärarekandidaternas praktiska öfning i undervisningens meddelande är sörjdt genom inrättandet af två ritklasser, en lägre och en högre efter barnens olika ståndpunkt.

Under läroåret 1891—92 begagnades undervisningen af 7 manliga och 10 kvinnliga teckningslärarekandidater, hvar till komma 1 manlig och 2 kvinnliga lärjungar, hvilka deltagit endast i undervisningen uti välskrifningens metodik. Bland de ofvannämnda 17 hade 9 (5 manliga och 4 kvinnliga) redan under förra läroåret varit teckningslärarekandidater. Fullständiga afgangsbetyg såsom teckningslärare tillerkändes 4 kandidater, hvaraf 2 manliga och 2 kvinnliga. De två förra erhöilo betyg gällande både för högre allmänna läroverk och för tekniska elementära läroverk; af de två sednare erhöil den ena betyg gällande för lägre och den andra betyg gällande för högre allmänna läroverk. Alla 4 erhöilo äfven betyg i välskrifningens metodik. Dessutom har 1 manlig lärjunge erhöilt betyg i välskrifningens metodik samt 3 kvinnliga lärjungar kompletterat med samma läroämne.

Beträffande *musiken*, hvilket ämne, åtminstone såsom sång, är ett af läroverkens äldsta, må först erinras därom, att undervisningen i vokal- och i instrumental-musik länge synes hafva varit meddelad af skilda lärare, kantorn och musikdirektören. Skolornningen af år 1820 är den första, som uppställer närmare bestämda kompetensvillkor för någon af dessa befattningar, nemligen endast för den sednare, angående hvilken det föreskrives, att sökande »skola inlemna skriftligt intyg af Kungl. Musikaliska Akademien, att de undergått behörig examen uti harmoniens teoretiska grun-

der samt ega tillräcklig praktisk färdighet uti spelande efter noter af klavér och violin.» Antagligt är likväl att båda befattningarna ofta voro förenade och att detta efter hand blef det vanliga. Läroverksstadgan af år 1856 talar endast om »lärare i musik», men uppställer inga särskilda kompetensvillkor för sådana befattningar. Däremot föreskrifer 1859 års läroverksstadga i detta hänseende:

»att sökande till läraretjenst i musik vid de högre fullständiga elementarläroverken bör förete betyg af Kungl. Musikaliska Akademien, att han eger åtminstone godkända kunskaper så väl i harmoni och sång som i behandlingen af violin, violoncelle och pianoforte; [samt]

att till musikläraretjenst vid öfriga skolor den sökande har företräde, som företer betyg öfver godkänd vid Musikaliska Akademien aflagd examen.»

Genom läroverksstadgan af den 1 Nov. 1878 stadgades förändrade samt för både högre och lägre allmänna läroverk gemensamma kompetensvillkor, nemligen:

»att sökande till läraretjenst i musik bör förete betyg af Kungl. Musikaliska Akademien, att han för sådan befattning eger åtminstone godkända kunskaper så väl i harmoni och sång som i behandling af violin.»

Förutvarande fordran på kunskap i pianospelning hade således utgått, hvaremot fordran på kunskap i violinspelning kvarstod. Men detta förhållande blef snart förändradt till motsatsen, ty genom Kungl. kungörelsen af den 8 Dec. 1881 erhöil den ifrågavarande punkten i läroverksstadgan följande förändrade lydelse:

»att sökande till musikläraretjenst vid allmänt läroverk skall förete betyg af Musik-konservatorium, att han för sådan befattning eger åtminstone godkända kunskaper i sång, pianospelning och harmonilära; börande vid jemförelse mellan flere sökande afseende äfven fastas å intyg af nämnda konservatorium om kunskap i violinspelning.»

Med afseende på fordringarna för att antagas som elev vid Musikaliska Akademiens Konservatorium (se Nåd. reglementet af den 8 Dec. 1881, § 12) behöfver här endast nämnas »nöjaktig insigt i musiklärans elementer». Huru lång tid behöfver åtgå för att såsom elev därstädes förvärfva kompetens till musikläraretjenster vid allmänna läroverk kan svärigen bestämmas, då den naturligtvis måste vara högst olika allt efter elevens begåfning och förkunskaper. Dock må erinras om följande föreskrift i den af läroverksstyrelsen i Maj 1882 fastställda »Ordningsstadga» (§ 5): »Ej må elev, utan läroverksstyrelsens särskilda medgifvande, undervisas längre tid än två år i orgel jemte biämnerna, samt tre år i hvart och ett af öfriga hufvudämnerna jemte biämnerna.»

Man ser att vid uppställandet af kompetensvillkoren intet afseende blifvit fäst vid behovet af musiklärarekandidaternas praktiska öfning i undervisningens meddelande. Ej heller finnes vid Musikaliska Akademiens Konservatorium — som »har till uppgift att i främsta rummet utbilda och examinera personer, som önska anställning såsom organister, kyrkosångare, musiklärare vid allmänna läroverken, eller musikdirektörer vid militärkårer (se Nåd. reglementet,

§ 1) — någon med afseende på sagde behof inrättad öfningsklass, i motsats mot anordningarna vid Tekniska skolan med hänsyn till de två öfningsämnen, för hvilka utbildningen af lärare är dit förlagd (se ofvan). Visserligen är åt elever, som förbereda sig till musiklärareexamen, tillfälle beredt att undervisa i tonträffning och allmän musikära, därigenom att nyantagna elever, som af sådant undervisning äro i behof, å dem fördelas, och examinanderna sålunda vanligen få 2 à 3 terminers öfning i att undervisa, hvaröfver likväl intet särskildt betyg utfärdas. Men denna anordning, som blott omfattar en del af de ämnen, hvori en musikalärare vid allmänt läroverk har att undervisa, och hvarvid lärarekandidaternas elever på grund af ålder och inträdesfordringar stå på en helt annan ståndpunkt, än nybörjande lärjungar vid allmänna läroverken, lärer väl så mycket mindre kunna anses tillfyllestgörande, som sökande till musiklärarexamen kan hafva erhållit betyg från konservatoriet utan att där hafva varit elev. I reglementets 31:a § säges nemligen: »Anmäler sig någon, som icke är elev vid konservatorium, till erhållande af betyg, ege han, efter föregående pröfning af vederbörande lärare, undergå examen inför läroverksstyrelsen.» I sammanhang med det nu afhandlade ämnet må erinras därom, att just med afseende på musiken vid allmänna läroverken saknas den kraftiga inverkan till undervisningens förbättrande, som ligger i en insigtsfullt utöfvad inspektion.

I dessa berättelser har ej hittills lemnats någon uppgift om antalet af dem, som under det löpande året aflagt examen för behörighet till musiklärarexamen vid allmänna läroverk. Då detta nu kommer att ske, må den anmärkningen förutskickas, att man vid konservatoriet ej kan tala om läroår, utan endast om läroterminer, ty hvarken med afseende på elevernas inträde vid läroverket eller med afseende på examina göres någon skillnad mellan vårtermin och hösttermin. Man kan således efter behag anse ett år vara sammansatt af vårtermin och följande hösttermin eller af hösttermin och följande vårtermin. Här är den sednare sammanställningen vald för att vid alla ämnena få år med samma gränser. — Läroverkets för hvarje termin af trycket utgifna kataloger upptaga äfven förteckning på dem, som under föregående termin aflagt examina. Enligt dessa källor aflades examen för behörighet till musiklärarexamen vid allmänna läroverk under höstterminen 1891 af 5 manliga lärarekandidater samt under vårterminen 1892 af 4 manliga och 1 kvinnlig.

Gymnastiken har sent inträdt vid våra läroverk. Skolordningen af år 1807 är den första, som omnämner densamma; men detta sker på ett sådant sätt, att däraf framgår, att den då knappast förefanns vid mer än ett läroverk (om ens där). Det heter nemligen (Kap. IX, § 5): »Då Vi anse tillfällen för ungdomen till tjenliga kroppsöfningar äfven så angelägna för dess hellsa, som bidragande att utveckla kroppens förmögenheter, och gifva den vighet, färdighet och styrka; så är Vår nådiga vilja, att, i likhet med hvad Vi redan vid *Linköpings* läroverk förordnat, vid hvarje

lärostad, efter ställets beskaffenhet, så kallade gymnastiska anstalter inrättas skola, där ungdomen, under lofstunderna och tillsyn af någon lärare, få öfva sig att klifva, hoppa, voltigera, simma m. m., hvartill tjenliga inrättningar böra göras, och den klokhet och försigtighet iakttagas, som kunna göra dessa öfningar för ungdomen nyttiga, utan att de blifva för densamma vådliga.» Genom 1820 års skolordning förändrades förhållandet så till vida, att deltagandet i gymnastiken blef för lärjungarne obligatoriskt, ty där föreskrefs (Sectionen I, kap. 2, § 5) att utom de därtill af naturen alldeles oskicklige ingen af ungdomen finge undandra sig från gymnastiska öfningar, »där sådana inrättningar finnas». Något stadgande om kompetensvillkor för gymnastiklärarebefattningar inflöt icke nu samt ej heller i 1856 års läroverksstadga. Likväl voro sådana villkor långt förut uppställda, såsom följande utdrag ur Kungl. cirkuläret till konsistorierna och direktionen öfver Stockholms undervisningsverk af den 14 Nov. 1822 utvisar: »Då genom Vår förnyade nådiga skolordning af den 16 Dec. 1820 öfningar i gymnastik vid rikets elementarläroverk blifvit anbefallda, men framgången af dessa, äfvensom säkerheten mot skador och olycksfall vid sådana öfningar, väsentligen beror af de gymnastiska lärarnes skicklighet; hafve Vi, uppå därom af Vår tillförordnade Uppfostrings-Comité gjord underdånig hemställan, i nåder velat till Eder och vederbörandes underdåniga efterrättelse meddela innehållet af det för Föreståndaren vid härvarande Gymnastiska Centralinstitut den 25 Maj år 1814 i nåder fastställda reglemente, så vidt det rör villkoren för gymnastiska lärarnes anställande, och i hvilket afseende berörda reglementes 3 § föreskrifver, att ingen må till offentlig lärare i gymnastiken någonstädes antagas, utan att vara försedd med ett af Centralinstitutets Föreståndare utfärdadt betyg så väl om sin skicklighet i alla till gymnastiken hörande delar, hvarunder fäktning med sabel och värja, voltigering på lefvande häst samt simning innebegripas, som äfven om en bepröfvad sedlighet, samt utan att därjemte på offentliga öfningsställen hafva undergått teoretisk och praktisk examen.»

Att kändedomen om dessa föreskrifter så sent meddelades skolstyrelserna torde ej hafva haft någon större praktisk betydelse, ty ännu i den under den 24 Sept. 1824 afgifna berättelsen af »Revisionen öfver rikets elementarläroverk» heter det (sid. 26) härom bland annat: »Gymnastiken är vid nästan intet läroverk, utom i Linköping, ännu inrättad. Inga medel finnas dessutom till lärarnes aflöning, och på de flesta ställen saknas till och med utrymme för denna nyttiga inrättning.» Skol-revisionens nästa berättelse, afgifven den 13 Dec. 1832, visar ställningen vara föga förändrad (sid. 27 o. 28): »Gymnastikinrättningar med särskild lärare finnas endast i Linköping, Skara, Vexjö, Jönköping och Landskrona. — — — På de flesta ställen har denna nyttiga inrättning varit hindrad dels af brist på utrymme, dels af brist på behörigen examinerad lärare eller på aflöning åt densamma.» Slutligen finner man af skol-revisionens tredje och sista berättelse, afgifven den 13 Dec. 1843, att antalet af gymnastiklärare då ökats till 17 (Tabell-bil. E),

hvarjemte där anmärkes (sid. 105) att »från ett och annat gymnasium blifvit anmaldt, att ehuru både gymnastikinrättning finnes och anslag till aflöning af gymnastiklärare blifvit gymnasierna beviljadt, brist på kompetente sökande likväl försports».

Genom 1859 års läroverksstadga skedde ingen förändring med afseende på kompetensvillkoren. Det heter härom endast (§ 76): »Rörande kompetens till gymnastiklärare tjänst förblifver Kungl. brevet den 14 Nov. 1822 tills vidare i gällande kraft.» Genom Nåd. stadgan för Gymnastiska Centralinstitutet af den 8 Januari 1864, hvilken (§ 12 o. 28) föreskref undervisningens och öfningarnas fördelning på tre afdelningar, den pedagogiska, den militära och den medicinska, hvar och en med två-årig lärokurs, uppställdes förändrade kompetensvillkor (§ 52), som likväl ej behöfva här intagas, enär de, hvad elementarläroverken beträffar, fullkomligt öfverensstämma med de straxt nedan ur 1878 års läroverksstadga anförda. Ur 1859 års läroverksstadga må för öfrigt erinras om § 10: »För öfningar i musik, teckning och gymnastik gälle särskilda föreskrifter.» De sålunda i utsigt ställda föreskrifterna blefvo likväl ej gifna förr än genom Kungl. cirkuläret af den 19 Juni 1866, hvarigenom »till hufvudsaklig ledning» fastställdes »Planer» för undervisningen i dessa öfningsämnen (se berättelsen för läsåret 1876—77, sid. 32—36). För behörigheten att meddela undervisning i de sålunda närmare bestämda gymnastiska öfningarna, hvilka man finner vara dels gymnastiska i egentlig mening, dels militäröfningar, föreskrefs i läroverksstadgan af den 1 Nov. 1878 (§ 74): »att betyg öfver genomgången fullständig lärokurs inom den pedagogiska eller militära afdelningen vid Gymnastiska Centralinstitutet medför kompetens till gymnastiklärarebefattningar vid alla offentliga läroverk i riket, samt att till gymnastiklärare vid de lägre allmänna läroverken kunna, i brist af fullt kompetente sökande, antagas äfven de, hvilka genomgått endast första årets kurs vid nämnda institut.»

Ofvanstående punkt undergick genom Kungl. kungörelsen af den 4 Nov. 1881 vissa ändringar, beträffande hvilka må hänvisas till berättelsen för läsåret 1881—82 (sid. 6), samt ytterligare genom Kungl. kungörelsen af den 13 Febr. 1885, hvarom må hänvisas till berättelsen för läsåret 1885—86 (sid. 11).

För Gymnastiska Centralinstitutet utfärdades under den 13 Juli 1887 nya stadgar, hvarur följande må här anföras. Om institutets ändamål heter det (§ 1) bland annat: »Institutet utbildar instruktörer i gymnastik och vapenföring, gymnastiklärare och gymnastiklärarinuor samt manliga och kvinnliga sjukgymnaster.» Med afseende på manliga elevers antagande gäller (§ 20 o. 23) bland annat att till elever antagas dels officerare och underofficerare från armén samt officerare från flottan, dels civile unge män, hvilka sednare måste hafva undergått sådan pröfning, som berättigar till inträde vid universitet. I sammanhang härmed må följande föreskrift (§ 46) anföras: »De elever, som genomgå gymnastiklärarekurs och som vid ankomsten till institutet icke kunna styrka sig ega skicklighet i sim-

konstens utöfning, åligger att före afgangsexamen hafva företett antagligt betyg därom.» De särskilda kurserna för manliga elever äro (§ 26): instruktörskursen, gymnastiklärarekursen och den sjukgymnastiska kursen; hvar och en af dem omfattar ett undervisningsår, men gymnastiklärarekursen förutsätter avslutad instruktörskurs, likasom den sjukgymnastiska kursen i sin ordning förutsätter avslutad gymnastiklärarekurs. Med afseende på elevernas praktiska öfning i undervisningens meddelande må först ur stadgarna för institutet anföras följande. Där föreskrifves (§ 29): »Institutet skall meddela undervisning i friskgymnastik åt så stort antal af hufvudstadens skolungdom som direktionen, med afseende å tillgången på lärare och utrymme vid institutet, eger att bestämma.» Vidare upptagas (§ 27) både i instruktörskursens och i gymnastiklärarekursens praktiska del »öfningar i att leda gymnastik», i sammanhang hvarmed må nämnas att i bådas teoretiska del ingår »pedagogisk gymnastik» samt i gymnastiklärarekursens teoretiska del äfven »grunderna för undervisningens meddelande». — Rörande det sätt, hvarpå dessa allmänna föreskrifter vid institutet realiseras, gäller hufvudsakligen följande. Institutet meddelar undervisning i gymnastik åt lärjungarne vid två allmänna läroverk (under läsåret 1891—92, likasom under en lång följd af föregående år, Stockholms Nya elementarskola och Jakobs femklassiga läroverk). Redan under instruktörskursens första termin få eleverna börja att auskultera vid gymnastiklektionerna, hvarefter de redan under samma termin få öfva sig att leda mindre afdelningar af skolans lägre klasser, hvarmed fortsättes till läroårets slut. Under gymnastiklärarekursen få eleverna under båda terminerna leda mindre afdelningar af äldre skolungdom samt under ett antal lektioner såsom gymnastiklärare leda större afdelningar. Alla öfningslektioner försiggå under lärarnes öfverinseende. Eleven erhåller betyg öfver sin ådagalagda skicklighet att leda undervisningen.

Genom Kungl. kungörelse af den 13 Juli 1887 erhöil ofvanbemälda punkt i § 74 af läroverksstadgan följande lydelse:

»att den, som fullständigt genomgått gymnastiklärarekurs vid Gymnastiska Centralinstitutet och däröfver erhållit betyg, eger kompetens till gymnastiklärarebefattningar vid alla offentliga läroverk i riket, samt att till gymnastiklärare vid lägre allmänt läroverk äfven den kan antagas, som med goda vitsord genomgått instruktörskurs vid institutet.»

Då nu för första gången i dessa berättelser uppgift lemnas om antalet af dem, som under det löpande året erhållit godkända afgangsbetyg såsom gymnastiklärare, må den amärkningen förutskickas, att undervisningsåret vid institutet är sammansatt af hösttermin och följande vårtermin. Efter slutet af hvarje undervisningsår insänder direktionen öfver institutet till Ecklesiastik-departementet en skriftlig anmälan rörande slutpröfningarna inom hvar och en af de tre kurserna. Vid slutet af undervisningsåret 1891—92 tilldelades godkända afgangsbetyg såsom gymna-

stiklärare åt 9 militärer, hvaraf vid armén 3 löjtnanter och 4 underlöjtnanter och vid flottan 2 löjtnanter, samt åt 6 civile, hvaribland 1 från främmande land (Chile).

Beträffande slutligen undervisningen i de genom Kungl. cirkuläret af den 23 Mars 1870 föreskrifna s. k. *utsträckt militäröfningarna* vid de högre allmänna läroverken (jfr berättelsen för läsåret 1876—77, sid. 37) är det tillräckligt att erinra om följande förordnande i nämnda cirkulär:

»att i händelse vid högre elementarläroverk gymnastikläraren är eller i fem år varit militär, den nu ifrågavarande undervisningen bör af honom bestridas — — —; men att i motsatt fall eforus eger att hos chefen för inom orten förlagdt infanteriregemente begära, det officer af kapitens- eller subaltern-grad, som eger insigt och skicklighet att meddela den afsedda undervisningen, måtte därtill kommenderas.»

C. Lärjungar.

Kap. 9. Lärjungarnes antal och fördelning efter läroverk, klasser och linier; antal lärjungar å helklassiska linien, hvilka deltagit i den frivilliga undervisningen i engelska och hebreiska; jämförande öfversigter öfver lärjungeantalen höstterminerna 1883—1891 samt öfver vitaliteten från undervisningens synpunkt hos den med läseåret 1891—92 utgående skolgenerationen; jämförelse för åren 1882—1891 mellan lärjungarnes antal och rikets folkmängd.

Tab. 4 och 5.

Lärjungarnes antal vid de särskilda allmänna läroverken och pedagogierna höstterminen 1891 finnas angifna i Tab. 4. Den motsvarande tabellen för vårterminen 1892 företer så obetydliga afvikelser, att det synes vara obehöfvt att offentliggöra densamma i dess helhet. Sammanställer man ur de båda tabellerna summorna för de särskilda slagen af läroverk, så erhåller man följande öfversigt, som närmast afser förhållandena den 15 September och den 1 Februari. I hithörande primäruppgifter skola nemligen jemlikt »Plan för allmänna läroverkens årsredogörelser» af den 23 Mars 1885 såsom närvarande upptagas alla de lärjungar, som dessa dagar anses komma att för terminen begagna sig af undervisningen vid läroverket, äfven om de till följd af tillfälligt förhinder då icke skulle vara tillstädes. Ehuru visserligen en och annan, som sagde dagar beräknats skola inställa sig, torde uteblifvit samt en och annan, som räknats till de frånvarande, måhända däremot inställt sig, kan detta likväl sannolikt icke hindra de särskilda talen att utan synnerlig afvikelse sammanfalla med antalen lärjungar, som under större delen af terminen verkligen deltagit i undervisningen. Större äro antagligen de afvikelser, som uppkommit däraf, att icke få lärjungar afgått under pågående termin; härför är närmare redogjordt i kapitlet om »Lärjungarnes omsättning».

Läroverkens		Antal lärjungar.			
		Höst-term:n 1891.		Vår-term:n 1892.	
Art.	Antal.	Närvarande.	Frånvarande.	Närvarande.	Frånvarande.
Högre allmänna läroverk	36	10,978	80	10,850	74
Femklassiga »	22	2,582	8	2,557	7
Treklassiga »	19	798	1	789	4
Summa	77	14,358	89	14,196	85
Tvåklassiga pedagogier.....	7	177	0	177	1
Enklassiga »	5	92	2	95	2
Summa	12	269	2	272	3
Summornas summa	89	14,627	91	14,468	88

Om man enligt Tab. 4 och motsvarande tabell för vårterminen jämför de närvarande lärjungarnes antal under de båda terminerna, så erhållas följande öfversigter.

Lärjungarnes antal vårterminen 1892, jämfördt med antalet höstterminen 1891.

Anm. Tillökning vårterminen är betecknad med +, minskning med — och oförändradt antal med 0.

I:o. Efter läroverk.

A. Högre allmänna läroverk.

Stockholm:			
Latinläroverket.....	0	Jönköping	— 5
Södermalms läroverk	— 7	Lund	— 5
Realläroverket	— 5	Malmö	— 4
Nya elementarskolan	— 10	Karlskrona	— 3
Uppsala	+ 4	Kristianstad	— 7
Gefle	— 9	Helsingborg	— 6
Hudiksvall.....	— 2	Ystad.....	— 7
Linköping	+ 5	Göteborg: Latinläroverket	— 9
Norrköping	— 5	» Realläroverket	— 12
Vestervik	— 1	Halmstad	— 5
Skara	— 3	Kalmar	— 6
Venersborg	— 3	Karlstad	— 4
Strengnäs	— 2	Hernösand.....	— 6
Örebro	— 6	Östersund	0
Nyköping	— 5	Umeå.....	+ 1
Vesterås	+ 1	Luleå.....	— 3
Falun.....	+ 6	Sundsvall	+ 5
Vexjö.....	— 6	Visby.....	— 4

B. Femklassiga allmänna läroverk.

Stockholm:		Sköfde	0
Jakob.....	— 3	Eskilstuna.....	0
Katarina	+ 5	Arboga	— 2
Östermalm	— 10	Karlshamn	— 2
Norrtelje	0	Landskrona	0
Enköping	+ 2	Uddevalla	— 7
Söderhamn	— 1	Göteborg	— 1
Eksjö.....	0	Oskarshamn	— 3
Vadstena	+ 1	Kristinehamn	+ 1
Mariestad	— 4	Piteå.....	0
Borås.....	— 2	Haparanda.....	0
Lidköping	+ 1		

C. Treklassiga allmänna läroverk.

Söderköping	0	Engelholm	-3
Vimmerby	0	Varberg	-2
Alingsås	-4	Marstrand	+4
Falköping	+2	Strömstad	-1
Askersund	+4	Åmål	0
Sala	-2	Filipstad	0
Vernamo	0	Arvika	-3
Sölvesborg	-3	Skellefteå	0
Ronneby	-1	Örnsköldsvik	0
Trelleborg	0		

D. Tvåklassiga pedagogier.

Hjo	-2	Hedemora	+1
Södertelje	0	Grenna	+1
Köping	-1	Kungälf	0
Nora	+1		

E. Enklassiga pedagogier.

Ulricehamn	0	Falkenberg	-4
Lindesberg	-2	Mönsterås	+9
Simrishamn	0		

2:o. Efter klasser och linier.

Läroverk.	1			2		3		4		5		6:1		6:2		7:1		7:2		Summa.			
	Gemensam linie.			R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.	Gem. linie.	Real-linie.	Latin-linie.	S:a.
Högre allmänna läroverk	+40	+4	-19	-16	-4	-24	-12	-13	-17	-4	-20	-5	-10	-8	-20	+25	-70	-83	-128				
Femklassiga »	+11	-6	-7	-13	+1	-8	-3									-2	-21	-2	-25				
Treklassiga »	+8	-3	-8	-3	-3	0	0									-3	-3	-3	-9				
Tvåklassiga pedagogier	+1	0	-1													0			0				
Enklassiga »	+5	-2														+3			+3				
Summa	+65	-7	-35	-32	-6	-32	-15	-13	-17	-4	-20	-5	-10	-8	-20	+23	-91	-88	-159				

På grund af Stockholms Nya elementarskolas från de öfriga läroverken afvikande organisation hafva i föregående berättelser till och med läsåret 1886—87, för möjliggörande af en alla läroverken omfattande jämförelse mellan de olika årsklassernas samtidiga styrka, dess lärjungar efter vissa angifna beräkningsgrunder blifvit fördelade i ett-års-afdelningar, hvilka kunnat anses ungefärligen motsvara de öfriga läroverkens årsafdelningar. Men emedan från och med läsåret 1887—88 någon för 1½ år beräknad afdelning ej finnes vid läroverket, utan dess 5:e klass blifvit 2-årig (jfr berättelsen för läsåret 1887—88, sid. 19 noten), såsom förhållandet redan förut var med den 6:e, samt klasserna 1—4 äro fasta och ett-åriga, äro dylika beräkningar ej vidare af nöden, utan hafva i stället enligt särskilda uppgifter af rektor lärjungarne i 5:e klassen äfven detta läseår delats på två afdelningar, motsvarande kl. 5 och 6:1 vid de andra läroverken, samt lärjungarne i 6:e klassen på två afdelningar, motsvarande kl. 6:2 och 7:1, hvarjemte dess ett-åriga 7:e klass motsvarar kl. 7:2 vid de andra läroverken. Ofvan nämnda fördelning har egt rum redan vid upprättandet af Tab. 4. Med användande af där befintliga siffror kan man således anställa jämförelser dels mellan de olika årsklasserna, dels mellan de båda linier, hvori klasserna 4—7 äro delade, samt mellan latinliniens båda beståndsdelar (icke-greker och greker) inom klasserna 6 och 7. Man erhåller sålunda följande tre tabeller öfver den samtidiga frekvensen inom de särskilda skolstadierna höstterminen 1891 vid samtliga allmänna läroverken och pedagogierna.

Årsklass.	Antal närvarande lärjungar.	Procent i förhållande till		
		hela summan.	antalet i föreg. klass.	antalet i 1:a klassen.
1	2,264	15.5	—	100
2	2,614	17.9	115.5	115.5
3	2,508	17.1	95.9	110.8
4	2,348	16.1	93.6	103.7
5	1,667	11.4	71.0	73.6
6:1	1,096	7.5	65.7	48.4
6:2	751	5.1	63.5	33.2
7:1	745	5.1	99.2	32.9
7:2	634	4.3	85.1	28.0
Summa	14,627	100	—	646.1

Årsklass.	Antal närvarande lärjungar.			Procent i förhållande till antalet i			
				hela årsklassen.		föreg. afdelning å samma linie.	
	R.	L.	S:a.	R.	L.	R.	L.
4	1,481	867	2,348	63.1	36.9	—	—
5	827	840	1,667	49.6	50.4	55.8	96.9
6:1	376	720	1,096	34.3	65.7	45.5	85.7
6:2	228	523	751	30.4	69.6	60.6	72.6
7:1	207	538	745	27.8	72.2	90.8	102.9
7:2	135	499	634	21.3	78.7	65.2	92.8
Summa	3,254	3,987	7,241	—	—	—	—
Procent	44.9	55.1	100	—	—	—	—

Latinafdelning.	Antal närvarande lärjungar.			Procent i förhållande till antalet i			
				hela latinafdel- ningen.		föreg. mot- svarande afd.:ng.	
	I-G.	G.	S:a.	I-G.	G.	I-G.	G.
L. 6:1	553	167	720	76·8	23·2	—	—
L. 6:2	362	161	523	69·2	30·8	65·5	96·4
L. 7:1	357	181	538	66·4	33·6	98·6	112·4
L. 7:2	323	176	499	64·7	35·3	90·5	97·2
Summa	1,595	685	2,280	—	—	—	—
Procent	70·0	30·0	100	—	—	—	—

Förhållandet mellan realister och latinare, äfvensom mellan icke-greker och greker under höstterminerna 1882—1891 framgår af följande tabell.

Höstterminen.	Procent i förhål- lande till antalet lärjungar i klas- serna 4—7.		Procent i förhål- lande till antalet lärjungar i klas- serna L. 6—7.	
	R.	L.	I-G.	G.
	1882.....	30·0	70·0	57·2
1883.....	29·8	70·2	59·6	40·4
1884.....	29·9	70·1	62·3	37·7
1885.....	30·7	69·3	64·2	35·8
1886.....	32·5	67·5	65·4	34·6
1887.....	34·8	65·2	66·8	33·2
1888.....	37·9	62·1	66·6	33·4
1889.....	39·4	60·6	67·6	32·4
1890.....	41·1	58·9	68·8	31·2
1891.....	44·9	55·1	70·0	30·0

Af denna tabell finner man, att latinarnes öfvervigt öfver realisterna äfven detta år, likasom de sju föregående, minskats, samt att grekernas antal i jämförelse med icke-grekernas i kl. 6—7, likasom de föregående, med undantag af läsåret 1888—89, är stadt i nedgående.

Tab. 5 utvisar, hurudant förhållandet varit under höstterminen 1891 med hänseende till de s. k. grekernas undervisning inom 7:e klassen i de enligt läroverksstadgans § 10 valfria ämnena engelska och hebreiska.

Ur nyss nämnda tabell erhåller man följande öfversigt.

Grekisk afdelning.	Lärjungar, som undervisats i				Hela antalet greker.
	både engelska och hebreiska.	endast engelska.	endast hebreiska.	både språken eller ettdera.	
G. 7:1	38	88	21	147	181
G. 7:2	11	65	8	84	176
Summa	49	153	29	231	357
Procent af hela antalet	13·7	42·9	8·1	64·7	100

Häraf framgår, att antalet af de greker, hvilka höstterminen 1891 undervisats hvarken i engelska eller i hebreiska, utgjorde 34 af 181 inom 7:1 samt 92 af 176 inom 7:2.

Af nedanstående tabell visar det sig, huru många af grekerna i sjunde klassen i procent af hela antalet under hvar och en af höstterminerna 1882—1891 begagnat sig af den frivilliga undervisningen i engelska eller i hebreiska eller i båda språken, samt huru många som ej begagnade sig af denna undervisning.

Höstterminen.	Procent af greker i 7:1, hvilka undervisats i				Procent af greker i 7:2, hvilka undervisats i			
	både engelska och hebreiska.	endast engelska.	endast hebreiska.	hvarken engelska eller hebreiska.	både engelska och hebreiska.	endast engelska.	endast hebreiska.	hvarken engelska eller hebreiska.
1882.....	16·8	54·8	9·3	19·1	12·1	45·6	5·3	37·0
1883.....	20·8	48·3	9·1	21·8	9·9	37·8	4·2	48·1
1884.....	19·7	52·3	10·5	17·5	8·3	33·7	6·7	51·3
1885.....	19·7	51·9	10·2	18·2	4·1	35·5	8·3	52·1
1886.....	17·9	50·7	12·1	19·3	7·2	33·2	8·1	51·5
1887.....	21·7	51·8	6·4	20·1	7·5	42·5	8·4	41·6
1888.....	22·2	50·2	10·0	17·6	8·7	28·3	5·5	57·5
1889.....	18·3	47·5	9·9	24·3	6·6	32·5	11·2	49·7
1890.....	18·9	46·4	9·2	25·5	8·1	33·3	8·6	50·0
1891.....	21·0	48·6	11·6	18·8	6·3	36·9	4·5	52·3

Vid genomläsandet af denna tabell finner man, att inom hvarje skolgeneration antalet af dem, hvilka begagnat sig af ofvannämnda frivilliga undervisning, alltid varit mindre i 7:2 än i 7:1, ett förhållande som måste bero därpå, att lärjungarne i öfversta klassen hafva mindre tid

att i denna undervisning deltaga. Så finner man t. ex. att, då under höstterminen 1890 endast 25·5 % af grekerna i 7:1 ej deltog i den frivilliga undervisningen i någotdera språket, antalet höstterminen 1891 i 7:2 stigit till 52·3 %.

Såsom en fortsättning af den öfversigt öfver förändringen i skolgenerationernas storlek, som lemnats i föregående berättelser, meddelas nedanstående 3 tabeller, hvilka alla afse höstterminerna och äro upprättade efter samma grunder, som de motsvarande i berättelsen för läseåret 1885—

86 (sid. 27). I tabellerna, hvilka omfatta endast närvarande lärjungar, äro de tal, som afse den skolgeneration (jfr straxt nedan), hvilken höstterminen 1883 befann sig i första klassen, utmärkta genom ett därunder utsatt —.

Årsklass.	L ä r j u n g a r n e s a n t a l.								
	H. 1883.	H. 1884.	H. 1885.	H. 1886.	H. 1887.	H. 1888.	H. 1889.	H. 1890.	H. 1891.
1	2,187	2,121	2,052	2,139	2,143	2,209	2,182	2,255	2,264
2	2,510	2,487	2,494	2,469	2,432	2,539	2,658	2,614	2,614
3	2,366	2,260	2,331	2,341	2,306	2,320	2,405	2,566	2,508
4	2,187	2,144	2,078	2,159	2,067	2,086	2,154	2,178	2,348
5	1,835	1,759	1,753	1,661	1,678	1,636	1,552	1,662	1,667
6:1	1,308	1,370	1,248	1,286	1,184	1,188	1,161	1,064	1,096
6:2	958	972	1,102	992	959	858	881	876	751
7:1	900	848	846	933	850	820	763	744	745
7:2	707	795	713	728	790	729	685	632	634
Summa	14,958	14,756	14,617	14,708	14,409	14,385	14,441	14,591	14,627

Årsklass.	R e a l i s t e r.						L a t i n a r e.					
	H. 1886.	H. 1887.	H. 1888.	H. 1889.	H. 1890.	H. 1891.	H. 1886.	H. 1887.	H. 1888.	H. 1889.	H. 1890.	H. 1891.
4.....	1,069	1,089	1,185	1,225	1,246	1,481	1,090	978	901	929	932	867
5.....	616	666	715	728	794	827	1,045	1,012	921	824	868	840
6:1.....	332	321	330	354	360	376	954	863	858	807	704	720
6:2.....	210	227	195	220	240	228	782	732	663	661	636	523
7:1.....	170	171	192	157	167	207	763	679	628	606	577	538
7:2.....	126	144	154	153	132	135	602	646	575	532	500	499
Summa	2,523	2,618	2,771	2,837	2,939	3,254	5,236	4,910	4,546	4,359	4,217	3,987

Årsklass.	I c k e - g r e k e r.				G r e k e r.			
	H. 1888.	H. 1889.	H. 1890.	H. 1891.	H. 1888.	H. 1889.	H. 1890.	H. 1891.
L. 6:1	611	577	525	553	247	230	179	167
L. 6:2	440	445	430	362	223	216	206	161
L. 7:1	407	404	381	357	221	202	196	181
L. 7:2	356	335	326	323	219	197	174	176
Summa	1,814	1,761	1,662	1,595	910	845	755	685

Såsom redan i föregående berättelser anmärkts, kan det vara af intresse att följa hvar och en af de särskilda skolgenerationerna (årsklasserna) under deras gång genom läroverket (här taget i kollektiv mening) och se de antalsförändringar, som en sådan efter hand undergår. Dessa förändringar bero naturligtvis därpå, att lärjungar dels afgå från läroverket (antingen definitivt eller såsom tills vidare frånvarande), dels blifva efter sina kamrater eller skynda förut, medan dessa förluster i allmänhet endast till

en del ersättas genom mottagandet af andra lärjungar, som dels utifrån inkomma i läroverket (antingen såsom nyinskrifne eller såsom återvändande frånvarande), dels blifvit efter från en föregående generation eller skyndat framåt från en efterföljande. Då nu de föregående tre tabellerna, hvar och en inom sitt omfång, omfatta den normala tiden för en hel skolkurs, kan man därur erhålla en öfversigt öfver de antalsförändringar, som den skolgeneration undergått, hvilken höstterminen 1883 befann sig i första klassen och höstterminen 1891 i öfre sjunde klassen, äfvensom särskildt öfver antalsförändringarna i de grupper (realister och latinare, icke-greker och greker), hvari denna skolgeneration delat sig. I närmaste öfverensstämmelse med de tre tabeller, som äro intagna nedtill å sid. 27 och upp till å sid. 28 samt angifva den samtida frekvensen inom de särskilda skolstadierna höstterminen 1891, hafva därför upprättats följande tre tabeller, hvilka kunna betecknas såsom från undervisningens synpunkt angifvande vitaliteten (jfr berättelsen för läseåret 1884—85, sid. 20) hos den skolgeneration, som höstterminen 1883 befann sig i första klassen.

Klass, hvari skol- generationen befann sig.	År och termin.	Antal närvarande lärjungar.	Procent i förhållande till antalet i	
			föregående klass.	1:a klassen.
1	Höstterminen 1883	2,187	—	100
2	» 1884	2,487	113·7	113·7
3	» 1885	2,331	93·7	106·6
4	» 1886	2,159	92·6	98·7
5	» 1887	1,678	77·7	76·7
6:1	» 1888	1,188	70·8	54·3
6:2	» 1889	881	74·2	40·3
7:1	» 1890	744	84·4	34·0
7:2	» 1891	634	85·2	29·0

Klass, hvari skol- generationen befann sig.	År och termin.	Antal närvarande lärjungar.			Procent i förhål- lande till antalet i			
		R.	L.	S:a.	hela års- klassen.		föreg. afd. å samma linie.	
					R.	L.	R.	L.
4	Höstterminen 1886	1,069	1,090	2,159	49·5	50·5	—	—
5	» 1887	666	1,012	1,678	39·7	60·3	62·3	92·8
6:1	» 1888	330	858	1,188	27·8	72·2	49·5	84·8
6:2	» 1889	220	661	881	25·0	75·0	66·7	77·0
7:1	» 1890	167	577	744	22·4	77·6	75·9	87·3
7:2	» 1891	135	499	634	21·3	78·7	80·8	86·5

Klass, hvari skol- generationen befann sig.	År och termin.	Antal närvarande lärjungar.			Procent i förhål- lande till antalet i			
		I-G.	G.	S:a.	hela års- klassen.		föreg. motsvar. afdelning.	
					I-G.	G.	I-G.	G.
L. 6:1	Höstterminen 1888	611	247	858	71·2	28·8	—	—
» 6:2	» 1889	445	216	661	67·3	32·7	72·8	87·4
» 7:1	» 1890	381	196	577	66·0	34·0	85·6	90·7
» 7:2	» 1891	323	176	499	64·7	35·3	84·8	89·8

Dessa tabeller få naturligtvis ej så förstås, som om meningen vore, att af de h.-t:n 1883 i 1:a klassen befintliga 2,187 lärjungarne 634 (29·0 %) befunno sig i öfre sjunde h.-t:n 1891, eller att af de h.-t:n 1886 i 4:e klassen befintliga 1,069 realisterna och 1,090 latinarne resp. 135 och 499 befunno sig i öfre sjunde h.-t:n 1891, eller att af de h.-t:n 1888 i L. 6:1 befintliga 611 icke-grekerna och 247 grekerna resp. 323 och 176 befunno sig i öfre sjunde h.-t:n 1891, o. s. v. En sådan tolkning vore riktig endast under de förutsättningarna, att hvarken s. k. kvarsittare eller s. k. öfverhoppare förekomme, att i kl. 2—7 inga nya lärjungar utifrån inkomme (hvarken såsom nyinskrifne eller såsom återvändande frånvarande) samt att inga nya lärjungar mottoges vårterminerna. Men då motsatsen mot allt detta eger rum — och detta, såsom af dessa berättel-

ser (kap. om »Lärjungarnes omsättning») framgår, i ganska stor omfattning — så utvisa tabellerna endast, att mot ett visst antal lärjungar i en lägre klass svara 1, 2, 3 o. s. v. år sednare vissa antal i klasser, som äro 1, 2, 3 o. s. v. steg högre.

Man kan vid föregående tre tabeller anmärka bland annat, att då både 2:a och 3:e klassen hafva större antal lärjungar än den 1:a, så skulle det vara af nästan större intresse att jemföra den öfre sjunde med dessa två, än med den 1:a, samt att det äfven skulle vara af intresse att jemföra dels R. 7:2 och L. 7:2 resp. med den första real- och latin-klassen (d. v. s. med R. 4 och L. 4), dels I-G. 7:2 och G. 7:2 resp. med den första motsvarande afdelningen inom L. 6:1. Resultaten af dessa och andra dylika jemförelser finnas meddelade i följande öfersigt.

Mot 100 lärjungar i		Höstterminen 1891.	
Kl. 1	höstterminen 1883	svara	29·0
» 2	» 1884	»	25·5
» 3	» 1885	»	27·2
» 4	» 1886	»	29·4
» 5	» 1887	»	37·8
» 6:1	» 1888	»	53·4
» 6:2	» 1889	»	72·0
» 7:1	» 1890	»	85·2
R. 4	» 1886	»	12·6
R. 5	» 1887	»	20·3
R. 6:1	» 1888	»	40·9
R. 6:2	» 1889	»	61·4
R. 7:1	» 1890	»	80·8
L. 4	» 1886	»	45·8
L. 5	» 1887	»	49·3
L. 6:1	» 1888	»	58·2
L. 6:2	» 1889	»	75·5
L. 7:1	» 1890	»	86·5
I-G. 6:1	» 1888	»	52·9
I-G. 6:2	» 1889	»	72·6
I-G. 7:1	» 1890	»	84·8
G. 6:1	» 1888	»	71·3
G. 6:2	» 1889	»	81·5
G. 7:1	» 1890	»	89·8

Om de närmast föregående tre tabellerna och ofvanstående sifferuppställningar jemföras med motsvarande i förra berättelsen (sid. 27), eller m. a. o. om man från undervisningens synpunkt jemför vitaliteten hos skolgenerationen af läsåren 188 $\frac{2}{3}$ —188 $\frac{0}{1}$ med vitaliteten hos skolgenerationen af läsåren 188 $\frac{3}{1}$ —188 $\frac{1}{2}$, så finner man vitaliteten hos den sednare öfver huvud taget samt på reallinien vara något mindre, men på latinlinien i dess helhet och bland icke-grekerna något större, medan den bland grekerna är densamma.

Om för hvart och ett af åren 1882—1891 lärjungarnes antal i allmänna läroverken och pedagogierna jämföres med rikets folkmängd, så erhållas de resultat, som äro intagna

i nedanstående tabellariska öfversigt, vid hvars utarbetande iakttagits samma grundsatser som vid motsvarande tabell i berättelsen för läseåret 1877—78 (sid. 26).

Jemförelse mellan de närvarande lärjungarnes antal och rikets folkmängd.

Å r.	Rikets folkmängd vid årets slut.			Lärjungarnes antal höstterminen.			
	Hela folkmängden.	Manliga.		Hela antalet.	På 10,000 af folkmängden.		
		Hela.	I ålder af 10—18 år.		Hela.	Manliga.	
						Hela.	I ålder af 10—18 år.
1882.....	4,579,115	2,218,343	402,918	15,107	33·0	68·1	375
1883.....	4,603,595	2,230,782	400,793	14,958	32·5	67·1	373
1884.....	4,644,448	2,252,938	399,531	14,756	31·8	65·5	369
1885.....	4,682,769	2,273,861	398,903	14,617	31·2	64·3	366
1886.....	4,717,189	2,290,340	401,840	14,708	31·2	64·2	366
1887.....	4,734,901	2,296,311	409,239	14,409	30·4	62·7	352
1888.....	4,748,257	2,301,104	412,800	14,385	30·1	62·5	348
1889.....	4,774,409	2,315,370	419,310	14,441	30·2	62·4	344
1890.....	4,784,981	2,317,187	424,560	14,591	30·3	63·0	344
1891.....	4,802,751	2,325,978	427,115	14,627	30·5	62·9	342

Af ofvanstående tabell och motsvarande i äldre berättelser framgår att efter år 1876 en fortgående minskning under en följd af år egde rum bland den manliga befolkningen i åldern 10—18 år. Detta förhållande upphörde år 1886, i det att den manliga befolkningen i nyssnämnda ålder då uppgick till 401,840 mot 398,903 under föregående år. Äfven under åren 1887—1891 visar sig den manliga be-

folkningen i åldern 10—18 år i tillväxt och uppgick, såsom af tabellen synes, sistnämnda år till 427,115 mot 424,560 år 1890. Det hithörande antalet lärjungar på 10,000 af den manliga folkmängden i åldern 10—18 år, hvilket 1881 uppnått sitt maximum med 380, hade däremot sjunkit från 344 till 342.

Kap. 10. Lärjungarnes kroppskonstitution och hellsotillstånd.

Tab. 6.

Någon bearbetning af årsredogörelsernas tabellariska uppgifter öfver lärjungarnes kroppskonstitution och allmänna hellsotillstånd samt å antalet sjuke och sjukdomar har ej heller för detta år, på de i berättelsen för läseåret 1880—81 (sid. 22) angifna grunder, egt rum.

Af årsredogörelsernas tabellariska uppgifter om antalet lärjungar, som under hvardera terminen af läseåret 1891—92 på grund af sjukdomsorsaker m. m. icke deltagit i gymnastiköfningarna, hafva äfven denna gång endast de, som afse höstterminen, gjorts till föremål för bearbetning. Resultatet är meddeladt å Tab. 6, hvilken utarbetats efter samma grundsatser, som motsvarande tabell i berättelsen för läseåret 1877—78 (jfr sid. 29 och följ.). Af sagde tabell erhålles följande öfversigt.

Åldersgrupp.	Närvarande lärjungar.	Befriade för sjukdomsorsaker.	
		Antal.	Procent.
Under 15 år	10,574	651	6·2
15 år eller däröfver	3,961	419	10·6
Båda åldersgrupperna	14,535	1,070	7·4

Om man sammanställer de ifrågavarande procenttalen under de sist förflutna tio åren, erhåller man följande öfversigt.

Höstterminen	Befriade för sjukdomsorsaker i %.		
	Under 15 år.	15 år eller däröfver.	Båda åldersgrupperna.
1882.....	6·2	11·0	8·0
1883.....	6·3	11·3	8·1
1884.....	6·1	12·0	8·3
1885.....	6·1	12·4	8·4
1886.....	6·4	12·2	8·4
1887.....	6·7	12·0	8·4
1888.....	6·2	10·6	7·6
1889.....	6·0	11·1	7·5
1890.....	6·1	10·5	7·3
1891.....	6·2	10·6	7·4

Af ofvanstående tabell och motsvarande i föregående berättelser framgår att allt ifrån början af den tidrymd,

som dessa berättelser omfatta, d. v. s. från och med höstterminen 1876, hela antalet af de för sjukdomsorsaker från gymnastik befriade lärjungarne efter procent räknadt varit i visserligen långsamt, men nästan oafbrutet stigande till och med höstterminen 1885. Åren 1886 och 1887 visa ett stillastående, hvaremot under åren 1888, 1889 och 1890 procenten var i sjunkande, så att den under det sistnämnda årets hösttermin återkommit till alldeles samma storlek som

höstterminen 1876. Höstterminen 1891 visar åter någon stigning, i det att procenten då uppgick till 7·4 mot 7·3 föregående hösttermin.

I hvilken proportion de olika sjukdomsorsakerna medverkat under höstterminen 1891, utvisas af följande tabell, i hvilken för lättare jämförelse de särskilda raderna erhållit samma nummer, som motsvarande kolumner i Tab. 6.

Sjukdomsorsaker.	Under 15 år.		15 år eller däröfver.		Båda grupperna.	
	Antal.	Procent.	Antal.	Procent.	Antal.	Procent.
Sjukdomar i:						
2. syn- och hörsel-organerna	10	1·5	13	3·1	23	2·1
3. nervsystemet.....	22	3·4	15	3·6	37	3·4
4. cirkulationsorganerna	105	16·1	108	25·8	213	19·9
5. andedräftsorganerna.....	43	6·6	39	9·3	82	7·7
6. matsmältningsorganerna	21	3·2	15	3·6	36	3·4
7. urin- och köns-organerna	29	4·5	19	4·5	48	4·5
8. rörelseorganerna och bensystemet	127	19·5	88	21·0	215	20·1
9. Missbildning	48	7·4	19	4·5	67	6·2
10. Tarmbräck.....	163	25·1	56	13·4	219	20·5
11. Allmän svaghet	73	11·2	37	8·8	110	10·3
12. Andra sjukdomar.....	10	1·5	10	2·4	20	1·9
13. Summa	651	100	419	100	1,070	100

Med afseende på de anmärkningar och slutsatser, hvartill ofvanstående tabell kan gifva anledning, må hänvisas till berättelsen för läsåret 1877—78, sid. 30.

Om man vid Tab. 6 tager i betraktande tabellens första huvudafdelning, d. v. s. »Efter läroverk», så finner man nu, likasom fallet varit de föregående läsåren, högst betydliga skiljaktigheter. Så t. ex. äro såsom för sjukdomsorsaker befriade i kol. 13 uppförda vid Vexjö läroverk 10 af 306 (3·3 %) och vid Venersborgs 6 af 172 (3·5 %), men vid Örebro läroverk 49 af 405 (12·1 %), vid Falu 23 af 198 (11·6 %), vid Lunds 50 af 442 (11·3 %), vid Nyköpings 24 af 215 (11·2 %) samt vid Södermalms läroverk i Stockholm 50 af 455 (11·0 %); vid de femklassiga läroverken i Eksjö, Vadstena, Borås och Arboga ingen af respektive 72, 75, 114 och 56, men vid Uddevalla läroverk 16 af 118 (13·6 %) och vid Enköpings 5 af 47 (10·6 %). I föregående berättelser (dock sednast i berättelsen för läsåret 1883—84) har anmärkts, att detta slags skiljaktigheter sannolikt till en dryg del berott därpå, att olika grundsatser (jfr berättelsen för läsåret 1876—77, sid. 126) blifvit följda dels vid medlandet af befrielse, dels vid utarbetandet af hithörande primärtabeller, hvarvid olika läroverk kunna hafva helt

olika förfarit med dem, som blifvit endast partielt (d. v. s. från vissa arter af rörelser eller öfningar) befriade. Denna sednare orsak till skiljaktighet bör likväl denna gång, likasom de 7 föregående åren, ej vara af någon större betydhet, då det i den nya »Plan för allmänna läroverkens årsredogörelser», som utfärdades den 23 Mars 1885, uttryckligen föreskrefs, att endast de lärjungar, som åtjutit fullständig befrielse från gymnastiköfningarna, skulle i läroverkens hithörande primärtabeller inräknas.

Å Tab. 6 hafva, såsom af »andra orsaker» befriade, blifvit i kol. 14 upptagna 542 lärjungar. Af dessa falla 513 på de högre läroverkens öfre sjunde klass, i hvilken klass lärjungarne ej äro skyldiga att deltaga i de egentliga gymnastiköfningarna. I Strengnäs, Luleå och Sundsvall hafva dock, såsom af tabellen framgår, öfre sjunde klassens lärjungar frivilligt deltagit i dessa öfningar. — Af de öfriga 29 lärjungarne i kol. 14 hade — såsom Tab. 6 närmare utvisar — 28 befriats på grund af lång skolväg¹⁾ och 1 uteblifvit från läroverket.

¹⁾ Här må rättas ett fel i anmärkningskolumnen å sid. 16*. En anmärkning rörande kol. 14 har nemligen fått sin plats på raden för Falu läroverk, ehuru den, likasom den straxt under stående hör till Vexjö.

Kap. 11. Lärjungarnes omsättning.

Tab. 7 och 8.

Redogörelsen för det ämne, som detta kapitel omfattar, afser här, likasom i föregående berättelser, kalenderår. Tabellerna äro uppställda enligt de grunder, som finnas närmare angifna i berättelsen för läsåret 1884—85 (sid. 30 och 31). Tab. 7 visar med fördelning efter läroverksgrupper, klasser och linier antalet vid vårterminens slut före flyttningen närvarande lärjungar i afdelning, hvarifrån flyttning kunde ske vid samma läroverk å samma linie, samt antalet under år 1891 vid vårterminens slut och höstterminens början flyttade. Tab. 8 behandlar med samma fördelning efter läroverksgrupper, klasser och linier lärjungarnes omsättning för vår- och höst-terminerna nämnda år jemte den på hvardera terminen följande mellanterminen. Beträffande dessa tabeller, hvari Ystads läroverk för båda terminerna förts till de högre, är hufvudsakligen följande att anföra.

Tab. 7 lemnar — såsom redan nämnts — en öfversigt öfver den stora flyttningen vid öfvergången från läsåret 1890—91 till läsåret 1891—92. Stockholms Nya elementarskola är likväl utesluten, emedan äfven halfva terminer där förekomma till följd af den fria flyttningen i de öfre klasserna. Likaså äro pedagogierna uteslutna, emedan där förekommande klasser ej kunna med afseende på den för deras genomgående behöfliga tiden lämpligen sammanställas med klasserna vid de andra läroverken. — Man finner af Tab. 7 för det första, huru många af dem, för hvilka *flyttning* kunde komma i fråga, äfven erhöles sådan; för det andra, huru många af de flyttade erhöles flyttningstillstånd redan vid vårterminens slut och huru många först vid höstterminens början; för det tredje, huru många vid de sagda tidpunkterna öfvergingo från en linie till en annan; samt för det fjärde, huru många terminer de utan öfvergång till annan linie flyttade tillhört den närmast lägre afdelningen.

För att erhålla antalet af dem, för hvilka flyttning vid vårterminens slut kunde komma i fråga, blef i gällande »Plan för allmänna läroverkens årsredogörelser» hithörande tabellformulär försedt med en särskild kolumn för antalet närvarande lärjungar vid vårterminens *slut* före flyttningen, hvarigenom således från hvarje afdelning de lärjungar uteslutits, som tillhörde afdelningen den 1 Februari, men afgingo före flyttningen. Vid bearbetningen af primäruppgifterna hafva för samma ändamål ytterligare uteslutits lärjungarne i alla slutafdelningar. Således hafva vid de högre läroverken uteslutits R. 7:2 och L. 7:2 samt dessutom vid Latinläroverket i Stockholm och vid Strengnäs, Vexjö, Halmstads och Hernösands läroverk R. 5, vid Vesterviks och Sundsvalls läroverk L. 5 samt vid Hudiksvalls, Strengnäs, Vesterås, Kristianstads, Ystads, Östersunds och Luleå läroverk R. 6:2. Vid de femklassiga läroverken hafva uteslutits

R. 5 och L. 5. Vid de treklassiga läroverk, som under läsåret 1891—92 läst endast på 3 klasser, har tredje klassen uteslutits; vid Söderköpings och Alingsås läroverk R. 4 och L. 4, vid Falköpings L. 5, vid Engelholms L. 4, vid Varbergs R. 5 och L. 5, vid Filipstads R. 4 och L. 4 samt vid Skellefteå R. 5 och L. 5. Efter alla dessa uteslutningar återstå i klasserna 1—7:1 enligt kolumn 2 af tabellen 12,553 lärjungar, af hvilka 9,892 (78·8 %) enligt kol. 19 erhöles flyttning till kl. 2—7:2. Det föregående året (se förra berättelsen, sid. 30) var det motsvarande procenttalet 78·9. — Med afseende på flyttningresultaten inom särskilda läroverksgrupper eller klasser må hänvisas till tabellen samt erinras därom, att talet i kolumn 2 för en viss klass naturligtvis bör jämföras med talet i kol. 19 för den eller de klasser, hvartill flyttning sker från den förra klassen. Slutligen må nämnas, att efter frånräkning af lärjungarne i alla slutafdelningar (se ofvan), utgjorde de närvarande lärjungarnes antal den 1 Februari 12,734, af hvilka således 181 (12,734—12,553) afgingo före flyttningen. Det föregående året var det motsvarande afgångstalet 168.

Af de 9,892 enligt Tab. 7 vid öfvergången till det nya läsåret flyttade lärjungarne erhöles 7,318 (74·0 %) enligt kol. 10 flyttningstillstånd vid vårterminens slut samt 2,574 (26·0 %) enligt kol. 18 sådant tillstånd vid höstterminens början. Det föregående året voro de motsvarande procentalen 76·5 och 23·5.

Af nämnda 9,892 flyttade öfvergingo 51 (0·5 %) från en linie till en annan, alla vid höstterminens början. Det föregående året var det motsvarande antalet af de från en linie till en annan öfvergångne 58 (0·6 %). Af de nämnda 51 lärjungarne öfvergingo 16 till R. 4, 3 till L. 4, 9 till R. 5, 3 till L. 5, 11 till R. 6:1, 2 till L. 6:1 B, 3 till R. 6:2, 1 till L. 6:2 B, 2 till L. 6:2 A samt 1 till R. 7:1. Vid Stockholms Nya elementarskola, som ej är inräknad i tabellen, öfvergick 1 under höstterminen till R. 6. — Det ofvan nämnda talet 51 anger antalet från annan linie öfvergångne vid den stora flyttningen vid slutet af vårterminen och början af höstterminen 1891. För antalet af dem, hvilka å andra tider af samma kalenderår öfvergått från en linie till en annan, redovisas här nedan (sid. 34). Utan tvifvel skulle dessa tal vinna någon tillökning, om äfven de lärjungar kunnat inräknas, hvilka vid öfvergången till annat läroverk äfven öfvergått till annan linie.

Huru lång tid de lärjungar, som enligt Tab. 7 vid öfvergången till det nya läsåret flyttades utan att öfvergå till annan linie, hade tillhört den närmast lägre afdelningen, utvisas af följande tabell, hvari talen för flyttningen vid vårterminens slut (kol. 3—8) sammanslagits med motsvarande tal för flyttningen vid höstterminens början (kol. 11—16.)

K l a s s.	Lärjungar flyttade till klassen efter att hafva tillhört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer.						Summa flyttade lärjungar.	Terminer öfver normaltiden.	
	0.	1.	2. (Normala tiden.)	3.	4.	5 (eller flere).		Summa.	Medeltal.
2	—	98	1,390	11	166	1	1,666	248	0'15
3	12	58	1,671	6	260	2	2,009	450	0'22
R. 4	10	6	978	—	173	—	1,167	320	0'27
L. »	7	11	637	3	47	—	705	72	0'10
R. 5	—	10	639	1	115	—	765	221	0'29
L. »	4	15	609	1	89	—	718	156	0'22
R. 6:1	1	6	256	—	35	—	298	62	0'21
L. »	—	2	491	—	78	1	572	157	0'27
R. 6:2	—	6	205	—	12	—	223	18	0'08
L. »	—	4	419	2	79	—	504	156	0'31
R. 7:1	—	1	159	1	11	—	172	22	0'13
L. »	1	2	430	2	41	1	477	83	0'17
R. 7:2	1	1	100	—	11	—	113	19	0'17
L. »	2	2	389	1	58	—	452	111	0'25
Klasserna 2—4	29	173	4,676	20	646	3	5,547	1,090	0'20
Realklasserna 5—7	2	24	1,359	2	184	—	1,571	342	0'22
Latin » »	7	25	2,338	6	345	2	2,723	663	0'24
Samtliga klasser	38	222	8,373	28	1,175	5	9,841	2,095	0'21

Om man för hvardera linien med inräknande af de gemensamma klasserna sammanlägger de 8 årsklassernas medeltal, så blir summan för reallinien 1'52 termin och för latinlinien 1'69 termin. De motsvarande talen i förra berättelsen voro 1'89 och 1'54, och utvisar således det nu erhållna resultatet minskning för reallinien, men ökning för latinlinien. — Om man förvandlar de i sista summeringsraden förekommande antalen flyttade lärjungar till procenttal, så finner man, att de, som tillhört närmast lägre klass 0 termin, d. v. s. »öfverhoppade» densamma, utgjorde 0'4 %
 1 » » 2'2 »
 2 terminer, d. v. s. den normala tiden ... » 85'1 »
 3 » » 0'3 »
 4 » » 11'9 »
 5 » eller flere » 0'1 »

Summa 100 %.

Mellan de nu erhållna procenttal och motsvarande tal för föregående år råder ganska stor öfverensstämmelse.

På förut angifvet skäl ingå inga tal från Stockholms Nya elementarskola i Tab. 7 samt således icke heller i föregående tabell. Angående flyttningen inom Nya elementarskolan under kalenderåret 1891 hänvisas därför till läroverkets årsredogörelse för läsåret 1891—92.

Vid de i Tab. 7 ingående läroverken egde flyttning på andra tider än de i tabellen upptagna rum endast vid vårterminens början och uppgick antalet af de då flyttade för alla de hithörande läroverken till 51. Af dessa flyttades 34 från en lägre till en högre afdelning, 1 från en högre till en lägre och öfvergingo 16. Efter att hafva tillhört närmast föregående klass 0 terminer flyttades 1 till R. 4 (d. v. s. öfverhoppade 3:e klassen); efter att hafva tillhört närmast föregående klass en termin flyttades 30, nemligen 18 till 2:a

klassen, 5 till 3:e, 4 till L. 4, 2 till L. 5 och 1 till L. 6:1 A; efter att hafva tillhört närmast föregående klass två terminer flyttades 1 till R. 7:2; efter att hafva tillhört närmast föregående klass tre terminer flyttades 1 till 2:a klassen och 1 till R. 6:2. Den retrograda flyttningen berodde därpå, att en lärjunge, som vid början af höstterminen 1890 uppflyttades till L. 7:2 A, men var frånvarande större delen af sagde termin, vid början af vårterminen 1891 föredrog att återgå till L. 7:1 A. Af de 16 från annan linie öfvergångne flyttades 6 till R. 4, 3 till L. 4, 3 till R. 5 och 4 till R. 6:1. — Om man till de enligt Tab. 7 från en linie till annan öfvergångne 51 lärjungarne lägger nyssnämnda 16 samt ytterligare 1 vid Nya elementarskolan till R. 6 öfvergången, så uppgår hela antalet till 68.

Tab. 8 lemnar — såsom redan nämnts — en öfersigt öfver lärjungarnes omsättning för vår- och höst-terminerna 1891 jemte den på hvardera terminen följande mellanterminen. Därigenom att från rektor vid Stockholms Nya elementarskola erhållits särskilda uppgifter rörande omsättningen, i hvilka de två-åriga 5:e och 6:e klasserna blifvit delade i ett-års-afdelningar (jfr här ofvan sid. 27), har det varit möjligt att i tabellen medräkna äfven detta läroverk. På grund af den i dess högre klasser rådande fria flyttningen är det dock gifvet, att rubrikerna till flyttningskolumnerna eller åtminstone till kol. 3 och 12 ej fullt motsvara förhållandena vid detta läroverk. I kol. 3 måste nemligen därvidlag innefattas de lärjungar, som flyttats från och med den 16 September föregående hösttermin till samma termins slut; i kol. 4 de, som flyttats från början af vårterminen till och med den 1 Februari; i kol. 12 de som flyttats från och med den 2 Februari till vårterminens

slut; i kol. 13 slutligen de, som flyttats från höstterminens början till och med den 15 September.

Såsom redan i föregående berättelser anmärkts, måste — såvida icke ett eller annat sällsynt undantagsförhållande (jfr berättelsen för läsåret 1876—77, sid. 129) inträffat — ett strängt samband ega rum mellan vissa under två på hvarandra följande terminer å omsättningstabellernas summationsrader stående tal. För hvarje särskildt läroverk och således äfven för *hela läroverket* (taget i kollektiv mening) måste nemligen antalet lärjungar, som en viss dag under en termin — vare sig såsom närvarande eller frånvarande — tillhörde läroverket, vara lika med den del af detta antal, som en viss dag följande termin var kvar vid läroverket, tillsammans med den del af samma antal, som under mellantiden afgått. Genom att uppställa denna grundsats i ekvationsform erhålles för hvarje öfvergång från en termin till den följande en s. k. kontrollekvation. Men de tal, hvilka behövas för denna, kunna icke erhållas uteslutande ur omsättningstabellerna, emedan i kol. 2—6 och 11—15 af dessa ingå endast *närvarande* lärjungar. Antalen af *frånvarande* lärjungar erhållas däremot (ehuru för de enklassiga pedagogierna måhända ej alldeles fullständigt) från förut lemnade summariska texttabeller öfver antalen lärjungar. Om man nu tillämpar kontrollekvationen på höstterminen 1890 och vårterminen 1891 samt betecknar de ifrågavarande talen i den föregående terminens kolumner med A_{15} o. s. v. (se Tab. 9 i förra berättelsen), dem i den efterföljande terminens kolumner med B_2 o. s. v. (se Tab. 8 i denna berättelse), antalet frånvarande den föregående terminen (se förra berättelsen, sid. 23) med A_f och antalet frånvarande den efterföljande terminen (se sist anf. st.) med B_b , så erhåller ekvationen följande utseende:

$$(E_1) \quad \overline{A_{15} + A_f} = \overline{B_2 + B_3 + B_4 + B_f + A_{17} + A_{18} + B_7}.$$

Om man åter tillämpar kontrollekvationen på vår- och höstterminerna 1891 samt likaledes betecknar talen i den föregående terminens kolumner med A_6 o. s. v., dem i den efterföljande terminens kolumner med B_{11} o. s. v. (ehuru båda dessa terminers tal nu hemtas ur Tab. 8 i denna berättelse) och antalen frånvarande (se förra berättelsen, sid. 23, och denna berättelse, sid. 26) på samma sätt som nyss, så erhåller ekvationen följande utseende:

$$(E_2) \quad \overline{A_6 + A_f} = \overline{B_{11} + B_{12} + B_{13} + B_f + A_9 + A_9 + B_{16}}.$$

Insättas talvärdena i ekvationen E_1 , så får venstra membrum värdet 14,662 (= 14,591 + 71) och högra membrum värdet 14,681 (= 14,139 + 16 + 55 + 74 + 97 + 249 + 51). Insättas åter talvärdena i ekvationen E_2 , så får venstra membrum värdet 14,549 (= 14,475 + 74) och högra membrum värdet 14,552 (= 1,912 + 6,981 + 2,602 + 91 + 231 + 2,595 + 140). I båda ekvationerna är således venstra membrum mindre än det högra; skillnaden utgör i den förra ekvationen 19 och i den sednare 3. Med afseende på denna olikhet är dock att märka, att i de båda ekvationernas högra membra ingå lärjungar, som möjligen inskrifvits efter respektive den 15 Sept. och den 1 Febr., hvilka lärjungar

däremot ej ingå i ekvationernas venstra membra. Såvidt årsredogörelserna upplysa, uppgick antalet lärjungar, som inskrefvos under höstterminen 1890 efter den 15 September till 12 (jfr förra berättelsen, sid. 33), och antalet lärjungar, som inskrefvos under vårterminen 1891 efter den 1 Februari till 2 (jfr här nedan sid. 36). Efter tillägget af dessa tal till de båda ekvationernas respektive venstra membra uppgår skillnaden i förra fallet till 7 och i sednare fallet till 1.

Inom hvardera terminsgruppen af Tab. 8 äro först (kol. 2—5 och 11—14) de den 1 Februari och den 15 September närvarande lärjungarne¹⁾ fördelade efter kvarvaro i sin afdelning från föregående termin, flyttning till eller inskrifning i densamma. Om man vid gruppen för höstterminen frånräknar Stockholms Nya elementarskola och pedagogierna, så uppgår antalet af dem, som vid öfvergången till det nya läsåret flyttades till klasserna 2—7:2 och den 15 September voro kvar vid sina respektive läroverk, till 9,304 samt antalet af dem, som ej erhållit flyttning och den 15 September sutto kvar i sina klasser, efter frånräkning af alla slutafdelningar (jfr ofvan sid. 33 och för de treklassiga läroverken Tab. 4) till 1,641. Dessa två grupper utgöra tillsammans 10,945, af hvilka således 85.0 % erhållit flyttning. Vid den likartade undersökning, som här ofvan (sid. 33) grundades på Tab. 7, befunns att af 12,553 vid vårterminens slut före flyttningen befintliga lärjungar 78.8 % erhållit flyttning. Således finner man, att bland de lärjungar, som mellan vårterminens slut och den 15 September afgingo ur icke-slutafdelningar, ett jembörelsevis större antal utgjordes af dem, som icke erhållit flyttning.

Af kol. 3, 4, 12 och 13 i Tab. 8 finner man, att af de lärjungar, som den 1 Februari och den 15 September tillhörde läroverken, hade flyttats

16 (0.2 %)	enligt beslut vid slutet	af höst-t:n	1890
55 (0.6 »)	»	»	»
6,981 (72.3 »)	»	»	»
2,602 (26.9 »)	»	»	»

Alla de 16, hvilka upptagas såsom flyttade enligt beslut vid slutet af höstterminen 1890, tillhörde Stockholms Nya elementarskola. Att för öfrigt rubriken till kol. 3 i Tab. 8 ej fullt motsvarar förhållandena vid detta läroverk är redan förut (sid. 34) omnämndt. — I de ofvan upptagna antalen flyttade äro ej de lärjungar inräknade, hvilkas öfvergång till annan klass skett i sammanhang med öfvergång till annat läroverk, samt naturligtvis ej heller de, hvilka eljest afgått med betyg på nöjaktigt genomgående af den lemnade klassen.

Om man från de nyss nämnda antalen vid vårterminens slut och höstterminens början flyttade frånräknar dem, som tillhörde Stockholms Nya elementarskola och pedagogierna, erhållas talen 6,780 och 2,524 eller tillsammans 9,304, utvisande, huru många af de vid öfvergången till det nya läsåret flyttade lärjungarne (med undantag af dem,

¹⁾ Det har äfven detta år trots åtskilliga stridigheter i årsredogörelserna lyckats vinna full öfverensstämmelse mellan kol. 15 och Tab. 4 samt mellan kol. 6 och (den otryckta) tabellen öfver lärjungarnes antal vårterminen 1891.

som tillhörde Nya elementarskolan och pedagogierna) den 15 September 1891 voro närvarande vid sina respektive läroverk. Vid jämförelse med hela antalet af de enligt Tab. 7 flyttade, 9,892, finner man, att antalet af dem, hvilka erhöilo flyttning, öfverskjuter antalet af de flyttade, hvilka voro närvarande den 15 September, med 588, af hvilket öfverskott 538 falla på vårterminen och 50 på höstterminen.

Antalet inskrifne till och med den 1 Februari under vårterminen och den 15 September under höstterminen 1891, uppgick vid samtliga allmänna läroverken och pedagogierna enligt kol. 5 och 14 i Tab. 8 till 3,397. Dessutom inskrefvos under vårterminen efter den 1 Februari 2 lärjungar (1 i kl. 2 och 1 i kl. 3) samt under höstterminen efter den 15 September 7 lärjungar (1 i kl. 1, 3 i kl. 2, 1 i R. 4, 1 i L. 4 och 1 i R. 5). Hela antalet under kalenderåret inskrifne utgjorde således 3,406, af hvilka 267 (7·8 %) inskrefvos under vårterminen och 3,139 (92·2 %) under höstterminen. Om de inskrifne fördelas efter klasser, så finner man, att i 1:a klassen inskrefvos 2,028, i 2:a 594, i 3:e 226, i 4:e 237 (125 realister och 112 latinare), i 5:e 85 (42 r. och 43 l.), i nedre 6:e 187 (90 r. och 97 l.), i öfre 6:e 24 (9 r. och 15 l.), i nedre 7:e 18 (7 r. och 11 l.) samt i öfre 7:e 7 (3 r. och 4 l.). I dessa antal innefattas naturligtvis dels lärjungar, som före inskrifningen icke tillhört något af här ifrågavarande läroverk, dels lärjungar, som endast öfvergått från ett läroverk till ett annat.

Antalet afgangne utgjorde vid samtliga allmänna läroverken och pedagogierna enligt kol. 7—9 och 16—18 i Tab. 8:

från början af vår-t:n 1891 t. o. m. den 31 Jan. ...	51
fr. o. m. den 1 Febr. till vår-t:ns slut.....	231
under näst följande mellantermin	2,595
från början af höst-t:n t. o. m. den 14 Sept.....	140
fr. o. m. den 15 Sept. till höst-t:ns slut	116
under näst följande mellantermin	251

Summa 3,384.

Då det är önskvärdt, att i de tal, hvilka tillhöra andra och femte grupperna här ofvan, endast sådana lärjungar medräknas, hvilka i förtid under terminens lopp afbrutit sin

skolgång, äro i kol. 9 och 18 af Tab. 8 inräknade såväl alla efter aflagd mogenhetsexamen afgangne lärjungar, äfven om mogenhetsexamen vid vissa läroverk inträffat före års-examen, som ock, såvidt vid bearbetningen af årsredogörelsernas uppgifter sig göra låtit, de lärjungar, hvilka i öfrigt afgått vid terminens slut. Det är således antagligt, att i grupperna 2 och 5 här ofvan ej många ingå, hvilka egentligen borde tillhöra grupperna 3 och 6. — Genom sammanslagning af grupperna 3 och 4 erhålles antalet 2,735, utgörande 80·8 % af samtliga afgangne. Man kan således med säkerhet påstå, att åtminstone 80·8 % af hela antalet afgangne afgingo vid öfvergången till det nya läsåret.

Om de afgangne fördelas efter klasser, så finner man, att ur 1:a klassen afgingo 291, ur 2:a 317, ur 3:e 460, ur 4:e 459 (337 realister och 122 latinare), ur 5:e 723 (493 r. och 230 l.), ur nedre 6:e 270 (121 r. och 149 l.), ur öfre 6:e 178 (56 r. och 122 l.), ur nedre 7:e 88 (25 r. och 63 l.) samt ur öfre 7:e 598 (124 r. och 474 l.). — Bland de afgangne voro naturligtvis många, som endast öfvergingo till ett annat läroverk. Särskildt bero de höga talen för klasserna 3 och 5 till en del på detta förhållande. Af den första tabellen å sidan 29 framgår vid jämförelse mellan lärjungeantalen i kl. 3 och 5 höstterminen 1890 samt i kl. 4 och 6:1 höstterminen 1891, att den verkliga minskningen för »hela läroverket» utgjorde 218 vid öfvergången från 3:e till 4:e och 566 vid öfvergången från 5:e till 6:e klassen.

Här ofvan visades, att antalet inskrifne under kalenderåret 1891 uppgick till 3,406 samt antalet afgangne från början af vårterminen 1891 till samma tid 1892 till 3,384. Det förra antalet öfverskjuter således det sednare med 22. Föregående året öfversköt antalet inskrifne antalet afgangne med 200.

Slutligen må erinras därom, att, emedan Tab. 7 och 8 tillkommit genom hopläggning af uppgifterna från de särskilda läroverken, så är det tydligt, att med hänsyn till läroverket såsom ett enda helt talen i kol. 3—19 af Tab. 7 och i kol. 12 och 13 af Tab. 8 sannolikt äro mycket för låga samt talen i kol. 14, 10 och 19 af Tab. 8 sannolikt ej obetydligt för höga.

Kap. 12. Mogenhets- och kompletterings-examina.

Tab. 9—12.

Med afseende på dessa examina gällde under år 1891 samma föreskrifter och allmänna anordningar, som under de fem föregående åren (se berättelsen för läsåret 1886—87,

sid. 26). De vid primäruppgifternas bearbetande följda grundsatserna äro äfven oförändrade, till följd hvaraf det är tillräckligt att här erinra därom, att termen »underkände»

blifvit för korthetens skull både i tabeller och text använd i st. för uttrycken »icke berättigade till muntlig examen» och »icke förklarade mogne». Härigenom hafva visserligen bland de underkände inräknats några lärjungar, på hvilka den använda termen ej egentligen passar, men om alla dessa fall lemnas detaljerade uppgifter i anmärkningarna till Tab. 9 och 10. — De ämnen, som under båda terminerna kalenderåret 1891 voro bestämda för den skriftliga examen, äro intagna å Tab. 11 och 12. — Likasom i de föregående berättelserna, från och med läsåret 1881—82, hafva äfven denna gång uppgifterna för de båda terminerna i allmänhet ej blifvit skilda, utan sammanarbetade till ett helt för kalenderåret.

Vårterminen 1891 anställdes mogenhetsexamen vid alla de 36 offentliga högre läroverken utom två¹⁾ samt vid alla de 6 enskilda läroverk, som egde dimissionsrätt. Den skriftliga examen förrättades den 17, 18, 20 och 21 April. Den muntliga examen, som förrättades på dagarne fr. o. m. den 14 Maj t. o. m. den 12 Juni, upptog 1 dag vid 10 offentliga och 4 enskilda läroverk, 2 dagar vid 12 offentliga och 1 enskildt läroverk samt 3 dagar vid 12 offentliga och 1 enskildt läroverk. Tillsammans åtgingo således för den muntliga examen 79 examensdagar. Med frånräknande af de alldeles uteblifne examinerades under dessa 79 dagar 639 i mogenhets- och 3 i kompletterings-examen. Antalet censorer utgjorde tillsammans 15 (då en, som för sjukdom måste upphöra, och den i hans ställe tillförordnade räknas som 1). Med hänsyn till särskilda läroverk uppgick deras antal till 1 vid 1 offentligt läroverk, till 2 vid 14 offentliga och 4 enskilda läroverk, till 3 vid 15 offentliga och 2 enskilda, till 4 vid 1 offentligt samt till 5 vid 3 offentliga läroverk. Härvid har räknats det högsta antal, som förekommit någon af dagarne.

Höstterminen 1891 anställdes både skriftlig och muntlig mogenhetsexamen vid 13 offentliga och 2 enskilda läroverk samt endast skriftlig vid 2 offentliga. Den skriftliga examen förrättades den 16, 17, 19 och 20 November. Den muntliga examen, som förrättades på dagarne fr. o. m. den 7 t. o. m. den 16 December, upptog 1 dag vid 12 offentliga och 2 enskilda läroverk samt 2 dagar vid 1 offentligt läroverk. Tillsammans åtgingo således för den muntliga examen 16 examensdagar. Med frånräknande af de alldeles uteblifne examinerades under dessa 16 dagar 75 i mogenhets- och 5 i kompletterings-examen. Antalet censorer utgjorde tillsammans 8. Med hänsyn till särskilda läroverk uppgick deras antal till 1 vid 1 offentligt samt till 2 vid 12 offentliga och 2 enskilda läroverk.

Af de å Tab. 9 och 10 meddelade »Sammandrag rörande mogenhetsexamen» erhåller man följande tabellariska öfversigt för hela kalenderåret.

¹⁾ Ystads läroverk, som först läsåret 1888—89 började successifft utvidgas till högre läroverk och därför vårterminen 1891 hade undervisningen utsträckt endast till och med nedre sjunde klassen, och Sundsvalls läroverk, som denna termin saknade lärjungar i öfre sjunde klassen.

I mogenhetsexamen år 1891 underkände och godkände.

Linier.	Underkände i		Godkände i muntliga examen.	Summa.
	skriftliga examen.	muntliga examen.		
1:o. Antal.				
A. Lärjungar vid offentliga läroverk.				
Realister	22	4	114	140
Latinare	41	15	457	513
Båda linierna	63	19	571	653
B. Lärjungar vid enskilda läroverk.				
Realister	7	3	15	25
Latinare	7	7	33	47
Båda linierna	14	10	48	72
C. Privatister.				
Realister	36	8	12	56
Latinare	71	27	31	129
Båda linierna	107	35	43	185
D. Samtliga.				
Realister	65	15	141	221
Latinare	119	49	521	689
Båda linierna	184	64	662	910
2:o. Procent.				
A. Lärjungar vid offentliga läroverk.				
Realister	16	3	81	100
Latinare	8	3	89	100
Båda linierna	10	3	87	100
B. Lärjungar vid enskilda läroverk.				
Realister	28	12	60	100
Latinare	15	15	70	100
Båda linierna	19	14	67	100
C. Privatister.				
Realister	64	14	22	100
Latinare	55	21	24	100
Båda linierna	58	19	23	100
D. Samtliga.				
Realister	29	7	64	100
Latinare	17	7	76	100
Båda linierna	20	7	73	100

Vid föregående tabell må anmärkas, att bland de absoluta talen förekomma dubbelräkningar, emedan många af de till höstterminens examen anmälde äfven voro anmälde redan till vårterminens.

Bland de till Tab. 9 och 10 fogade anmärkningarna kunna följande förtjena att särskildt framhållas. Den censorerna gifna rättigheten att i strid med examinerarnas uttalade mening förklara en examinerad vara icke mogen tillämpades i 19 fall, nemligen med afseende på 11 lärjungar vid offentliga läroverk, 5 vid enskilda och 3 privatister. Dessutom förekom i 11 fall, nemligen med afseende på 6 lärjungar vid offentliga läroverk, 1 vid enskildt och 4 privatister, att en examinerad, som af examinerarna förklarats mogen, underkändes af en bland censorerna, men godkändes af den eller de andra och således vitsordades såsom mogen. — Bland de i muntliga examen godkände voro 16 flickor, hvaraf 3 realister och 13 latinare. — Såvidt utrönas kunnat, tillhörde alla i muntliga examen godkände statskyrkan utom 5 (alla vid offentliga läroverk), hvilka tillhörde den mosaiska trosbekännelsen.

Enligt Tab. 8 funnos den 1 Februari 1891 i öfre sjunde klassen vid de offentliga läroverken 129 realister och 485 latinare, således tillsammans 614. Till mogenhetsexamen

anmälde sig vårterminen från dessa läroverk 604 lärjungar, hvaraf 125 realister och 479 latinare. Bland dessa blefvo 532 förklarade mogne, hvaraf 103 realister och 429 latinare; bland de sednare tillhörde 276 latinlinien utan grekiska och 153 latinlinien med grekiska. — Af de offentliga läroverkens under höstterminen till examen anmälde 50 lärjungar, hvaraf 15 realister och 35 latinare, hade samtliga utom 7 (3 realister och 2 latinare vid Stockholms Nya elementarskola, 1 realist vid Uppsala och 1 latinare vid Kristianstads läroverk) anmält sig redan till vårterminens examen. Bland dessa blefvo 39 förklarade mogne, hvaraf 11 realister och 28 latinare; bland de sednare tillhörde 21 latinlinien utan grekiska och 7 latinlinien med grekiska. — Bland de offentliga läroverkens under året såsom mogne förklarade 571 lärjungar tillhörde således 114 (20 %) reallinien, 297 (52 %) latinlinien utan och 160 (28 %) latinlinien med grekiska.

De i mogenhetsexamen 1891 godkändes ålder utvisas af följande tabell.

Linier.	16 år.	17 år.	18 år. (Normal- åldern.)	19 år.	20 år.	21 år.	22 år.	23 år.	24 år.	25 år.	26 år.	27 år.	28 år.	29 år.	30 år.	31 år.	Summa.
A. Lärjungar vid offentliga läroverk.																	
Realister	—	3	15	37	30	21	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114
Latinare.....	1	26	113	134	93	56	25	4	2	—	1	—	1	—	1	—	457
Summa	1	29	128	171	123	77	33	4	2	—	1	—	1	—	1	—	571
B. Lärjungar vid enskilda läroverk.																	
Realister	—	—	3	3	5	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Latinare.....	—	1	4	8	5	4	3	2	1	3	2	—	—	—	—	—	33
Summa	—	1	7	11	10	5	5	3	1	3	2	—	—	—	—	—	48
C. Privatister.																	
Realister	2	1	1	3	2	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Latinare	—	—	2	7	5	4	4	4	—	1	—	1	1	—	1	1	31
Summa	2	1	3	10	7	4	5	6	—	1	—	1	1	—	1	1	43

Om, likasom i de två föregående berättelserna, 17 år räknas som normalålder i öfre sjunde klassen vid läsårets början (jfr berättelsen för läsåret 1889—90, sid. 64), böra 18 år räknas som normalålder i samma klass vid läsårets slut och således äfven som normalålder för dem, hvilka då eller före kalenderårets slut aflade mogenhetsexamen. Bland de godkände lärjungarne vid de offentliga läroverken voro enligt denna beräkning 30 under, 128 i och 413 öfver normalåldern. Motsvarande tal för lärjungarne vid de enskilda läroverken äro 1, 7 och 40 samt för privatisterna 3, 3 och 37. Dock må med afseende på lärjungarne vid de offentliga läroverken erinras därom, att till följd af läroverksstadgans föreskrifter om inträdesåldern icke få lärjungar måste komma att räknas till de öfveråriga. Enligt de i berättelsen för läsåret 1889—90 (sid. 52) utvecklade grunder kan deras antal anses uppgå till $\frac{1}{3}$ af hela antalet 571. Men sättet att beräkna normalåldern är för öfrigt här af

föga vigt och inverkar naturligtvis alldeles icke på storleken af lärjungarnes *medelålder*.

Af föregående tabell erhåller man följande öfversigt öfver de godkände lärjungarnes medelålder.

Lärjungar.	Realister.	Latinare.	Samtliga.
Vid offentliga läroverk	19'66	19'36	19'42
» enskilda »	19'93	20'85	20'56
Privatister	19'33	21'74	21'07

Följande tabell utvisar — med fördelning efter läroverk — antal och medelålder för de godkände lärjungar, som tillhörde de offentliga läroverken och de enskilda läroverken med dimissionsrätt.

Läroverk.	Antal lärjungar.	År öfver normalåldern.	Medelålder.
A. Offentliga.			
Stockholm:			
Latinläroverket	33	33	19'00
Södermalms läroverk	22	20	18'91
Realläroverket.....	33	42	19'27
Nya elementarskolan.....	16	20	19'25
Uppsala	33	43	19'30
Gefle.....	19	25	19'32
Hudiksvall	2	1	18'50
Linköping	22	42	19'91
Norrköping	15	11	18'73
Vestervik.....	7	12	19'71
Skara	22	56	20'55
Venersborg	16	33	20'06
Strengnäs	5	9	19'80
Örebro.....	22	30	19'36
Nyköping.....	11	10	18'91
Vesterås	11	22	20'00
Falun	7	6	18'86
Vexjö	18	36	20'00
Jönköping	13	19	19'46
Lund	31	32	19'03
Malmö	23	27	19'17
Karlskrona	15	22	19'47
Kristianstad	12	9	18'75
Helsingborg.....	24	27	19'13
Göteborg:			
Latinläroverket	34	62	19'82
Realläroverket.....	11	20	19'82
Halmstad.....	12	14	19'17
Kalmar	11	17	19'55
Karlstad	22	35	19'59
Hernösand	16	23	19'44
Östersund	5	10	20'00
Umeå	14	17	19'21
Luleå	7	13	19'86
Visby	7	13	19'86
Samtliga	571	811	19'42
B. Enskilda.			
Stockholm:			
Beskowska skolan	13	12	18'92
Wallinska flickskolan	7	14	20'00
Lyceum för flickor.....	3	7	20'33
Praktiska arbetsskolan	5	12	20'40
Uppsala: Fjellstedtska skolan	7	44	24'29
Lunds privata elementarskola	13	34	20'62
Samtliga	48	123	20'56

Om man med ledning af de i föregående två tabeller lemnade uppgifterna beräknar medelålderns öfverskott öfver den antagna normalåldern (18 år), bör man ihågkomma, att vid de offentliga läroverken ingår i dessa öfverskott en icke alldeles obetydlig del (antagligen omkring 0.33 år, jfr här ofvan), som är en nödvändig följd af läroverksstadgans föreskrift, att för intagning i statens läroverk fordras att hafva uppnått 9 års ålder.

I följande betygstabeller äro de erhållna betygen betecknade på sedvanligt sätt, d. v. s. *A = Berömlig*, *AB = Med beröm godkänd*, *B = Godkänd* och *C = Icke godkänd*.

De *mogenhetsbetyg*, som utdelades åt de i examen godkände, voro följande.

Linier.	A.	AB.	B.	Summa.
A. Lärjungar vid offentliga läroverk.				
Realister	4	43	67	114
Latinare	20	152	285	457
Summa	24	195	352	571
B. Lärjungar vid enskilda läroverk.				
Realister	1	4	10	15
Latinare	2	15	16	33
Summa	3	19	26	48
C. Privatister.				
Realister	—	2	10	12
Latinare	—	3	28	31
Summa	—	5	38	43

För uppsatsen på *modersmålet* utdelades följande betyg.

Linier.	A.	AB.	B.	C.	Summa.
A. Lärjungar vid offentliga läroverk.					
Realister	—	16	112	12	140
Latinare.....	6	86	406	12	510
Summa	6	102	518	24	650
B. Lärjungar vid enskilda läroverk.					
Realister	—	2	22	—	24
Latinare.....	1	4	39	3	47
Summa	1	6	61	3	71
C. Privatister.					
Realister	1	—	30	16	47
Latinare.....	—	5	84	28	117
Summa	1	5	114	44	164

Vid jämförelse med Tab. 9 c och 10 c finner man, att hela antalet afgifna betyg är något lägre än hela antalet anmälde, hvilken skiljaktighet — likasom i följande betygstabeller — beror därpå, att åtskilliga af de anmälde af en eller annan anledning ej erhöilo betyg. — Slutligen må an-

märkas, att antalet af dem, som erhöilo högre betyg än »Godkänd», utgjorde bland de offentliga läroverkens realister 11 % och bland samma läroverks latinare 18 %. Det närmast föregående året voro motsvarande tal 11 och 20.

De censorernas berättelser öfver verkställda examina vår- och höst-terminen 1891 åtföljande tabellerna utvisa, huru många lärjungar hade skrivit öfver hvar och ett af de för uppsatsen på modersmålet gifna ämnena, och hvilka betyg blifvit vid hvarje särskildt ämne utdelade. Af dessa tabeller, som för hvardera terminen omfatta alla de läroverk, där skriftlig examen anstälts, har, efter vid bearbetningen gjorda rättelser, erhållits följande öfversigt.

Ä m n e n.	A.	AB.	B.	C.	S:a.
Vårterminen 1891.					
1. Kristendomens utbredande under det första årtusendet.	—	12	65	4	81
2. Hvilka tilldragelser under den romerska republikens sista århundrade kan man anse såsom förberedelser till monarkiens införande genom Augustus?	1	12	14	2	29
3. De stora uppfinningarna vid slutet af medeltiden samt deras inverkan på odlingen och statsförhållandena.	3	35	274	26	338
4. Hvilka förändringar har Sveriges gräns i öster undergått efter nyare tidens början?.....	3	30	153	6	192
5. Redogörelse för något af Geijers fosterländska skaldestycken.....	—	3	12	1	16
6. Hvilken nytta och skada åstadkomma småfoglarne?.....	—	4	36	5	45
7. Huru mätas värmets grad och mängd?	—	7	25	1	33
8. »Ett manligt sinne fruktar Gud allen och rösten i sitt inre, som fördömer.»	1	7	17	4	29
Summa	8	110	596	49	763
Höstterminen 1891.					
1. Tillkomsten af den evangeliskt-lutherska kyrkans symboliska böcker.....	—	1	13	2	16
2. Cæsar och Napoleon I, historisk parallel.	—	—	1	1	2
3. Hvilka hafva varit de förnämsta orsakerna till påfvedömet's stora magt och anseende?	—	—	29	14	43
4. Karl X Gustafs utländska politik.	—	1	40	2	43
5. Redogörelse för Runebergs dikt »Kung Fjalar».	—	1	1	1	3
6. Om glaciärer.....	—	—	1	1	2
7. Insekternas förhållande till växterna.	—	—	7	—	7
8. Den är man, som mans gerningar gör. (Ordspråk.)	—	—	5	1	6
Summa	—	3	97	22	122

För de skriftliga arbeten, hvilka *realisterna* hade att utöfver uppsatsen på modersmålet verkställa, utdelades de betyg, som utvisas af följande tabell.

Skrifning.	A.	AB.	B.	C.	Summa.
A. Lärjungar vid offentliga läroverk.					
Tysk	—	—	—	—	—
Fransk	3	18	73	45	139
Engelsk	7	46	81	6	140
Matematisk	10	37	76	15	138
B. Lärjungar vid enskilda läroverk.					
Tysk	—	—	—	—	—
Fransk	1	1	16	5	23
Engelsk	1	6	16	—	23
Matematisk	—	3	15	5	23
C. Privatister.					
Tysk	—	—	—	—	—
Fransk	—	6	15	26	47
Engelsk	—	7	26	14	47
Matematisk	—	3	20	24	47

För de skriftliga arbeten, hvilka *latinarne* hade att utöfver uppsatsen på modersmålet verkställa, utdelades de betyg, som utvisas af följande tabell.

Skrifning.	A.	AB.	B.	C.	Summa.
A. Lärjungar vid offentliga läroverk.					
Latinsk	3	103	388	16	510
Tysk	—	—	—	—	—
Fransk	9	108	320	73	510
B. Lärjungar vid enskilda läroverk.					
Latinsk	1	9	33	4	47
Tysk	—	—	—	—	—
Fransk	3	7	34	3	47
C. Privatister.					
Latinsk	—	4	66	45	115
Tysk	—	—	2	—	2
Fransk	—	10	58	44	112

Med afseende på den muntliga examen är här endast att nämna följande. I hebreiska språket examinerades 23 lärjungar vid offentliga och 3 vid ett enskildt läroverk, men ingen privatist. I engelska språket examinerades 52 bland de offentliga läroverkens greker; bland samma läroverks icke-greker blefvo naturligtvis alla, som i den muntliga examen deltog, häri examinerade, då för dessa lärjungar läsningen af engelska språket varit obligatorisk.

För de kompletteringsexamina, som anställdes i sammanhang med mogenhetsexamina vår- och höst-terminen 1891, finnes redogjort å Tab. 9 och 10. Ur där meddelade uppgifter erhålles följande sammandrag för hela kalenderåret.

Ä m n e n.	Anmälde.	Godkände.
Latin	4	2
Franska	4	3
Matematik och fysik å klassiska linien	2	1
Matematik å reallinien	6	3
Historia och geografi.....	1	1
Summa	17	10

Häri äro inräknade 4 latinare (2 vid Lunds offentliga och 2 vid Göteborgs Latinläroverk), hvilka sökt och er-

hållit Kungl. Maj:ts tillstånd att samtidigt med mogenhets-examen få undergå kompletteringsexamen i matematik å reallinien. Enär enligt den för skriftliga examen gällande anordningen (se berättelsen för läsåret 1886—87, sid. 26) det realisterna åliggande och i det skriftliga matematiska profvet inräknade arbetet att behandla en uppgift af mekaniskt eller fysikaliskt innehåll är förlagd till samma tid, som det latinska översättningsprofvet, må tilläggas, att de nämnda 4 kompletterarna af Kungl. Maj:t äfven erhållit befrielse från sagde del af det skriftliga profvet.

Skillnaden mellan antalet anmälde och antalet godkände utgöres af 5 i den skriftliga examen underkände och 2 från den muntliga examen uteblifne.

Anm. Å sid. 37, spalt. 1 rad. 11 nerifr., uppgifves antalet under h.-t:n 1891 examinerade kompletteranter hafva utgjort 5, hvilket härmed rättas till 7.

Kap. 13. De afgangne lärjungarnes tillämnade lefnadsbanor närmast efter afgangen, m. m.

Tab. 13.

Tabellbilagan till detta kapitel är utarbetad efter samma grundsatser som den motsvarande i föregående berättelser. Emedan tidsgränserna för primäruppgifterna till denna tabell fullkomligt sammanfalla med tidsgränserna för primäruppgifterna till afgangskolumnerna i Tab. 8, hvarest de afgangne äro fördelade efter tiden för afgangen, borde i hvarje läroverks årsredogörelse full öfverensstämmelse klass för klass ega rum mellan uppgifterna i omsättningstabellernas afgangskolumner å ena sidan och de uppgifter å andra sidan, hvilka handla om de afgangne lärjungarnes tillämnade lefnadsbanor. Likväl förekomma i årsredogörelserna åtskilliga stridigheter; men dessa hafva vid bearbetningen kunnat undanrödjas. Således förefinnes äfven full öfverensstämmelse Tab. 8 och Tab. 13.

Hela antalet af de utan godkänd mogenhetsexamen afgangne lärjungarne uppgår enligt Tab. 13 till 2,813. Bland dessa afgingo 32 genom döden. På grund af primäruppgifternas ofullständighet eller obestämdhet hafva 564 eller 20 % (förra året 21 %) ej kunnat fördelas med afseende på tillämnade lefnadsbanor; dock har angående 34 (förra året 50) bland dessa uppgifvits, att de afgått till »näringarna» eller »yrkena» eller dylikt utan närmare bestämning. Om man från de 564 ej fördelade frånräknar de ofvannämnda 34, återstå 530, om hvilkas tillämnade lefnadsbanor alldeles inga uppgifter lemnats. Det ligger i sakens natur, att för ganska många lärjungar, i synnerhet då de afgå utan anmälan, årsredogörelserna ej kunna meddela några uppgifter om tillämnade lefnadsbanor. Likväl är det sannolikt, att förenämnda antal 530 är högre, än förhållandena gjort nödvändigt.

Beträffande de särskilda kolumnerna i tabellens första hufvudafdelning är för öfrigt följande att här nämna. Bland de 615 lärjungar, som äro uppförda i kolumn 2, ämnade 573 öfvergå från ett till ett annat af de till denna berät-

telse hörande läroverk samt således icke afgå från läroverket (taget i kollektiv mening). Endast i 45 af de till denna kolumn hörande fallen omnämnas öfvergång till läroverk af andra slag (4 till folkskolelärare-seminarium, 1 till högre folkskola, 29 till folkskola, 6 till borgarskola och 5 till utländskt läroverk). Hela antalet af de jemlikt kol. 3—13 afgangne utgör 208 i 1:a klassen, 220 i 2:a, 317 i 3:e, 381 i 4:e, 529 i 5:e, 248 i nedre 6:e, 159 i öfre 6:e, 79 i nedre 7:e och 25 i öfre 7:e, eller tillsammans 2,166. Dock bör erinras därom, att bland de 564 i kol. 13 äfven kunna finnas många, som i verkligheten äro likställda med dem i kol. 2, eller med andra ord icke afgingo från läroverket (i kollektiv mening).

Bestämda uppgifter därom, att vissa af lärjungarne vid de lägre läroverken efter särskild afgangspröfning afgått med betyg att hafva nöjaktigt genomgått läroverkets högsta klass och således (jemlikt § 33, mom. 2, af läroverksstadgan) med rättighet att för intagning vid näst följande termins början i närmast högre klass inom högre läroverk njuta detta betyg till godo utan särskild inträdespröfning, hafva för detta läsåar, dels ur årsredogörelserna, dels genom särskild skriftvexling med rektorerna, erhållits för samtliga femklassiga och treklassiga läroverk. Af de från högsta klassen vid de femklassiga läroverken enligt kol. 9 af Tab. 8 vid slutet af läsåret 1890—91 afgangne 175 realisterna erhöles 110 (63 %) och af de från samma klass vid samma tid afgangne 88 latinare 73 (83 %) fullständigt afgangsbetyg. Af de från 3:e eller högre klass vid de treklassiga läroverken enligt nyss anförda ställe vid slutet af läsåret 1890—91 afgangne 131 lärjungarne erhöles 83 (63 %) fullständigt afgangsbetyg. — Om 15 lärjungar finnes angifvet att på dem tillämpats läroverksstadgans 34:e § (skilsmessa från läroverket på grund af för lång tid i klassen), om 9 att de blifvit förvisade, om 15 att de afgått för sjukdom

eller sjuklighet samt om 43 att de emigrerat eller rest utrikes (2 till Finland, 2 till Danmark, 2 till Tyskland, 1 till England, 1 till Frankrike, 1 till Schweiz, 27 till Amerika, 2 till Norra Amerika, 1 till Södra Amerika, 1 till Kina och 3 till ej uppgifven ort).

Hela antalet af de med godkänd mogenhetsexamen afgångne lärjungarne uppgår enligt Kap. 12 och Tab. 13 till 571. På grund af felande primäruppgifter hafva 46 (8 %; förra året 13 %) ej kunnat fördelas med afseende på tillämnade lefnadsbanor; dock har om 16 af dessa (2 realister, 12 icke-greker, 2 greker) uppgifvits att de ämnade gå till »praktisk verksamhet» eller dylikt samt om ytterligare 2 (icke-greker) att de emigrerat till Amerika. Det ligger i sakens natur, att årsredogörelserna ej kunna meddela några hithörande uppgifter om en del lärjungar, då dessa nemligen sjelfve förklarar sig ej kunna lemna sådana. Men utan tvifvel är förenämnda antal 46 högre, än förhållandena gjort nödvändigt.

Beträffande de särskilda kolumnerna i den hithörande afdelningen af Tab. 13 är för öfrigt följande att här nämna. Under kol. 2 innefattas följande uppgifter om tillämnad lefnadsbana: den i kolumnrubriken intagna uppgiften (7 realister, 82 icke-greker, 81 greker), teologiska studier (1 icke-gr., 13 gr.), juridiska d:o (23 icke-gr., 5 gr.), medicinska d:o (7 icke-gr., 4 gr.), filosofiska d:o (5 icke-gr., 16 gr.), lärarebanan (2 icke-gr., 1 gr.). I den första af dessa grupper är inräknad en (icke-gr.), om hvilken uppgifvits, att han ämnade öfvergå till Göteborgs högskola.

Under kol. 3 innefattas: Tekniska högskolan (30 r., 6 icke-gr., 2 gr.), polyteknisk högskola (1 r.), Chalmers' Tekniska läroanstalt (4 r.), tekniskt läroverk (3 r., 3 icke-gr., 2 gr.), utländskt tekniskt läroverk (1 icke-gr.), bergsskola (1 r.), ingenjör (2 r., 2 icke-gr.), tekniska studier (5 icke-gr.).

Under kol. 4: landtbruksinstitut (1 r.), landtbruk (1 r., 4 icke-gr., 1 gr.), Skogsinstitutet (2 r.), skogsskola (1 icke-gr., 1 gr.), jägeristaten (1 icke-gr., 1 gr.).

Under kol. 5: bruksrörelse (1 r., 1 icke-gr.), brukskontor (1 r.), sågverk (1 r.), sågverkskontor (1 icke-gr.), trävarurörelse

(1 icke-gr.), fabriksrörelse (1 icke-gr.), mekanisk verkstad (2 r.), ångbåtsbyggeri i utlandet (1 icke-gr.), teknisk verksamhet (1 icke-gr.).

Under kol. 6: handelsinstitut eller handelsskola (4 r., 7 icke-gr., 3 gr.), handelskontor (4 icke-gr., 1 gr.), d:o i utlandet (1 gr.), grosshandel i utlandet (1 icke-gr.), handel (3 r., 4 icke-gr., 1 gr.), banktjänst (7 icke-gr.), bokhandel (1 gr.).

Under kol. 7: tullstaten (3 icke-gr., 4 gr.), poststaten (3 r., 17 icke-gr., 4 gr.), telegrafstaten (5 r., 4 icke-gr.), jernvägstjänst (2 r., 3 icke-gr.), landtstaten (1 r., 1 icke-gr., 3 gr.), landtmätare (1 icke-gr.), rotemansexpedition (1 icke-gr.), polistjänst (1 r.), civil tjänstemannabana (2 r., 7 icke-gr.).

Under kol. 8, som på grund af fordringarna för inträde på den militäre sjömannens bana alldeles icke eller endast i något ytterst sällsynt undantagsfall kan afse annat än landt-försvaret, innefattas dels endera af de allmänna i kolumnrubriken intagna uppgifterna eller därmed liktydiga (15 r., 35 icke-gr., 3 gr.), dels några närmare uppgifter om särskilda vapenslag, nemligen artilleriet (1 icke-gr.), infanteriet (2 icke-gr., 1 gr.).

Under kol. 10 innefattas: Veterinärinstitutet (4 r., 2 gr.), veterinärläroverk eller veterinär (2 icke-gr., 1 gr.), tandläkareyrket (3 r., 17 icke-gr., 2 gr.).

Under kol. 11: folkskolelärare-seminarium (1 r.), folkskolelärare (1 icke-gr.), privatlärare (1 icke-gr.), sjöman (1 r.).

Under kol. 12 innefattas äfven sådana, hvilka på grund af sväfvande uppgifter ej kunnat fördelas på de öfriga kolumnerna (jfr här ofvan).

Slutligen må med afseende på de i Tab. 13 och i texten här ofvan meddelade uppgifterna om tillämnade lefnadsbanor — vare sig utan eller med godkänd mogenhetsexamen — erinras därom, att den verkliga lefnadsbanan väl i åtskilliga fall torde blifva en annan än den vid afgången tillämnade. Men sannolikt är likväl, att dessa avvikelser, som svårligen kunna gå i en bestämd riktning, ej väsentligen inverka på de hufvudsakliga resultaten.

D. Ekonomiska förhållanden.

Kap. 14. Läroverkens särskilda kassor, m. m.

Årsredogörelsernas uppgifter om nya donationer till läroverken äro sammanställda i nedanstående tabell. Vid utarbetandet af denna tabell och de motsvarande i föregående berättelser har iakttagits att endast medräkna de donationer, hvilkas afkastning anslagits till stipendier, premier eller understöd åt lärjungar vid hithörande läroverk, men icke sådana, som afse andra ändamål (t. ex. anskaffande af materiel), att vid beräkningen ej medtaga löften eller testamentariska förordnanden om framdeles utfallande donationsbelopp samt att ej medräkna tillfälliga gåfvor, afsedda att i sin helhet utdelas såsom premier eller understöd åt lärjungarne, och ej heller andra till premie- och fattigkassorna lemnade gåfvor, hvilka ej synas hafva blifvit kapitaliserade. De till Kammarrätten insända räkenskaperna hafva i en del fall rådfrågats.

Läroverk.	Kapital.	Anmärkingar.
	Kronor.	
Stockholms Nya elem.-skola	250	Till förökande af en stipendiefond.
Uppsala	5,000	Premiefond.
Skara	7,000	2 stipendiefonder.
Venersborg	1,000	Stipendiefond.
Mariestad	150	Till förökande af en premiefond.
Sköfde	1,000	Stipendiefond.
Nyköping	785	»
Malmö	10,000	»
Kristianstad	500	»
Ystad	10,000	»
Göteborgs Latinläroverk ...	10,000	»
» Realläroverk	5,000	»
Summa	50,685	

Beträffande den under Göteborgs Latinläroverk uppförda fonden gäller att stipendium kan af stipendiat under vissa vilkor bibehållas vid universitetet.

Om man sammanställer slutsumman i denna tabell med de motsvarande i föregående berättelser, erhåller man följande öfversigt öfver de donationsmedel, hvilka för de anfigna ändamålen under de i dessa berättelser behandlade perioderna kommit läroverken till godo:

1877—1880	Kronor 294,133
1881—1885	» 277,105
1886—1890	» 200,111
1891—92	» 50,685
	Summa Kronor 822,034.

Denna slutsumma, ehuru betydlig, är likväl att anse som ett minimivärde af hithörande belopp. Det har nemligen vid rådfrågandet af de till Kammarrätten insända räkenskaperna en eller annan gång befunnits, att donationer af hithörande art kommit läroverken till godo utan att vara i årsredogörelserna omnämnda. Ett fullständigt genomgående, år för år, af samtliga stiftsstyrelsernas och läroverkens räkenskaper, hvilket likväl blefve allt för tidsödande, skulle måhända medföra uppdragandet af flera sådana fall. Dock skulle därigenom ingen kännedom vinnas om sådana i årsredogörelserna möjligen förbigångna donationer, som ej förvaltas af stiftsstyrelserna eller läroverken.

Ställningen under år 1891 i den »Kungl. och Hvitfeldtska stipendie-inrättningen» (jfr förra berättelsen, sid. 46) utvisas af följande räkenskapsammandrag, i hvilket såsom behållning räknats utlånade medel, fordringar och kontanter, men icke värdet på inrättningens säterier, hemman m. m. Behållning vid årets början: 294,295 kr. 57 öre; inkomster: 38,566 kr. 83 öre; utgifter: 26,532 kr. 33 öre; behållning vid årets slut: 306,330 kr. 7 öre.

Inkomstsumman innefattar följande poster:

	Kronor.
Räntor å utlånade medel, m. m.	13,800.75
Arrenden m. m.	25,423.66
Afgår: Afkortning för fattigdom m. m.	657.58
	Summa 38,566.83.

I den första inkomsttitteln ingår ett mindre belopp, utgörande vinst genom inlösen af utlottade obligationer efter afdrag af förlust på en dylik. Om utgiftssumman — liksom i föregående berättelser — fördelas under tre hufvudtitlar, nemligen för det första utgifter till diverse med stiftelsen afsedda ändamål (»Stipendier m. m.»), för det andra utgifter, som äfven vanliga egare få vidkännas vid brukan-

det af jordegendom (»Diverse afbränningar»), och för det tredje utgifter, som inrättningen har att bestrida i sin egenkap af förvaltande embetsverk, såsom löner, arvoden och pensioner m. m. (»Diverse förvaltningskostnader»), så erhåller man följande poster:

	Kronor.
Stipendier m. m.	17,545·55
Diverse afbränningar	1,713·52
Diverse förvaltningskostnader	7,273·26
	Summa 26,532·33.

Kap. 15. Omkostnaderna för läroverken.

Med afseende på de anslag, som äro upptagna i den vid 1890 års Riksdag upprättade riksstaten för år 1891 är följande att här nämna.

Såsom *Reservationsanslag* till de allmänna läroverken var förut å ordinarie stat under titeln »Anvisning i kontant» uppfördt ett belopp af 2,867,443 kronor. Härtill lades i riksstaten för år 1891 ett belopp af 35,010 kr. 36 öre, till följd hvaraf hela anslaget uppgick till 2,902,453 kr. 36 öre. Denna summa var enligt »Särskilda Utskottets (N:o 1) Memorial» af den 13 Maj 1890 (sid. 7) sålunda sammansatt:

1) Till löner och ålderstillägg	Kr. 2,649,001·93
2) Till djeknepenningeersättning, ej inberäknad i kontanta lönebeloppen till lärarne	» 4,307·10
3) Till ersättning för förlorad helgonskyld	» 2,644·33
4) Till resestipendier åt lärare i främmande lefvande språk	» 6,000·00
5) Till arvoden åt bibliotekarier [samt till bestridande af andra kostnader för biblioteken]	» 7,000·00
6) Till arvoden till skrifbiträden åt rektorerna vid de högre samt vid vissa femklassiga läroverk	» 12,000·00
7) Till arvoden åt extra lärare och vikarier samt för oförutsedda behof	» 135,000·00
8) Till extra arvoden åt gymnastiklärare samt till befrämjande af vapenöfningar	» 34,000·00
9) Till extra arvoden åt teckningslärare	» 28,000·00
10) Till praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken ...	» 20,500·00
11) Till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskildt vid de läroverk, där profärskurs är anordnad	» 4,000·00

Summa Kr. 2,902,453·36.

Ehuru således tillökningen, såsom redan är nämnt, uppgår till 35,010 kr. 36 öre, bör likväl märkas att en af ofvanstående poster, nämligen den 4:e, var förut från och med riksstaten för 1876 med samma belopp uppförd å extra stat, hvarifrån den nu i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning öfverflyttades på ordinarie stat. Den verkliga tillökningen uppgår således till 29,010 kr. 36 öre. Häri ingår en alldeles ny post, nämligen

den 11:e, som beviljades i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning. Tre af posterna äro oförändrade, nämligen den 2:a, 3:e och 10:e, vid hvilken sista Kungl. Maj:t likväl — i syfte bland annat att vid Jakobs läroverk i Stockholm inrätta en särskild profärskurs — föreslagit en förhöjning till 28,000 kronor. Den 7:e posten, som är uppkommen genom sammanförande af två särskilda anslag, nämligen ett å 100,000 kr. till arvoden åt extra lärare och ett å 55,000 kr. till vikariearvoden och oförutsedda behof, företer således en nedsättning af 20,000 kr., hvilken nedsättning, likasom sammanförandet, skedde i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, hvaremot Kungl. Maj:ts förslag att till den sålunda bildade posten äfven öfverföra ett extra ordinarie anslag å 40,000 kr. till arvoden åt extra lärare ej vann Riksdagens bifall. Den 9:e posten blef bestämd i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag, att anslaget till det ifrågavarande ändamålet skulle nedsättas till 28,000 kr., varande nedsättningens storlek i det statsrådsprotokoll, som är bilagdt till Kungl. Maj:ts proposition, upptagen till 8,000 kronor. Den 5:e posten erhöll den ofvan angifna storleken genom Riksdagens bifall till Kungl. Maj:ts förslag, att anslaget till arvoden åt bibliotekarier skulle höjas till 7,000 kr. och äfven kunna användas till bestridande af andra kostnader för biblioteken, hvaremot det förutvarande anslaget, enligt en tabellbilaga till nyss omnämnda statsrådsprotokoll utgörande 4,542 kr. 64 öre, endast var afsedt till arvoden åt bibliotekarier. Den 6:e posten erhöll den ofvan angifna storleken genom Riksdagens bifall till Kungl. Maj:ts förslag, att af anslaget bidrag skulle kunna utgå icke blott [såsom förhållandet var med det förutvarande anslaget af 10,000 kr.] åt rektorer vid högre läroverk och femklassiga läroverk i Stockholm, utan äfven åt rektorer vid femklassiga läroverk i landsorten med ett synnerligen stort lärjungeantal, samt att detta auslags belopp måtte höjas till 12,000 kronor. Den 8:e posten, som är uppkommen genom sammanförande af två särskilda anslag, nämligen ett å 7,000 kr. till extra arvoden åt gymnastiklärare och ett å 13,500 kr. till befrämjande af gymnastik och vapenöfningar, företer således en förhöjning af 13,500 kr., varande således Kungl. Maj:ts förslag, att i stället för dittills utgående anslag till extra arvoden åt gymnastiklärare samt till befrämjande af vapenöfningarna måtte uppföras ett anslag af 42,000 kr. till extra arvoden åt gymnastik-

lärare och ledare af skolungdomens fria lekar samt till anskaffande af ammunition för målskjutning m. m., endast till en del af Riksdagen bifallet.

Om man sammanhåller den nu lemnade redogörelsen för de särskilda posterna N:o 2—11 med uppgiften om den totala tillökningen på reservationsanslaget, finner man lätteligen, att på den 1:a posten kommer en tillökning af 35,053 kronor. Denna tillökning är föranledd genom följande nya anslag till lärarelöner (se Särskilda Utskottets ofvan anförda Memorial, sid. 4). För det första beviljade Riksdagen i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag ett belopp af 103 kr. såsom fyllnad i en adjunktslön vid Karlstads läroverk, för hvilket ändamål förut utgått 102 kr. 44 öre¹⁾ ur den under lärarekollegiets förvaltning stående s. k. konrektorslönefonden, hvaremot denna fond, som bildats genom kadukmedel, skulle vid 1890 års slut till statsverket indragas. I »Kapital-konto till Riks-hufvud-boken för år 1891» finner man bland »Statsverkets inkomster» och »Extra uppbörd» den indragna fonden upptagen till ett belopp af 2,109 kr. 32 öre. För det andra beviljade Riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, att rektor och öfningslärare vid läroverket i Haparanda måtte erhålla samma löneförmåner som rektor och öfningslärare vid femklassiga läroverk, ett belopp af 1,250 kronor. Rektor och öfningslärare vid detta läroverk åtnjöto nemligen förut icke högre löneförmåner än vid de treklassiga läroverken, beroende detta därpå att läroverket ursprungligen i allo tillhörde de treklassiga läroverken, ehuru antalet kolleger vid 1858 års års Riksdag ökades från 2 till 3 samt vid 1878 års Riksdag ytterligare från 3 till 4, till följd hvaraf läroverket från och med läsåret 1878—79 blifvit i dessa berättelser uppfördt bland de femklassiga. För det tredje beviljade Riksdagen ett belopp af 57,000 kr. till upprättande — i den mån tillgångar blefve disponibla genom indragning af vissa läroverk — af 8 nya lektorsbefattningar, 24 nya adjunktsbefattningar och 1 ny gymnastiklärarebefattning, varande dessa befattningar sålunda fördelade vid de särskilda läroverken: vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm en gymnastiklärarebefattning och å en för samtliga under direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk lydande läroverk gemensam stat tre lektors- och femton adjunkts-befattningar, vid högre läroverket i Nyköping en lektorsbefattning, vid d:o i Malmö en d:o, vid d:o i Helsingborg (under vissa åligganden för stadsfullmäktige med afseende på undervisningslokaler och rektorsbostad) två lektors- och två adjunkts-befattningar, vid högre realläroverket i Göteborg en lektors- och tre adjunkts-befattningar, vid femklassiga läroverket i Göteborg en adjunkts-befattning samt vid högre läroverket i Karlstad tre adjunkts-befattningar. Alla dessa befattningar beviljades i enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning utom befattningen vid femklassiga läroverket i Göteborg, hvilken beviljades i anledning af därom inom Riksdagen väckt motion,

hvaremot Kungl. Maj:ts framställning om en ny lektorsbefattning vid läroverket i Umeå ej vann Riksdagens bifall. De läroverk, genom hvilkas indragning tillgångar till de nya befattningarna skulle blifva disponibla, äro — jemlikt Kungl. Maj:ts framställning och Riksdagens bifall — de treklassiga läroverken i Vernamo och Ronneby, de tvåklassiga pedagogierna i Hjo, Hedemora, Grenna, Kungelf, Kungsbacka och Borgholm samt de enklassiga pedagogierna i Öregrund, Ulricehamn, Mariefred, Lindesberg, Säter, Falkenberg, Laholm och Mönsterås, hvilka läroverk alla skulle indragas efter slutet af läsåret 1890—91 samt senast den 1 Juli 1893, hvarjemte bestämdes att de vid läroverkens indragning å deras stat kvarstående lärare skulle uppföras å indragningsstat med de löneförmåner, som enligt gällande ordinarie stat dem tillkomme. — De tre nu omförmälda beloppen utgöra tillsammans 58,353 kr. (= 103 + 1,250 + 57,000), men från denna summa afräknades tre här nedan angifna belopp, tillsammans uppgående till 23,300 kr., hvadan den behöfliga tillökningen på reservationsanslagets 1:a post utgjorde, såsom förut nämnts, 35,053 kronor. För det första frånräknades ett belopp af 13,800 kr., som komme att besparas genom indragningen af läroverken i Vernamo och Ronneby. Enär nemligen de nya lärarebefattningarna finge upprättas endast i den mån medel genom de beslutade indragningarna blefve disponibla, erfordrades intet särskildt anslag under 1891 för de till indragning beslutade läroverken. För det andra frånräknades ett belopp af 2,000 kr., utgående såsom lön åt en kollega vid ett längesedan indraget tvåklassigt läroverk (Kungsholms i Stockholm; jfr berättelsen för läsåret 1876—77, sid. 57 o. 58). För det tredje frånräknades ett belopp af 7,500 kr., utgående såsom löner vid tre af Riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition till indragning beslutade lektorsbefattningar, nemligen två i Strengnäs och en i Vesterås.

Slutligen är med afseende på de vid 1890 års Riksdag fattade beslut rörande ifrågavarande reservationsanslag följande att nämna. Sedan Kungl. Maj:t föreslagit, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt att föreskrifva, af reservationerna å anslagen till de allmänna läroverken finge användas ett belopp af högst 15,000 kr. årligen till understöd åt enskilda läroverk, samt sedan i en inom Riksdagen väckt motion hemstälts att Riksdagen måtte till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett belopp af 20,000 kr. för att därmed understödja sådana enskilda läroverk, där gossar erhålla undervisning till studentexamen, och som däraf göra sig förtjenta, mot skyldighet för dessa läroverk att dels underkasta sig den kontroll, dels mottaga det antal frielever, som Kungl. Maj:t finner lämpligt föreskrifva, medgaf Riksdagen, att, enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskrifva, af reservationerna å anslagen till de allmänna läroverken finge användas ett belopp af högst 20,000 kr. årligen till undersöd åt enskilda läroverk, hvilka förbereda till studentexamen. I anledning af detta medgifvande förordnades genom Kungl. kung. af den 26 Juni 1890 (Bihang till Svensk Författnings-samling, N:o 43) angående understöd åt en-

¹⁾ Detta belopp är i berättelsen för läsåret 1876—77 upptaget å sid. 180 i tabellen öfver de s. k. afräknade medlen, men är där angifvet utgöra donationsmedel, beroende detta på oriktig uppgift i Statskontorets s. k. Statsliggare.

skilda läroverk, hvilka förbereda till mogenhetsexamen, »att understöd af berörda medel må kunna utgå till sådana å någöndera linien fullständiga läroverk för manlig eller både manlig och kvinnlig ungdom, hvilka med afseende å ämnesföljd, tim- och kurs-fördelning, undervisningsmetoder eller genom sin organisation i öfrigt äro egnade att på undervisningens och uppfostrans område anställa sådana försök, som i följd af gällande bestämmelser för de allmänna läroverken icke kunna där anordnas, men som äro af den betydelse, att därigenom en värdefull pedagogisk erfarenhet må kunna vinnas», hvarjemte föreskrefs hvad skolstyrelse eller föreståndare, som önskade komma i åtnjutande af dylikt understöd, hade att för detta ändamål iakttaga. Sedan på grund af denna kungörelse ansökningar inkommit om sådant statsunderstöd för tre läroanstalter af ifrågavarande art, tilldelades genom Kungl. bref af den 7 November 1890 föreståndarne och styrelsen för nedannämnda läroanstalter följande belopp att tills vidare utgå för hvarterdera af läsåren 1890—91, 1891—92 och 1892—93, nemligen Beskowska skolan i Stockholm 6,000 kr., Praktiska arbets-skolan därsammastädes 8,000 kr. och Fjellstedtska skolan i Uppsala 6,000 kronor. I sammanhang härmed må nämnas, att Praktiska arbetsskolan äfven förut erhållit understöd af statsmedel, nemligen 5,000 kr. för hvar och ett af åren 1883—1887 på Civil-departementets föredragning, 3,000 kr. för år 1888 på samma departements föredragning, 3,000 kr. för år 1889 med halfva beloppet på anordning från Civil-departementet och halfva på anordning från Ecklesiastik-departementet å 8:e hufvudtittelns anslag till extra utgifter samt slutligen 2,000 kr. för vårterminen 1890 med samma fördelning som nyss.

Med afseende på det i reservationsanslaget ingående beloppet af 20,500 kr. »till praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken» må nämnas att genom Kungl. bref af d. 26 Juni 1891 anordnades 9,795 kr. till arvoden åt profärsföreståndare och biträdande lärare samt genom Kungl. bref af den 22 Januari 1892 10,305 kr. för samma ändamål. Utgifterna för år 1891 utgjorde således tillsammans 20,100 kronor. — Anslaget »till resestipendier åt lärare i främmande lefvande språk», stort 6,000 kr., hvilket i riksstaten för 1891 öfverflyttades från extra till ordinarie stat, och hvarom under den 12 September 1890 utfärdades Kungl. cirkulär till eforalstyrelserna, blef genom Kungl. bref af den 2 April 1891 fördeladt i åtta mindre resestipendier å 750 kr. hvarterdera. — Anslaget »till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskildt vid de läroverk, där profärskurs är anordnad», stort 4,000 kr., hvilket för första gången förekommer i riksstaten för år 1891, och hvarom under den 12 September 1890 utfärdades Kungl. cirkulär till eforalstyrelserna, blef genom Kungl. bref af den 2 April 1891 fördeladt i två resestipendier å 750 kr. och fem å 500 kr. hvarterdera.

Såsom i förra berättelsen (sid. 47) är omnämndt, föredde allmänna läroverkens ordinarie anslag vid 1890 års

slut en reservation af 660,422 kr. 92 öre. Sedan jemlikt Kungl. bref af den 4 Februari 1892 (från Finans-departementet) 400,000 kr. öfverförts till statsverkets fond för reserverade medel, uppgick reservationen vid 1891 års slut till 290,489 kr. 51 öre.

Riksstaten för 1891 upptager såsom extra ordinarie anslag till allmänna läroverken:

1) Till löneförbättring åt lärarne vid de allmänna läroverken	Kr. 336,975
2) Till arvoden åt extra lärare	» 40,000
	<u>Summa Kr. 376,975.</u>

Båda dessa extra ordinarie anslag voro i riksstaten för 1890 uppförda till enahanda belopp. Det första anslaget förekommer för första gången å riksstaten för 1883. Det andra anslaget, som åren 1882—1890 utgick med lika storlek, utgör en förstärkning af de medel, som äro för samma ändamål anvisade på ordinarie stat under förutnämnda reservationsanslag (se här ofvan, sid. 44). Båda anslagen beviljades för öfrigt i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställningar, men Kungl. Maj:ts förslag att öfverflytta det andra anslaget på ordinarie stat vann, såsom redan här ofvan blifvit omnämndt, icke Riksdagens bifall. — I riksstaten för 1890 utgjorde de extra ordinarie anslagen tillsammans 382,975 kr., men skiljaktigheten beror endast därpå, att anslaget till resestipendier åt lärare i främmande lefvande språk blef, såsom redan omnämnts, i riksstaten för 1891 öfverfördt på ordinarie stat.

Såsom i förra berättelsen (sid. 48) är omnämndt, föredde det första af förenämnda extra ordinarie anslag vid 1890 års slut en reservation af 15,232 kr. 54 öre. Vid 1891 års slut uppgick densamma till 17,387 kr. 40 öre, men dessutom blef ett belopp af 14,454 kr. 76 öre jemlikt Kungl. bref af den 22 Juni 1892 (från Finans-departementet) i likhet med dylika å andra anslag affördt från reservationen såsom tillgång för kommande statsreglering.

Enär i riksstaten för år 1891 det ordinarie anslaget för allmänna läroverken ökats med 35,010 kr. 36 öre, men summan af de extra ordinarie anslagen för samma läroverk minskats med 6,000 kr., utgör tillökningen å läroverkens stat i dess helhet 29,010 kr. 36 öre. Denna tillökning är likväl egentligen endast nominel, åtminstone för statsverket i dess helhet, emedan den fullt betäckes dels till en mindre del genom den här ofvan omnämnda indragningen till statsverket af den s. k. konrektorslönefonden i Karlstad, dels och hufvudsakligen genom den i sammanhang med det förut omnämnda beslutet om indragning af vissa pedagogier vidtagna nedsättning i anslaget för dessa läroverk, för hvilken här nedan närmare redogöres.

Ställningen i den utom statsregleringen och Rikshufvudboken stående räkning, som i Statskontoret föres öfver influtna examensafgifter och öfver därmed bestridda utgifter, utvisas för 1891 af följande sammandrag.

	Kronor.	öre.
Debet.		
Behållning vid årets början	20,649	10
Influtna examensafgifter	18,390	—
Summa	39,039	10
Kredit.		
Utgifter	19,171	55
Behållning vid årets slut	19,867	55
Summa	39,039	10

Både inkomsterna och utgifterna tillhöra endast examensåret 1891. De förra motsvara — efter 20 kr. för hvar och en till mogenhetsexamen anmäld och 10 kr. för hvarje ämne för hvar och en till kompletteringsexamen anmäld (jfr berättelsen för 1876—77, sid. 190) — alldeles antalen af de enligt Tab. 9 och 10 till dessa båda examina anmälde (respektive 911 och 17). Denna öfverensstämmelse är dock till en viss grad endast tillfällig, i det att bland de till mogenhetsexamen anmälde en, hvilken hade en föregående termin erlagt anmälningssafgift, men af sjukdom hindrats att då deltaga i den skriftliga examen, nu af Kungl. Maj:t befriades från erläggande af anmälningssafgift, hvaremot en annan anmälde sig vid två läroverk och på båda ställena erlade anmälningssafgift. Af utgiftssumman åtgingo 19,117 kr. 55 öre till arvoden samt rese- och traktaments-ersättningar åt censorerna samt 54 kr. till arvoden åt lärare för kompletteringsexamen.

Det å ordinarie stat stående anslaget till »Pedagogier och folkskolor», af hvilket — såsom i berättelsen för läseåret 1876—77 (sid. 191 och följ.) närmare visats — en mindre del utgår till andra läroverk, än de egentliga pedagogierna, företedde i riksstaten för 1890 under »Anvisning i kontant» ett belopp af 62,547 kronor. Detta belopp blef i riksstaten för 1891 nedsatt med 38,130 kr., hvaremot de andra posterna i anslaget ej förändrades. Anslaget var till följd däraf i riksstaten för 1891 sålunda sammansatt.

Stockholm den 8 Oktober 1894.

	Kronor.	öre.
Anvisning i kontant	24,417	—
Indelning och därmed jemförlig anvisning, på <i>förslag</i> :		
Friheter och kyrkotionde	1,010	—
Ersättningar	1,100	—
Summa	26,527	—

Nedsättningen i det kontanta anslaget vidtogs i sammanhang med beslutet, att 6 tvåklassiga och 8 enklassiga pedagogier (jfr här ofvan, sid. 45) skulle indragas samt att aflöningen till lärarne vid de till indragning beslutade pedagogierna skulle utgå af anslaget till de allmänna läroverken. Riksdagen biföll härigenom endast till en del Kungl. Maj:ts härom aflättna förslag, enligt hvilket icke blott de onförmälda 14 pedagogierna skulle indragas, utan äfven de återstående 4, nemligen de tvåklassiga i Södertelje, Köping och Nora samt den enklassiga i Simrishamn, skulle enligt vissa grunder ombildas till lägre allmänna läroverk, samt att i sammanhang därmed det här ifrågavarande anslaget skulle nedsättas med hela den för de egentliga pedagogierna afsedda delen af det i kontant anvisade beloppet (efter denna dels utjemning likväl från 57,511 kr. 44 öre till 57,511 kr.).

Med afseende på fördelningen af ofvanstående ordinarie anslag är att nämna att på de egentliga pedagogierna är för år 1891 enligt Stats-kontorets s. k. Statsliggare uppförd hela »Anvisning i kontant» utom 5,035 kr. 56 öre, men ingen del af de två andra posterna. Det belopp, som jemlikt Kungl. brefvet af den 9 Juni 1871 (jfr berättelsen för läseåret 1876—77, sid. 192) blef till detta anslag under år 1891 öfverfördt från reservationsanslaget för allmänna läroverken, utgjorde 7,009 kr. 69 öre.

Riksstaten för 1891 upptager såsom extra ordinarie anslag till pedagogierna:

Till löneförbättring åt lärare vid de en- och två-klassiga pedagogierna Kr. 8,750.

Anslaget, som beviljades i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och i riksstaten för 1890 var uppfördt till samma belopp, företedde vid 1890 års slut — såsom i förra berättelsen (sid. 48) nämndes — en reservation af 250 kr. och vid 1891 års slut en reservation af 1,404 kr. 75 öre, sedan det förutvarande reserverade beloppet blifvit enligt Kungl. bref af den 22 Juni 1891 (se ofvan) affördt såsom tillgång för kommande statsreglering.

Simon Nordström.

Clas Gustafsson.

TABELL-BILAGOR.

Tab. 1. Antalet läraretimmar för vecka i läseämnen (således utom välskrifning och öfningar) under höstterminen 1891 samt deras fördelning.

A. Högre allmänna läroverk.

Anm. Ystads läroverk, ehuru enligt stat tillhörande de femklassiga läroverken, är här och i följande tabeller fördt till de högre; om anledningen se texten.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Läroverk.	Klass 1—3.	Klass 4 och 5.				Klass 6 och 7.				Summa.
		Realister och latinare gemensamt.	Realister änskskidl.	Latinare änskskidl.	Tillsammans.	Realister och latinare gemensamt.	Realister änskskidl.	Latinare änskskidl.	Tillsammans.	
Stockholm: Latinläroverket	216	22	68	98	188	—	—	308	308	712
» Södermalms läroverk	188	22	68	38	128	5	82	135	222	538
» Realläroverket	108	—	90	—	90	—	258	—	258	456
» Nya elementarskolan	126	47	83	22	152	57	36	50	143	421
Uppsala	160	88	14	32	134	1	111	172	284	578
Gefle	160	—	58	60	118	36	54	106	196	474
Hudiksvall	80	44	11	16	71	11	18	105	134	285
Linköping	160	—	58	60	118	13	87	140	240	518
Norrköping	136	22	58	38	118	22	92	123	237	491
Vestervik	80	44	14	16	74	—	116	—	116	270
Skara	136	22	36	68	126	18	91	130	239	501
Venersborg	80	44	14	16	74	46	70	98	214	368
Strengnäs	80	44	14	16	74	25	4	108	137	291
Örebro	188	—	87	60	147	—	111	146	257	592
Nyköping	80	44	14	16	74	30	45	113	188	342
Vesterås	136	44	14	16	74	18	28	128	174	384
Falun	80	33	25	27	85	21	80	110	211	376
Vexjö	136	44	12	66	122	—	—	159	159	417
Jönköping	136	—	58	120	178	—	111	194	305	619
Lund	160	19	39	101	159	34	57	210	301	620
Malmö	240	—	87	76	163	7	81	197	285	688
Karlskrona	135	—	58	60	118	25	91	119	235	488
Kristianstad	136	44	14	38	96	2	27	146	175	407
Helsingborg	136	—	87	60	147	6	97	136	239	522
Ystad	80	22	36	38	96	21	8	106	135	311
Göteborg: Latinläroverket	136	—	—	120	120	—	—	247	247	503
» Realläroverket	240	—	174	—	174	—	174	—	174	588
Halmstad	80	—	58	60	118	—	—	143	143	341
Kalmar	160	—	58	60	118	31	55	114	200	478
Karlstad	136	—	116	60	176	9	97	142	248	560
Hernösand	98	44	14	16	74	—	—	144	144	316
Östersund	80	41	17	19	77	22	20	115	157	314
Umeå	80	44	11	16	71	39	57	102	198	349
Luleå	80	44	7	16	67	21	8	106	135	282
Sundsvall	154	44	14	16	74	—	109	—	109	337
Visby	80	22	36	38	96	27	47	111	185	361
Summa	4,677	888	1,622	1,579	4,089	547	2,322	4,463	7,332	16,098

Stockholms Nya elementarskola: Kol. 3—6: Hit hafva äfven måst föras läraretimmarne för läroverkets öfre 5:e klass, ehuru denna motsvarar de andra läroverkens nedre 6:e klass.

Hudiksvall: Kol. 10: Dessutom I-G (icke-greker) 6:1 undervisade (i engelska) 4 t:r tillsammans med R. 4 och I-G 6:2 likaledes (i engelska) 4 t:r tillsammans med R. 5; dessa 8 t:r äro förda till Kol. 4.

Ystad: Kol. 10: Dessutom I-G. 6:1 undervisade (i engelska) 4 t:r tillsammans med R. 4; dessa 4 t:r äro förda till kol. 4.

Tab. 1 (forts.). Antalet läraretimmar för vecka i läseämnena (således utom välskrifning och öfningar) under höstterminen 1891 samt deras fördelning.

B. Femklassiga allmänna läroverk.

1 Läroverk.	2 Klass 1-3.	3 4 5 6 Klass 4 och 5.				7 Summa.
		3 Realister och Latinare gemensamt.	4 Realister särskildt.	5 Latinare särskildt.	6 Tillsammans.	
Stockholm:						
Jakob.....	160	—	90	—	90	250
Katarina.....	160	44	38	16	98	258
Östermalm.....	216	—	90	60	150	366
Norrtelje.....	80	44	14	16	74	154
Enköping.....	77	43	13	15	71	148
Söderhamn.....	80	44	14	15	73	153
Eksjö.....	80	44	14	16	74	154
Vadstena.....	80	44	14	16	74	154
Mariestad.....	80	43	10	16	69	149
Borås.....	80	44	12	14	70	150
Lidköping.....	78	44	14	16	74	152
Sköfde.....	79	44	13	16	73	152
Eskilstuna.....	80	44	14	16	74	154
Arboga.....	80	44	13	13	70	150
Karlshamn.....	136	44	14	15	73	209
Landskrona.....	80	44	14	16	74	154
Uddevalla.....	80	44	13	13	70	150
Göteborg.....	160	44	43	15	102	262
Oskarshamn.....	80	—	58	—	58	138
Kristinehamn.....	80	22	36	8	66	146
Piteå.....	80	44	11	12	67	147
Haparanda.....	80	—	51	—	51	131
Summa	2,186	768	603	324	1,695	3,881

C. Treklassiga allmänna läroverk.

1 Läroverk.	2 Klass 1-3.	3 4 5 6 Klass 4 och 5.				7 Summa.
		3 Realister och Latinare gemensamt.	4 Realister särskildt.	5 Latinare särskildt.	6 Tillsammans.	
Söderköping.....	78	—	29	—	29	107
Vimmerby.....	80	—	—	—	—	80
Alingsås.....	80	22	7	8	37	117
Falköping.....	71	—	—	46	46	117
Askersund.....	80	—	—	—	—	80
Sala.....	78	—	—	—	—	78
Vernamo.....	45	—	—	—	—	45
Sölvesborg.....	80	—	57	—	57	137
Ronneby.....	52	—	—	—	—	52
Trelleborg.....	80	—	—	—	—	80
Engelholm.....	70	—	—	10	10	80
Varberg.....	77	—	33	—	33	110
Marstrand.....	79	—	—	—	—	79
Strömstad.....	80	—	—	—	—	80
Åmål.....	80	—	—	—	—	80
Filipstad.....	78	20	7	5	32	110
Arvika.....	80	—	—	—	—	80
Skellefteå.....	79	42	8	9	59	138
Örnsköldsvik.....	80	—	—	57	57	137
Summa	1,127	84	141	135	360	1,787

Falköping: Kol. 6: Dessutom L. 4 undervisad 2 tr tillsammans med kl. 2 och L. 5 likaledes 2 tr tillsammans med kl. 3; dessa 4 tr äro förda till kol. 2.
 Engelholm: Kol. 6: Dessutom L. 4 undervisad 3 tr tillsammans med kl. 1, 4 tr tillsammans med kl. 2 och 13 tr tillsammans med kl. 3; dessa 20 tr äro förda till kol. 2.
 Varberg: Kol. 6: Dessutom R. 4 och R. 5 1 timme gemensamt med 3:e klassen; denna timme är fördd till kol. 2.
 Filipstad: Kol. 6: Dessutom R. 4 och L. 4 undervisade 2 tr och L. 4 särskildt dessutom 3 tr tillsammans med kl. 3; dessa 5 tr äro förda till kol. 2.

Tab. 2. De tjänstgörande lärarnes antal höstterminen 1891.

Ann. 1. Ordinarie och vikarierande eller t. f. lärare äro ej i sifferkolumnerna skilda.

2. Tecknet* (i kolumnerna för adjunkter samt för lärare i teckning och musik) utmärker, att undervisningen bestrids af en kvinna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Läroverk.	Rektorer.	Lektorer.	Adjunkter.	Extra lärare.	Öfningslärare i			Öfve.	Summa.	Anmärkingar.
					Teckning.	Musik.	Gymn. o. mil.-öfn.			
A. Högre allmänna läroverk.										
Stockholm:										
Latinläroverket	1	7	12	{ 3 9	1	1	2	1	37	Kol. 4: En af dessa genom K. Br. af den 15 April 1887 tills vidare förflyttad hit från Katarina läroverk. — Kol. 5: Öfre raden afser e. o. lektorer. — Kol. 8: En hufvudlärare o. 1 bitr., afönad af statsmedel. — Kol. 9: Särskild skrifflärare.
Södermalms läroverk.....	1	7	7	9	1	1	1	1	28	Kol. 9: Särskild skrifflärare.
Realläroverket	1	4	11	{ 3 2	2	1	1	—	25	Kol. 5: Öfre raden afser e. o. lektorer. — Kol. 6: En ordinarie och en biträdande afönad af statsmedel. — Kol. 7: Läraren (ord.) därjemte vik. vid Latinläroverket.
Nya elementarskolan.....	1	7	11	1	1	1	1	—	23	Kol. 5: E. o. lektor. — Kol. 6: Läraren (ord.) därjemte skrifflärare vid Latinläroverket. — Kol. 8: Undervisningen har bestrids af Gymn. Centr.-institutet.
Uppsala	1	7	16	2	1	1	2	—	30	Kol. 8: En ordinarie och en biträdande, afönad af statsmedel.
Gefle	1	7	9	4	*1	1	1	—	24	
Hudiksvall	1	4	7	—	1	1	1	—	15	
Linköping	1	7	14	1	1	1	2	—	27	Kol. 8: En ordinarie och en biträdande, afönad af statsmedel.
Norrköping	1	6	10	4	1	1	1	—	24	
Vestervik	1	3	{ 6 *1	1	*1	1	1	—	15	Kol. 4: Nedre raden afser en tillförordnad.
Skara	1	7	15	—	1	1	1	—	26	
Venersborg	1	5	10	—	*1	1	1	—	19	
Strengnäs	1	5	7	—	*1	1	1	—	16	Kol. 3: Två lektorsbefattningar indragna fr. o. m. den 1 Juli 1891 på grund af K. Br. af den 12 Sept. 1890.
Örebro	1	7	17	—	1	1	1	—	28	
Nyköping	1	5	8	1	*1	1	1	—	18	
Vesterås	1	7	9	—	1	1	1	—	20	Kol. 4: Enligt stat 10 adjunkter, men en ledig plats var jemlikt K. Br. af den 30 Maj och den 31 Dec. 1890, likasom under det föregående läsåret, ej uppehållen af vikarie.
Falun	1	5	11	—	1	1	1	—	20	
Vexjö	1	7	12	—	1	1	2	—	24	Kol. 8: En ordinarie och en biträdande, afönad af statsmedel.
Jönköping	1	7	13	6	1	1	2	—	31	Kol. 4: En af adjunkterna med minskad tjänstgöring och hans vikarie äro här räknade som 1. — Kol. 8: En ordinarie och en biträdande, afönad af statsmedel.
Lund	1	7	15	5	1	1	1	—	31	Kol. 7: En af adjunkterna ord. musiklärare.
Malmö	1	6	14	9	2	1	1	—	34	Kol. 4: En af adjunkterna med minskad tjänstgöring och hans vikarie äro här räknade som 1. — Kol. 6: En ord. och en bitr., afönad af statsmedel.
Karlskrona	1	6	10	4	1	1	1	—	24	
Kristianstad	1	5	10	1	1	1	1	—	20	
Helsingborg	1	4	7	9	1	1	1	—	24	
Ystad	1	—	5	{ 4 3	1	1	1	—	16	Kol. 5: Öfre raden afser e. o. lektorer. E. o. lektorerna och två af extra lärarna äro afönade af staden.
Göteborg:										
Latinläroverket	1	7	11	4	1	1	1	—	26	
Realläroverket	1	4	9	{ 11 3	2	1	1	—	30	Kol. 5: Öfre raden afser en e. o. lektor. — Kol. 6: En ordinarie och en biträdande, afönad af statsmedel.
Halmstad	1	4	7	3	1	1	1	—	18	Kol. 6: Dessutom en biträdande (tillika vik. gymnastiklärare), afönad dels af den ord. och dels af statsmedel.
Kalmar	1	7	14	—	1	1	1	—	25	
Karlstad	1	7	9	8	1	1	1	—	28	
Hernösand	1	6	7	—	1	1	1	—	17	
Östersund	1	5	8	—	1	1	1	—	17	
Umeå	1	5	8	1	1	1	1	—	18	Kol. 6: En af lektorerna ordinarie teckningslärare.
Luleå	1	4	6	1	*1	1	1	—	15	
Sundsvall	1	4	6	3	1	1	1	—	17	
Visby	1	5	10	—	*1	1	1	—	19	
Summa	36	200	362	113	39	36	41	2	829	

Tab. 2 (forts.). De tjenstgörande lärarnes antal höstterminen 1891.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Läroverk.	Rektorer.	Kolleger.	Extra lärare.	Öfningslärare i			Öfrige.	Summa.	Anmärkingar.
				Teckning.	Musik.	Gymn. o. mil.-öfvar.			
B. Femklassiga allmänna läroverk.									
Stockholm:									
Jakob	1	6	3	1	1	1	—	13	Kol. 7: Gymn. Central-institutet.
Katarina	1	6	4	1	1	1	—	14	Kol. 3: Enligt stat 7 kolleger, men en var jemlikt K. Br. af den 15 April 1887 förflyttad att tills vidare tjenstgöra vid Latinläroverket. — Kol. 4: Där af en med inskränkt tjenstgöringsskyldighet (17 timmar).
Östermalm	1	7	7	1	1	1	1	19	Kol. 5: Samma lärare som vid Jakobs läroverk, på båda ställena tillförordnad. — Kol. 7: Läraren (t. f.) därjemte bitr. vid Latinläroverket. — Kol. 8: Särskild skrifvare.
Norrtelje	1	5	—	1	1	1	—	9	Kol. 5 o. 7: Ord. gymnastikläraren t. f. teckningslärare.
Enköping	1	5	—	*1	1	1	—	9	
Söderhamn	1	5	—	1	1	1	—	9	
Eksjö	1	5	—	*1	1	1	—	9	Kol. 7: En af kollegerna ordinarie gymnastiklärare.
Vadstena	1	5	—	1	1	1	—	9	
Mariestad	1	5	—	*1	1	1	—	9	
Borås	1	5	—	1	1	1	—	9	
Lidköping	1	5	—	1	*1	1	—	9	
Sköfde	1	5	—	*1	1	1	—	9	
Eskilstuna	1	5	—	*1	1	1	—	9	
Arboga	1	5	—	*1	1	1	—	9	
Karlshamn	1	6	1	1	1	1	—	11	Kol. 3: Enligt stat 5 kolleger, men en kollegaplats var jemlikt K. Br. af den 3 Juni 1887 tills vidare hit öfverflyttad från Ronneby läroverk.
Landskrona	1	5	—	1	1	1	—	9	Kol. 3: En kollega med minskad tjenstgöring och hans vikarie äro här räknade som 1.
Uddevalla	1	5	—	*1	1	1	—	9	Kol. 6: En af kollegerna vik. musiklärare.
Göteborg	1	6	4	*1	1	1	—	14	Kol. 2: Rektor med minskad tjenstgöring och hans vikarie äro här räknade som 1.
Oskarshamn	1	5	—	*1	1	1	—	9	
Kristinehamn	1	5	—	1	1	1	—	9	
Piteå	1	5	—	*1	*1	1	—	9	
Haparanda	1	4	—	1	1	1	—	8	Kol. 5: En af kollegerna t. f. teckningslärare.
Summa	22	115	19	22	22	22	1	223	

Tab. 2 (forts.). De tienstgörande lärarnes antal höstterminen 1891.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Läroverk.	Rektorer.	Kolleger.	Extra lärare.	Öfningslärare i			Öfrige.	Summa.	Anmärkingar.
				Teckning.	Musik.	Gymn. o. mil.-öfnar.			
C. Treklassiga allmänna läroverk.									
Söderköping	1	2	1	*1	1	1	—	7	Kol. 4: Afönad af donationsmedel och staden. — Kol. 6: T. f. rektor t. f. musiklärare.
Vimmerby.....	1	2	—	*1	1	1	—	6	
Alingsås	1	2	1	*1	1	1	—	7	Kol. 4: Afönad af staden. — Kol. 7: T. f. rektor ord. gymnastiklärare.
Falköping	1	2	1	1	1	1	—	7	Kol. 4: Afönad af staden.
Askersund.....	1	2	—	1	1	1	—	6	Kol. 5 o. 7: Samma person t. f. lärare i teckning och i gymnastik.
Sala	1	2	—	*1	1	1	—	6	
Vernamo	1	1	—	1	1	1	—	5	Kol. 3: Enligt stat 2 kolleger, men en ledig plats var i anseende till det ringa lärjungeantalet ej uppehållen af vikarie. — Kol. 5: Rektor t. f. teckningslärare.
Sölvesborg.....	1	2	2	1	1	1	—	8	Kol. 4: Afönade af staden. — Kol. 5: En t. f. kollega t. f. teckningslärare. — Kol. 7: T. f. rektor t. f. gymnastiklärare.
Ronneby	1	1	—	1	1	1	—	5	Kol. 3: Enligt stat 2 kolleger, men en kollegaplats var i anseende till det ringa lärjunge-antalet under läsåret öfverflyttad till Karlshamns läroverk. — Kol. 7: Kollegan t. f. gymnastiklärare.
Trelleborg	1	2	—	1	1	1	—	6	Kol. 5: Rektor t. f. teckningslärare.
Engelholm.....	1	2	—	1	1	1	—	6	Kol. 5: En kollega t. f. teckningslärare. — Kol. 7: En kollega t. f. gymnastiklärare.
Varberg.....	1	2	1	1	1	1	—	7	Kol. 4: Afönad af staden.
Marstrand.....	1	2	—	1	1	1	—	6	Kol. 6: En kollega t. f. musiklärare.
Strömstad	1	2	—	1	1	1	—	6	Kol. 5: En kollega t. f. teckningslärare. — Kol. 7: En t. f. kollega vik. gymnastiklärare.
Åmål	1	2	—	1	1	1	—	6	Kol. 5 o. 7: Ordinarie gymnastikläraren t. f. teckningslärare.
Filipstad	1	2	1	1	1	1	—	7	Kol. 4: Afönad af staden. — Kol. 5: En t. f. kollega t. f. teckningslärare. — Kol. 6: En kollega t. f. musiklärare.
Arvika	1	2	—	*1	1	1	—	6	
Skellefteå	1	2	2	1	*1	1	—	8	Kol. 4: Afönade af staden och enskilde. — Kol. 5 o. 7: T. f. gymnastikläraren vik. teckningslärare.
Örnsköldsvik.....	1	2	2	1	1	1	—	8	Kol. 4: Afönade af köpingen. — Kol. 5: En vik. kollega t. f. teckningslärare.
Summa	19	36	11	19	19	19	—	123	

Tab. 2 (forts.). De tjänstgörande lärarnes antal höstterminen 1891.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Läroverk.	Rektorer.	Kolleger.	Extra lärare.	Öfningslärare i			Summa.	Anmärkingar.
				Teckning.	Musik.	Gymn. o. mil.-öfn.		
D. Tvåklassiga pedagogier.								
Hjo.....	1	1	—	—	*1	1	4	
Södertelje	1	1	1	1	1	1	6	Kol. 4: Afördnad af staden.
Köping	1	1	—	1	1	1	5	Kol. 8: Dessutom en särskild lärare med 2 timmar i kristendom.
Nora	1	1	—	—	1	1	4	
Hedemora	1	1	—	—	1	1	4	Kol. 7: Kollegan t. f. gymnastiklärare.
Grenna	1	1	—	—	1	1	4	Kol. 5: Kollegan har äfven undervisat i teckning.
Kungelf	1	1	—	—	1	1	4	Kol. 5: T. f. kollegan har äfven undervisat i teckning. — Kol. 6 o. 7: Samma person t. f. lärare i musik och i gymnastik.
Summa	7	7	1	2	7	7	31	
E. Enklassiga pedagogier.								
Ulricehamn	1	—	—	—	—	—	1	
Lindesberg	1	—	—	—	—	—	1	
Simrishamn	1	—	1	—	1	—	3	Kol. 4: Afördnad af stadens sparbank. — Kol. 5 o. 7: Extra läraren har äfven undervisat i teckning och i gymnastik. — Kol. 6: Undervisningen älligger stadens kantor.
Falkenberg	1	—	—	—	—	—	1	
Mönsterås	1	—	—	—	—	—	1	
Summa	5	—	1	—	1	—	7	

Sammandrag.

Se texten.

Tab. 3. Fördelning efter ålder af de lärare, som inträdt i högre lönegrad från och med den 1 Juli 1891 till och med den 30 Juni 1892.

Anm. 1. Tiden för inträdet i högre lönegrad är räknad från och med den 1 Januari 1892, utom för 2 i kol. 2, 2 i kol. 7, 2 i kol. 11, 6 i kol. 12 och 1 i kol. 20.

2. Åldern är utan vidare hänsyn till månad och dag städe beräknad såsom skillnad mellan födelseåret och det år, i hvilket inträdesdagen infallit.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Ålder.	Rektorer vid				Lektorer,					Adjunkter och Kolleger,				Öfningslärare vid högre allmänna läroverk i					
	högre	5-kl.	3-kl.	2-kl.										Teckning,		Musik,		Gymn. o. mil-öfningar,	
	allmänna läroverk,				pedagogier,		s o m i n t r ä d t i l ö n e g r a d e n :												
	2.	2.	2.	2.	3.	2.	3.	4.	5.	2.	3.	4.	5.	2.	3.	2.	3.	2.	3.
År																			
34.....	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37.....	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38.....	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
39.....	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
40.....	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
41.....	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	1	—
42.....	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
43.....	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—
44.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—
45.....	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	5	8	1	—	—	—	1	—	—
46.....	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	4	1	—	—	—	—	—	1
47.....	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	2	4	2	—	—	—	—	—	—
48.....	—	—	1	—	—	1	1	1	—	1	1	3	4	—	—	—	—	—	—
49.....	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	4	—	—	—	—	—	—
50.....	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—
51.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
52.....	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
53.....	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—
54.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
55.....	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
56.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58.....	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
61.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Summa	2	—	1	—	—	13	5	8	7	8	25	26	19	1	—	1	2	1	1

Tab. 4. Lärjungarnes antal

Ann. Att vid ett läroverk en klass saknas på grund af läroverkets organisation är betecknad med —

Läroverk.		N ä r v a r a n d e l ä r .														
		K l a s s e r o c h l i n i e r .														
		1	2	3	4		5		6:1		6:2		7:1		7:2	
		Gemensam linie.			R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.
A. Högre all-																
Stockholm:																
1	Latinläroverket.....	70	97	107	47	55	34	63	—	71	—	55	—	46	—	44
2	Södermalms läroverk	70	92	68	48	22	28	25	26	21	13	15	4	13	—	10
3	Realläroverket	35	57	34	47	—	36	—	74	—	50	—	44	—	33	—
4	Nya elementarskolan ¹⁾	28	47	50	54	—	17	15	22	16	5	2	16	20	10	7
5	Uppsala	61	59	57	42	24	15	31	6	33	9	20	7	25	3	28
6	Gefle	44	50	57	28	22	16	12	16	10	7	11	7	8	3	9
7	Hudiksvall	18	25	29	7	11	4	9	1	13	0	6	—	5	—	6
8	Linköping	34	60	62	20	28	21	18	5	29	10	20	9	16	2	16
9	Norrköping	35	68	56	41	25	28	36	12	20	6	12	6	12	6	13
10	Vestervik	23	32	24	18	6	16	2	19	—	3	—	20	—	6	—
11	Skara	30	44	38	21	35	12	26	8	29	4	23	2	27	2	27
12	Venersborg	15	27	28	15	10	4	13	9	13	8	5	3	13	3	6
13	Strengnäs	6	10	11	4	8	3	10	—	11	1	8	—	7	—	7
14	Örebro	49	73	77	44	26	22	19	9	23	8	12	2	14	9	18
15	Nyköping	23	34	28	13	13	12	13	8	11	6	12	6	17	—	19
16	Vesterås	27	46	44	18	17	13	21	7	22	2	17	—	14	—	12
17	Falun.....	26	29	37	26	10	9	15	7	11	2	11	4	5	2	4
18	Vexjö.....	35	50	48	9	40	5	25	—	30	—	21	—	22	—	21
19	Jönköping	28	58	50	25	32	13	39	14	35	8	28	7	21	3	25
20	Lund	39	43	67	24	40	16	53	7	48	5	30	6	37	2	25
21	Malmö	76	81	98	52	31	26	30	8	45	5	19	6	20	4	27
22	Karlskrona	19	55	55	37	25	26	14	13	14	11	14	7	9	5	10
23	Kristianstad	25	55	53	12	19	7	23	3	28	1	13	—	18	—	15
24	Helsingborg	26	52	57	39	18	24	26	14	21	6	22	6	14	5	12
25	Ystad.....	24	28	23	22	22	10	11	0	10	2	15	—	7	—	8
Göteborg:																
26	Latinläroverket	35	60	49	—	49	—	46	—	47	—	34	—	40	—	34
27	Realläroverket	105	86	105	114	—	67	—	46	—	24	—	21	—	21	—
28	Halmstad	29	32	31	10	21	8	22	—	15	—	15	—	14	—	8
29	Kalmar	40	44	44	41	23	20	18	8	24	3	16	7	19	1	18
30	Karlstad	35	51	59	43	23	39	25	11	22	11	15	5	25	3	19
31	Hernösand.....	27	39	24	9	21	8	21	—	15	—	11	—	11	—	11
32	Östersund	39	18	27	20	9	13	17	2	7	1	11	—	12	—	11
33	Umeå.....	21	24	14	2	10	4	8	5	10	5	15	3	10	2	12
34	Luleå	19	21	26	3	9	1	12	1	11	0	10	—	11	—	11
35	Sundsvall	48	35	35	27	3	15	3	13	—	6	—	8	—	10	—
36	Visby.....	29	21	29	23	12	7	6	2	5	1	5	1	6	0	6
Summa		1,293	1,703	1,701	1,005	724	599	727	376	720	228	523	207	538	135	499

¹⁾ Jemlikt särskilda uppgifter af rektor vid Nya elementarskolan äro lärjungarne i dess 5:e klass här fördelade på kl. 5 och 6:1 samt lärjungarne i dess 6:e

höstterminen 1891.

Att däremot en klass saknas genom fullständig brist på lärjungar är betecknad med 0.

j u n g a r.				Från- varande lärjungar.	S ä r s k i l d f ö r d e l n i n g a f L. 6—7.											
S u m m a.					L. 6:1		L. 6:2		L. 7:1		L. 7:2		S u m m a.			
Gemens. linie.	Real- linie.	Latin- linie.	Summa.		Icke- greker.	Greker.	Icke- greker.	Greker.	Icke- greker.	Greker.	Icke- greker.	Greker.	Icke- greker.	Greker.	Summa.	
274	81	334	689	0	62	9	48	7	37	9	38	6	185	31	216	1
230	119	106	455	0	17	4	9	6	10	3	6	4	42	17	59	2
126	284	—	410	1 *	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
125	124	60	309	1	16	—	2	0	17	3	4	3	39	6	45	4
177	82	161	420	5	30	3	14	6	14	11	23	5	81	25	106	5
151	77	72	300	0	6	4	9	2	6	2	5	4	26	12	38	6
72	12	50	134	3	10	3	4	2	4	1	6	0	24	6	30	7
156	67	127	350	11	21	8	15	5	13	3	8	8	57	24	81	8
159	99	118	376	3	17	3	7	5	6	6	9	4	39	18	57	9
79	87	8	174	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
112	49	167	328	8	18	11	7	16	17	10	10	17	52	54	106	11
70	42	60	172	4	11	2	4	1	10	3	3	3	28	9	37	12
27	8	51	86	0	5	6	8	0	3	4	2	5	18	15	33	13
199	94	112	405	0	20	3	8	4	7	7	13	5	48	19	67	14
85	45	85	215	2	7	4	6	6	12	5	15	4	40	19	59	15
117	40	103	260	0	15	7	7	10	4	10	7	5	33	32	65	16
92	50	56	198	0	11	0	10	1	2	3	4	0	27	4	31	17
133	14	159	306	0	21	9	20	1	14	8	12	9	67	27	94	18
136	70	180	386	0	27	8	16	12	12	9	19	6	74	35	109	19
149	60	233	442	2	36	12	19	11	21	16	12	13	88	52	140	20
255	101	172	528	3	31	14	9	10	12	8	22	5	74	37	111	21
129	99	86	314	3	8	6	8	6	7	2	5	5	28	19	47	22
133	23	116	272	0	23	5	10	3	11	7	8	7	52	22	74	23
135	94	113	342	8	18	3	18	4	10	4	9	3	55	14	69	24
75	34	73	182	1	9	1	8	7	5	2	4	4	26	14	40	25
144	—	250	394	0	37	10	19	15	23	17	18	16	97	58	155	26
296	293	—	589	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
92	18	95	205	0	9	6	8	7	9	5	3	5	29	23	52	28
128	80	123	331	13	14	10	14	2	12	7	7	11	47	30	77	29
145	112	129	386	8	17	5	14	1	19	6	14	5	64	17	81	30
90	17	90	197	0	11	4	9	2	9	2	8	3	37	11	48	31
84	36	67	187	1	7	0	9	2	9	3	9	2	34	7	41	32
59	21	65	145	0	6	4	12	3	9	1	9	3	36	11	47	33
66	5	64	135	0	10	1	8	2	10	1	7	4	35	8	43	34
118	79	6	203	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
79	34	40	153	2	3	2	3	2	3	3	4	2	13	9	22	36
4,697	2,550	3,731	10,978	80	553	167	362	161	357	181	323	176	1,595	685	2,280	

klass på kl. 6:2 och 7:1; delningen i linier inträder vid läroverket först med dess 5:e klass och läsning af grekiska först med dess 6:e klass.

Tab. 4 (forts.). Lärjungarnes antal höstterminen 1891.

Läroverk.	N ä r v a r a n d e l ä r j u n g a r .											Från- varande lärjungar.	
	K l a s s e r o c h l i n i e r .								S u m m a .				
	1	2	3	4		5		Gemens. linie.	Real- linie.	Latin- linie.	Summa.		
	Gemensam linie.			R.	L.	R.	L.						
B. Femklassiga allmänna läroverk.													
Stockholm:													
Jakob.....	38	65	55	35	—	34	—	158	69	—	227	0	
Katarina	32	35	42	30	9	9	6	109	39	15	163	0	
Östermalm	70	70	100	52	27	33	13	240	85	40	365	3	
Norrtelje	11	11	7	2	5	2	1	29	4	6	39	0	
Enköping	12	11	10	6	3	3	2	33	9	5	47	0	
Söderhamn	24	18	21	10	3	4	8	63	14	11	88	0	
Eksjö	17	17	13	10	6	1	8	47	11	14	72	1	
Vadstena	20	16	12	11	7	5	4	48	16	11	75	0	
Mariestad	16	21	12	9	2	4	3	49	13	5	67	0	
Borås.....	22	29	31	12	10	6	4	82	18	14	114	0	
Lidköping	12	17	18	7	3	7	2	47	14	5	66	0	
Sköfde	25	25	17	18	5	8	3	67	26	8	101	0	
Eskilstuna.....	24	22	30	13	5	15	5	76	28	10	114	0	
Arboga	12	14	9	7	3	7	4	35	14	7	56	0	
Karlshamn	31	41	40	33	4	12	8	112	45	12	169	0	
Landskrona	28	14	25	24	3	8	8	67	32	11	110	0	
Uddevalla	23	30	29	23	6	2	5	82	25	11	118	1	
Göteborg	70	68	67	60	4	20	7	205	80	11	296	2	
Oskarshamn	20	15	14	16	—	9	—	49	25	—	74	0	
Kristinehamn	23	18	23	19	0	17	3	64	36	3	103	0	
Piteå	19	15	18	12	2	4	3	52	16	5	73	1	
Haparanda	12	17	7	5	0	4	0	36	9	0	45	0	
Summa	561	589	600	414	107	214	97	1,750	628	204	2,582	8	

Tab. 4 (forts.). Lärjungarnes antal höstterminen 1891.

Läroverk.	N ä r v a r a n d e l ä r j u n g a r .										Från- varande lärjungar.		
	K l a s s e r o c h l i n i e r .								S u m m a .				
	1	2	3	4		5		Gemens. linie.	Real- linie.	Latin- linie.		Summa.	
	Gemensam linie.			R.	L.	R.	L.						
<i>C. Treklassiga allmänna läroverk.</i>													
Söderköping	13	16	8	6	0	—	—	37	6	0	43	0	
Vimmerby	13	9	9	—	—	—	—	31	—	—	31	0	
Alingsås	17	24	17	19	7	—	—	58	19	7	84	0	
Falköping	25	20	10	—	9	—	4	55	—	13	68	0	
Askersund.....	6	7	8	—	—	—	—	21	—	—	21	0	
Sala	17	14	6	—	—	—	—	37	—	—	37	0	
Vernamo	1	4	3	—	—	—	—	8	—	—	8	0	
Sölvesborg.....	10	11	17	14	0	9	0	38	23	0	61	1	
Ronneby	8	7	3	—	—	—	—	18	—	—	18	0	
Trelleborg.....	8	5	6	—	—	—	—	19	—	—	19	0	
Engelholm.....	18	19	17	—	10	—	—	54	—	10	64	0	
Varberg.....	16	10	11	8	0	2	0	37	10	0	47	0	
Marstrand.....	3	4	4	—	—	—	—	11	—	—	11	0	
Strömstad.....	7	9	12	—	—	—	—	28	—	—	28	0	
Åmål.....	10	16	6	—	—	—	—	32	—	—	32	0	
Filipstad	21	17	12	12	2	—	—	50	12	2	64	0	
Arvika	29	20	20	—	—	—	—	69	—	—	69	0	
Skellefteå	12	6	12	3	2	3	3	30	6	5	41	0	
Örnsköldsvik.....	14	11	12	0	6	0	9	37	0	15	52	0	
Summa	248	229	193	62	36	14	16	670	76	52	798	1	

Tab. 4 (forts.). Lärjungarnes antal höstterminen 1891.

Läroverk.	Närvarande lärjungar.				Frånvarande lärjungar.	Läroverk.	Närvarande lärjungar.	Summa.	Frånvarande lärjungar.		
	Klasser.			Summa.							
	1	2	3								
D. Tvåklassiga pedagogier.						E. Enklassiga pedagogier.					
Hjo.....	12	7	—	19	0	Ulricehamn.....	I. 4	II. 1	5	0	
Södertelje.....	15	16	14	45	0	Lindesberg.....	I. 5	II. 7	12	0	
Köping.....	32	14	—	46	0	Simrishamn.....	I. 11	II. 15	III. 16	42	2
Nora.....	21	17	—	38	0	Falkenberg.....	I. 6	II. 10	16	0	
Hedemora.....	3	3	—	6	0	Mönsterås.....	17		17	0	
Grenna.....	3	0	—	3	0	Summa	92		92	2	
Kungälf.....	15	5	—	20	0						
Summa	101	62	14	177	0						

Södertelje : Emedan för undervisningens utsträckning en extra lärare under läsåret varit anställd, äro äfven i nedanstående sammandrag 14 lärjungar förda till 3:e klassen.

Köping : Hvardera klassen delad i en nedre och en öfre afdelning.

Nora : D:o d:o.

Hedemora : Hvardera klassen i vissa ämnen delad i 2 lexlag.

Kungälf : Hvardera klassen delad i en nedre och en öfre afdelning.

Simrishamn: Emedan för undervisningens utsträckning en extra lärare under läsåret varit anställd, äro i nedanstående sammandrag 31 lärjungar förda till 2:a klassen.

Sammandrag.

Läroverk.	Närvarande lärjungar.																Frånvarande lärjungar.			
	Klasser och linier.												Summa.							
	1	2	3	4		5		6:1		6:2		7:1		7:2		Gemens. linie.		Reallinie.	Latinlinie.	Summa.
	Gemensam linie.			R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.	R.	L.					
36 högre.....	1,293	1,703	1,701	1,005	724	599	727	376	720	228	523	207	538	135	499	4,697	2,550	3,731	10,978	80
22 femklassiga.....	561	589	600	414	107	214	97	—	—	—	—	—	—	—	—	1,750	628	204	2,582	8
19 treklassiga.....	248	229	193	62	36	14	16	—	—	—	—	—	—	—	—	670	76	52	798	1
Summa	2,102	2,521	2,494	1,481	867	827	840	376	720	228	523	207	538	135	499	7,117	3,254	3,987	14,358	89
7 tvåklassiga pedagogier ...	101	62	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	177	—	—	177	0
5 enklassiga ...	61	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92	—	—	92	2
Summa	2,264	2,614	2,508	1,481	867	827	840	376	720	228	523	207	538	135	499	7,386	3,254	3,987	14,627	91

Tab. 5. Antal lärjungar höstterminen 1891 i 7:e latinklassen, hvilka undervisats i grekiska och tillika deltagit i den frivilliga undervisningen i engelska och hebreiska.

Läroverk.	Nedre 7:e klassen.					Öfre 7:e klassen.					Summa för 7:1 och 7:2.				
	Lärjungar, som undervisats i				Hela antalet s. k. Greker.	Lärjungar, som undervisats i				Hela antalet s. k. Greker.	Lärjungar, som undervisats i				Hela antalet s. k. Greker.
	både engelska och hebreiska.	endast engelska.	endast hebreiska.	båda språken eller ettdera.		både engelska och hebreiska.	endast engelska.	endast hebreiska.	båda språken eller ettdera.		både engelska och hebreiska.	endast engelska.	endast hebreiska.	båda språken eller ettdera.	
Stockholm:															
Latinläroverket	—	7	—	7	9	—	4	—	4	6	—	11	—	11	15
Södermalms läroverk	—	2	—	2	3	—	3	—	3	4	—	5	—	5	7
Nya elementarskolan	—	3	—	3	3	—	3	—	3	3	—	6	—	6	6
Uppsala	3	7	1	11	11	—	3	—	3	5	3	10	1	14	16
Gefle	—	—	—	—	2	—	—	—	—	4	—	—	—	—	6
Hudiksvall	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Linköping	1	2	—	3	3	1	2	2	5	8	2	4	2	8	11
Norrköping	—	1	2	3	6	2	2	—	4	4	2	3	2	7	10
Skara	2	5	—	7	10	—	8	1	9	17	2	13	1	16	27
Venersborg	—	3	—	3	3	—	—	—	—	3	—	3	—	3	6
Strengnäs	3	1	—	4	4	—	1	—	1	5	3	2	—	5	9
Örebro	4	2	—	6	7	2	1	—	3	5	6	3	—	9	12
Nyköping	—	3	—	3	5	—	1	—	1	4	—	4	—	4	9
Vesterås	1	7	1	9	10	2	3	—	5	5	3	10	1	14	15
Falun	—	3	—	3	3	—	—	—	—	—	—	3	—	3	3
Vexjö	5	1	—	6	8	—	5	—	5	9	5	6	—	11	17
Jönköping	—	3	1	4	9	—	—	—	—	6	—	3	1	4	15
Lund	1	7	7	15	16	—	8	1	9	13	1	15	8	24	29
Malmö	6	2	—	8	8	1	—	—	1	5	7	2	—	9	13
Karlskrona	—	1	—	1	2	1	—	—	1	5	1	1	—	2	7
Kristianstad	3	4	—	7	7	1	4	—	5	7	4	8	—	12	14
Helsingborg	—	3	—	3	4	—	3	—	3	3	—	6	—	6	7
Ystad	—	1	—	1	2	—	1	—	1	4	—	2	—	2	6
Göteborg	2	7	6	15	17	—	—	—	—	16	2	7	6	15	33
Halmstad	—	2	—	2	5	—	—	1	1	5	—	2	1	3	10
Kalmar	5	1	—	6	7	—	7	—	7	11	5	8	—	13	18
Karlstad	—	4	2	6	6	1	1	2	4	5	1	5	4	10	11
Hernösand	—	2	—	2	2	—	3	—	3	3	—	5	—	5	5
Östersund	—	2	—	2	3	—	2	—	2	2	—	4	—	4	5
Umeå	—	1	—	1	1	—	—	—	—	3	—	1	—	1	4
Luleå	—	—	1	1	1	—	—	1	1	4	—	—	2	2	5
Visby	2	1	—	3	3	—	—	—	—	2	2	1	—	3	5
Summa	38	88	21	147	181	11	65	8	84	176	49	153	29	231	357

Tab. 6. Antal lärjungar höstterminen 1891, som på grund af sjukdomsorsaker m. m. icke deltagit i gymnastiköfningarna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Läroverk.	S j u k d o m a r.												Andra orsaker.	Summa i öfningarna icke deltagande lärjungar.	Hela antalet närvarande lärjungar.	Anmärkingar.
	I syn- och hörselorganerna.	I nervsystemet.	I cirkulationsorganerna.	I andedräftsorganerna.	I matsmältningsorganerna.	I urin- och könsorganerna.	I rörelseorganerna och bensystemet.	Missbildning.	Tarmbräck.	Allmän svaghet.	Andra sjukdomar.	Summa.				
1:o. Efter läroverk.																
A. Högre allmänna läroverk.																
Stockholm:																
Latinläroverket ...	—	2	8	5	5	5	4	4	—	—	—	33	38	71	689	
Södermalms lärov.	2	1	10	1	4	2	4	11	12	3	—	50	8	58	455	
Realläroverket ...	—	4	7	8	1	3	11	1	3	3	2	43	26	69	410	
Nya elem.-skolan..	1	—	10	1	2	4	5	3	4	1	2	33	10	43	309	Kol. 14: Däraf 3 på grund af lång skolväg.
Uppsala	2	2	9	6	1	1	6	3	9	3	1	43	25	68	420	
Gefle	—	—	18	2	—	1	3	2	5	—	—	31	12	43	300	
Hudiksvall	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	1	5	5	10	134	Kol. 15: Dessutom 5 delvis befriade.
Linköping	—	5	2	2	3	—	7	—	3	1	—	23	20	43	350	Kol. 14: Däraf 5 på grund af lång skolväg.
Norrköping	—	—	7	4	1	—	6	3	12	8	—	41	14	55	376	Kol. 15: Dessutom 7 delvis befriade.
Vestervik	—	—	—	—	—	—	3	—	2	3	—	8	6	14	174	
Skara	3	1	—	1	—	1	1	1	2	6	1	17	26	43	328	
Venersborg	—	—	1	—	—	—	2	—	3	—	—	6	9	15	172	Kol. 15: Dessutom 7 delvis befriade.
Strengnäs	1	—	2	2	—	—	2	—	—	1	—	8	2	10	86	Kol. 14: På grund af lång skolväg.
Örebro	1	—	13	2	1	5	12	1	3	2	9	49	15	64	405	
Nyköping	—	1	3	4	—	3	4	2	6	1	—	24	16	40	215	
Vesterås	—	—	2	2	—	1	7	1	3	2	—	18	13	31	260	Kol. 14: Däraf 1 som uteblifvit från läroverket.
Falun	—	2	4	—	—	1	6	—	9	1	—	23	5	28	193	Kol. 14: Däraf 6 på grund af lång skolväg.
Vexjö	—	—	2	1	—	—	1	4	—	2	—	10	27	37	306	Kol. 15: Dessutom 7 delvis befriade.
Jönköping	—	2	6	3	—	4	7	1	4	4	2	33	24	57	386	
Lund	4	2	7	2	2	1	10	2	13	7	—	50	24	74	442	Kol. 14: Däraf 1 på grund af lång skolväg.
Malmö	—	—	4	3	—	—	6	2	4	3	—	22	29	51	528	
Karlskrona	1	—	2	3	1	1	2	2	1	1	—	14	13	27	314	
Kristianstad	—	—	3	—	1	—	4	2	4	1	—	15	12	27	272	
Helsingborg	2	1	5	2	1	—	5	1	5	6	—	28	13	41	342	
Ystad	—	—	2	2	—	—	2	—	5	5	—	16	5	21	182	
Göteborg:																
Latinläroverket ...	1	4	5	1	3	1	15	1	11	1	—	43	31	74	394	
Realläroverket ...	2	1	8	7	4	4	13	1	16	6	—	62	21	83	589	Kol. 14: Däraf 2 på grund af lång skolväg.
Halmstad	—	—	7	—	—	2	3	—	3	—	—	15	7	22	205	
Kalmar	—	—	8	1	—	—	6	3	2	3	—	23	19	42	331	
Karlstad	—	1	12	—	—	—	8	2	5	4	—	32	22	54	386	
Hernösand	—	—	1	1	—	—	3	—	8	1	—	14	9	23	197	
Östersund	—	1	2	1	—	1	2	—	7	1	2	17	8	25	187	
Umeå	1	—	2	1	—	—	2	1	2	1	—	10	13	23	145	
Luleå	—	1	4	—	—	—	3	—	—	1	—	9	—	9	135	
Sundsvall	1	—	4	1	1	1	5	2	—	—	—	15	—	15	203	
Visby	—	—	1	2	1	—	1	1	—	—	—	6	6	12	153	
Summa	22	31	181	71	32	42	184	57	166	83	20	889	533	1,422	10,978	

Anm. Af de i kol. 14 upptagna hafva 513 räknats såsom befriade af den orsak, att de tillhörde öfre 7:e klassen; jfr texten.

Tab. 6 (forts.). Antal lärjungar höstterminen 1891, som på grund af sjukdomsorsaker m. m. icke deltagit i gymnastiköfningarna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Läroverk.	S j u k d o m a r.												Andra orsaker.	Summa i öfningarna icke deltagande lärjungar.	Hela antalet närvarande lärjungar.	Anmärkningar.
	I syn- och hörselorganerna.	I nervsystemet.	I cirkulationsorganerna.	I andedräftsorganerna.	I matsmältningsorganerna.	I urin- och könsorganerna.	I rörelseorganerna och bensystemet.	Misshildning.	Tarmbräck.	Allmän svaghet.	Andra sjukdomar.	S u m m a.				
B. Femklassiga allmänna läroverk.																
Stockholm:																
Jakob	—	—	3	1	—	4	2	2	5	3	—	20	9	29	227	Kol. 14: Lång skolväg.
Katarina	—	1	—	—	—	1	—	1	2	—	—	5	—	5	163	
Östermalm	—	1	4	—	3	—	4	—	6	—	—	18	—	18	365	Kol. 15: Dessutom 10 delvis befriade.
Norrtelje	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	39	
Enköping	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	5	—	5	47	
Söderhamn	—	—	1	—	1	—	4	—	1	—	—	7	—	7	88	
Eksjö	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72	
Vadstena	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	
Mariestad	—	—	1	1	—	—	1	2	2	—	—	7	—	7	67	
Borås	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	
Lidköping	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	66	
Sköfde	—	—	1	1	—	—	3	—	1	—	—	6	—	6	101	
Eskilstuna	—	—	4	—	—	—	1	1	2	3	—	11	—	11	114	
Arboga.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	
Karlshamn	—	1	4	3	—	1	—	2	1	3	—	15	—	15	169	Kol. 15: Dessutom 4 delvis befriade.
Landskrona	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	4	—	4	110	
Uddevalla	—	—	4	—	—	—	—	—	7	5	—	16	—	16	118	
Göteborg	—	2	1	—	—	—	1	—	2	3	—	9	—	9	296	
Oskarshamn	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	2	74	
Kristinehamn	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	103	Kol. 15: Dessutom 4 delvis befriade.
Piteå	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—	—	4	—	4	73	
Haparanda	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	3	—	3	45	
Summa	—	5	29	8	4	6	20	8	33	22	—	135	9	144	2,582	

Tab. 6 (forts.). Antal lärjungar höstterminen 1891, som på grund af sjukdomsorsaker m. m. icke deltagit i gymnastiköfningarna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Läroverk.	S j u k d o m a r.												Andra orsaker.	Summa i öfningarna icke deltagande lärjungar.	Hela antalet närvarande lärjungar.	Anmärkingar.
	I syn- och hörselorganerna.	I nervsystemet.	I cirkulationsorganerna.	I andedrägtsorganerna.	I matsmältningsorganerna.	I urin- och könsorganerna.	I rörelseorganerna och benystemet.	Missbildning.	Tarmbräck.	Allmän svaghet.	Andra sjukdomar.	S u m m a.				
C. Treklassiga allmänna läroverk.																
Söderköping	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	2	43	
Vimmerby	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	31	Kol. 15: Dessutom 10 delvis befriade.
Alingsås	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	3	—	3	84	Kol. 15: Dessutom 2 delvis befriade.
Falköping	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	3	68	
Askersund	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	2	21	
Sala	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2	—	2	37	Kol. 15: Dessutom 3 delvis befriade.
Vernamo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	
Sölvesborg	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	3	—	3	61	
Ronneby	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	Kol. 15: 3 delvis befriade.
Trelleborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	
Engelholm	—	—	1	—	—	—	2	—	1	—	—	4	—	4	64	
Varberg	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	47	
Marstrand	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	Kol. 15: 2 delvis befriade.
Strömstad	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	2	28	
Åmål	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3	—	3	32	
Filipstad	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	4	—	4	64	
Arvika	—	—	—	—	—	—	2	—	4	1	—	7	—	7	69	
Skellefteå	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	3	—	3	41	
Örnsköldsvik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	52	
Summa	1	1	3	2	—	—	11	2	17	4	—	41	—	41	798	
D. Tvåklassiga pedagogier.																
Hjo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	
Södertelje	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	2	45	
Köping	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	2	46	
Nora	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	Kol. 15: 1 delvis befriad.
Hedemora	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	
Grenna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
Kungälf	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	20	
Summa	—	—	—	1	—	—	—	—	3	1	—	5	—	5	177	

Anm. Bland de enklassiga pedagogierna förekom gymnastik endast i Simrishamn; af dess 42 under höstterminen 1891 närvarande lärjungar var 1 på grund af sjukdom i rörelseorganerna befriad från gymnastiköfningarna.

Tab. 6 (forts.). Antal lärjungar höstterminen 1891, som på grund af sjukdomsorsaker m. m. icke deltagit i gymnastiköfningarna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Läroverk.	S j u k d o m a r.												Andra orsaker.	Summa i öfningarna icke deltagande lärjungar.	Hela antalet närvarande lärjungar.	Anmärkingar.
	I syn- och hörselorganerna.	I nervsystemet.	I cirkulationsorganerna.	I andedräftsorganerna.	I matsmältningsorganerna.	I urin- och könsorganerna.	I rörelseorganerna och bensystemet.	Missbildning.	Tarmbräck.	Allmän svaghet.	Andra sjukdomar.	Summa.				
Sammandrag.																
Högre allmänna läroverk ...	22	31	181	71	32	42	184	57	166	83	20	889	533	1,422	10,978	
Femkl. » » ...	—	5	29	8	4	6	20	8	33	22	—	135	9	144	2,582	
Trekl. » » ...	1	1	3	2	—	—	11	2	17	4	—	41	—	41	798	
Tvåklassiga pedagogier	—	—	—	1	—	—	—	—	3	1	—	5	—	5	177	
Summa	23	37	213	82	36	48	215	67	219	110	20	1,070	542	1,612	14,535	
2:o. Efter läroverks- och ålders-grupper.																
Läroverks- o. ålders-grupper.																
Högre allm. läroverk:																
Under 15 år	10	17	81	34	17	25	99	41	111	48	10	493	19	512	7,352	
15 år eller däröfver	12	14	100	37	15	17	85	16	55	35	10	396	514	910	3,626	
Femklassiga allm. läroverk:																
Under 15 år	—	4	22	6	4	4	19	5	32	20	—	116	5	121	2,294	
15 år eller däröfver	—	1	7	2	—	2	1	3	1	2	—	19	4	23	288	
Treklassiga allm. läroverk:																
Under 15 år	—	1	2	2	—	—	9	2	17	4	—	37	—	37	759	
15 år eller däröfver	1	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	4	—	4	39	
Tvåklassiga pedagogier:																
Under 15 år	—	—	—	1	—	—	—	—	3	1	—	5	—	5	169	
15 år eller däröfver	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	
Summa:																
Under 15 år	10	22	105	43	21	29	127	48	163	73	10	651	24	675	10,574	
15 år eller däröfver	13	15	108	39	15	19	88	19	56	37	10	419	518	937	3,961	
Summornas summa	23	37	213	82	36	48	215	67	219	110	20	1,070	542	1,612	14,535	

Tab. 7. Lärjungarnes flyttning år 1891 vid vårterminens slut och höstterminens början.

Anm. Stockholms Nya elementarskola och pedagogierna äro ej här inräknade; om anledningen se texten.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19				
Afdelningar och linier.	Vid vår-rens slut före flyttningen hvar lärjungar i afdelning, hvar- ifrån flyttning kan ske vid samma läroverk å samma linie.	Vårterminen.								Höstterminen.								Summor summa.				
		Lärjungar, som vid vårterminens slut flyttats till afdelningen								Lärjungar, som vid höstterminens början flyttats till afdelningen												
		efter att hafva tillhört närmast lägre afdelning af samma linie följande antal terminer.								från annan linie.	Summa.	efter att hafva tillhört närmast lägre afdelning af samma linie följande antal terminer.								från annan linie.	Summa.	
		0.	1.	2.	3.	4.	5 eller flere.	0.	1.			2.	3.	4.	5 eller flere.							
A. Högre allmänna läroverk.																						
1.....	1,249	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
2.....	1,604	—	44	682	4	65	—	—	795	—	18	204	2	25	1	—	250	1,045				
3.....	1,636	—	33	795	1	105	—	—	931	7	5	330	2	47	1	—	392	1,326				
R. 4	788	—	4	475	—	75	—	—	554	10	1	162	—	28	—	11	212	766				
L. »	771	—	9	405	3	29	—	—	446	6	—	122	—	5	—	1	134	580				
R. 5	457	—	6	319	1	59	—	—	385	—	3	135	—	19	—	9	166	551				
L. »	723	—	10	392	1	52	—	—	455	3	2	129	—	16	—	2	152	607				
6 o. 7').....	2,493	—	16	1,830	5	251	2	—	2,104	5	8	619	1	74	—	20	727	2,831				
Summa	9,721	—	122	4,898	15	636	2	—	5,673	31	37	1,701	5	214	2	43	2,033	7,706				
') Specifikation, se nästa sida under »Sammandrag».																						
B. Femklassiga allmänna läroverk.																						
1.....	548	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
2.....	621	—	24	284	3	40	—	—	351	—	2	73	—	15	—	—	90	441				
3.....	614	1	15	301	—	53	1	—	371	1	4	105	—	26	—	—	136	507				
R. 4	316	—	—	197	—	45	—	—	242	—	1	94	—	20	—	5	120	362				
L. »	112	—	—	68	—	5	—	—	73	—	1	15	—	3	—	1	20	93				
R. 5	—	—	1	117	—	24	—	—	142	—	—	54	—	11	—	—	65	207				
L. »	—	—	1	51	—	14	—	—	66	1	2	21	—	5	—	1	30	96				
Summa	2,211	1	41	1,018	3	181	1	—	1,245	2	10	362	—	80	—	7	461	1,706				
C. Treklassiga allmänna läroverk.																						
1.....	242	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
2.....	223	—	9	130	2	21	—	—	162	—	1	17	—	—	—	—	18	180				
3.....	113	—	1	113	3	24	—	—	141	3	—	27	—	5	—	—	35	176				
R. 4	21	—	—	40	—	5	—	—	45	—	—	10	—	—	—	—	10	55				
L. »	22	—	1	21	—	3	—	—	25	1	—	6	—	2	—	1	10	35				
R. 5	—	—	—	11	—	1	—	—	12	—	—	3	—	1	—	—	4	16				
L. »	—	—	—	13	—	2	—	—	15	—	—	3	—	—	—	—	3	18				
Summa	621	—	11	328	5	56	—	—	400	4	1	66	—	8	—	1	80	480				

Tab. 7 (forts.). Lärjungarnes flyttning år 1891 vid vårterminens slut och höstterminens början.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Afdelningar och linier.	Vid vår-rens slut före flyttningen här, Lärjungar i afdelning, hvar- ifrån flyttning kan ske vid samma läroverk å samma linie.	Vårterminen.								Höstterminen.								Summor Summa.	
		Lärjungar, som vid vårterminens slut flyttats till afdelningen								Lärjungar, som vid höstterminens början flyttats till afdelningen									
		efter att hafva tillhört närmast lägre afdelning af samma linie följande antal terminer.						5 eller flere.	från annan linie.	Summa.	efter att hafva tillhört närmast lägre afdelning af samma linie följande antal terminer.						från annan linie.		Summa.
		0.	1.	2.	3.	4.	0.				1.	2.	3.	4.	5 eller flere.				
Sammandrag.																			
1.....	2,039	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.....	2,448	—	77	1,096	9	126	—	—	1,308	—	21	294	2	40	1	—	—	358	1,666
3.....	2,363	1	49	1,209	4	182	1	—	1,446	11	9	462	2	78	1	—	—	563	2,009
R. 4.....	1,125	—	4	712	—	125	—	—	841	10	2	266	—	48	—	16	—	342	1,183
L. ».....	905	—	10	494	3	37	—	—	544	7	1	143	—	10	—	3	—	164	708
R. 5.....	457	—	7	447	1	84	—	—	539	—	3	192	—	31	—	9	—	235	774
L. ».....	723	—	11	456	1	68	—	—	536	4	4	153	—	21	—	3	—	185	721
R. 6:1.....	325	—	4	188	—	31	—	—	223	1	2	68	—	4	—	11	—	86	309
L. » B (Icke-greker).....	480	—	1	262	—	60	1	—	324	—	1	105	—	12	—	2	—	120	444
» » A (Greker).....	177	—	—	105	—	5	—	—	110	—	—	19	—	1	—	—	—	20	130
R. 6:2.....	217	—	4	150	—	10	—	—	164	—	2	55	—	2	—	3	—	62	226
L. » B.....	400	—	2	220	1	50	—	—	273	—	—	66	—	14	—	1	—	81	354
» » A.....	192	—	2	107	1	13	—	—	123	—	—	26	—	2	—	2	—	30	153
R. 7:1.....	150	—	—	114	1	10	—	—	125	—	1	45	—	1	—	1	—	48	173
L. » B.....	363	—	1	206	1	23	1	—	232	—	—	71	1	9	—	—	—	81	313
» » A.....	189	—	1	116	—	5	—	—	122	1	—	37	—	4	—	—	—	42	164
R. 7:2.....	—	—	—	72	—	6	—	—	78	1	1	28	—	5	—	—	—	35	113
L. » B.....	—	—	1	186	1	22	—	—	210	2	1	65	—	13	—	—	—	81	291
» » A.....	—	—	—	104	—	16	—	—	120	—	—	34	—	7	—	—	—	41	161
Gemensamma linien.....	6,850	1	126	2,305	13	308	1	—	2,754	11	30	756	4	118	2	—	—	921	3,675
Reallinien.....	2,274	—	19	1,683	2	266	—	—	1,970	12	11	654	—	91	—	40	—	808	2,778
Latinlinien.....	3,429	—	29	2,256	8	299	2	—	2,594	14	7	719	1	93	—	11	—	845	3,439
Summa	12,553	1	174	6,244	23	873	3	—	7,318	37	48	2,129	5	302	2	51	—	2,574	9,892

Tab. 8. Lärjungarnes omsättning år 1891.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	Vårterminen.									Höstterminen.								
	Närvarande lärjungar i afdelningen den 1 Februari.					Lärjungar afgångne i afdelningen				Närvarande lärjungar i afdelningen den 15 September.					Lärjungar afgångne i afdelningen			
	Afdelningar och linier.	Kvar i afdelningen från föregående termin.	Flyttade till afdelningen på grund af beslut		Inskrifne under terminen.	Summa.	från terminens början till och med d. 31 Januari.	från och med d. 1 Februari till terminens slut.	under näst följande mellantermin.	Summa.	Kvar i afdelningen från föregående termin.	Flyttade till afdelningen på grund af beslut.		Inskrifne under terminen.	Summa.	från terminens början till och med d. 14 September.	från och med d. 15 September till terminens slut.	under näst följande mellantermin.
vid föreg. terminens slut.			vid vårens början.	vid föreg. terminens slut.								vid höstens början.						
A. Högre allmänna läroverk.																		
1	1,211	—	—	75	1,286	3	6	68	77	158	—	—	1,135	1,293	6	5	9	20
2	1,622	—	13	31	1,666	1	8	96	105	223	789	255	436	1,703	8	8	13	29
3	1,687	—	4	15	1,706	5	11	188	204	197	934	395	175	1,701	9	4	26	39
R. 4	828	—	6	6	840	5	22	154	181	137	559	214	95	1,005	13	7	20	40
L. »	755	—	4	17	776	1	5	60	66	98	421	122	83	724	4	4	9	17
R. 5	547	—	3	10	560	3	27	226	256	63	345	168	23	599	7	11	14	32
L. »	743	—	2	5	750	2	13	94	109	86	451	154	36	727	9	5	10	24
6 o. 7 ¹⁾	3,183	16	11	23	3,233	13	73	869	955	361	1,916	736	213	3,226	51	41	87	179
Summa	10,576	16	43	182	10,817	33	165	1,755	1,953	1,323	5,415	2,044	2,196	10,978	107	85	188	380
1) Specifikation, se nästa sida under »Sammandrag».																		
B. Femklassiga allmänna läroverk.																		
1	522	—	—	31	553	—	7	33	40	80	—	—	481	561	6	4	7	17
2	610	—	5	16	631	1	12	54	67	81	339	90	79	589	3	4	5	12
3	619	—	1	2	622	1	12	83	96	91	348	135	26	600	6	2	10	18
R. 4	329	—	1	2	332	3	14	60	77	55	221	120	18	414	10	4	11	25
L. »	109	—	3	1	113	—	1	13	14	6	72	21	8	107	—	—	1	1
R. 5	200	—	—	1	201	2	7	175	184	18	124	65	7	214	—	5	4	9
L. »	98	—	—	—	98	—	1	88	89	9	58	29	1	97	—	1	2	3
Summa	2,487	—	10	53	2,550	7	54	506	567	340	1,162	460	620	2,582	25	20	40	85
C. Treklassiga allmänna läroverk.																		
1	232	—	—	11	243	—	3	14	17	48	—	—	200	248	—	2	1	3
2	225	—	1	2	228	1	4	25	30	38	155	17	19	229	1	1	4	6
3	182	—	—	2	184	2	—	81	83	23	129	36	5	193	1	7	4	12
R. 4	40	—	—	—	40	—	—	12	12	13	36	10	3	62	—	1	1	2
L. »	38	—	—	—	38	—	—	21	21	2	21	11	2	36	—	—	3	3
R. 5	12	—	—	—	12	—	—	12	12	—	10	4	—	14	—	—	—	—
L. »	5	—	—	—	5	—	—	5	5	—	12	3	1	16	—	—	—	—
Summa	734	—	1	15	750	3	7	170	180	124	363	81	230	798	2	11	13	26
D. Tvåklassiga pedagogier.																		
1	118	—	—	4	122	3	1	24	28	55	—	—	46	101	1	—	—	1
2	76	—	1	1	78	2	—	51	53	19	29	11	3	62	1	—	—	1
3	13	—	—	—	13	—	—	7	7	6	3	5	—	14	—	—	1	1
Summa	207	—	1	5	213	5	1	82	88	80	32	16	49	177	2	—	1	3

Tab. 8 (forts.). Lärjungarnes omsättning år 1891.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Afdelningar och linier.	Vårterminen.									Höstterminen.								
	Närvarande lärjungar i afdelningen den 1 Februari.					Lärjungar afgångne i afdelningen				Närvarande lärjungar i afdelningen den 15 September.					Lärjungar afgångne i afdelningen			
	Kvar i afdelningen från föregående termin.	Flyttade till afdelningen på grund af beslut		Inskrivne under terminen.	Summa.	från terminens början till och med d. 31 Januari.	från och med d. 1 Februari till termi- nens slut.	under näst följande mellantermin.	Summa.	Kvar i afdelningen från föregående termin.	Flyttade till afdelningen på grund af beslut		Inskrivne under terminen.	Summa.	från terminens början till och med d. 14 September.	från och med d. 15 September till termi- nens slut.	från terminens början till och med d. 14 September.	under näst följande mellantermin.
vid föreg. termins slut.		vid vår- ens början.	vid föreg. termins slut.								vid höst- ens början.							
E. Enklassiga pedagogier.																		
1	105	—	—	10	115	3	—	74	77	27	—	—	34	61	4	—	7	11
2	30	—	—	—	30	—	4	8	12	18	9	1	3	31	—	—	2	2
Summa	135	—	—	10	145	3	4	82	89	45	9	1	37	92	4	—	9	13
Sammandrag.																		
1	2,188	—	—	131	2,319	9	17	213	239	368	—	—	1,896	2,264	17	11	24	52
2	2,563	—	20	50	2,633	5	28	234	267	379	1,321	374	540	2,614	13	13	24	50
3	2,501	—	5	19	2,525	8	23	359	390	317	1,414	571	206	2,508	16	13	41	70
R. 4	1,197	—	7	8	1,212	8	36	226	270	205	816	344	116	1,481	23	12	32	67
L. »	902	—	7	18	927	1	6	94	101	106	514	154	93	867	4	4	13	21
R. 5	759	—	3	11	773	5	34	413	452	81	479	237	30	827	7	16	18	41
L. »	846	—	2	5	853	2	14	187	203	95	521	186	38	840	9	6	12	27
R. 6:1	340	—	4	4	348	2	12	81	95	48	154	88	86	376	9	4	13	26
L. » B (Icke-greker)	501	—	—	4	505	3	18	83	104	79	293	117	64	553	6	6	6	18
» » A (Greker) ...	176	—	1	2	179	—	2	17	19	14	107	19	27	167	3	1	4	8
R. 6:2	232	3	1	—	236	2	5	33	40	18	142	59	9	228	4	6	6	16
L. » B	417	3	—	1	421	2	11	58	71	39	241	74	8	362	6	7	6	19
» » A	198	—	—	1	199	2	4	10	16	16	110	30	5	161	5	7	4	16
R. 7:1	155	3	2	3	163	1	2	10	13	28	119	56	4	207	7	—	5	12
L. » B	369	—	—	4	373	—	5	31	36	46	218	89	4	357	4	2	3	9
» » A	193	—	1	1	195	1	3	8	12	16	120	43	2	181	5	—	1	6
R. 7:2	122	4	1	2	129	—	4	106	110	15	80	39	1	135	1	2	11	14
L. » B	313	2	1	—	316	—	6	277	283	29	211	80	3	323	1	6	21	28
» » A	167	1	—	1	169	—	1	155	156	13	121	42	—	176	—	—	7	7
Gemensamma linien	7,252	—	25	200	7,477	22	68	806	896	1,064	2,735	945	2,642	7,386	46	37	89	172
Reallinien	2,805	10	18	28	2,861	18	93	869	980	395	1,790	823	246	3,254	51	40	85	176
Latinlinien	4,082	6	12	37	4,137	11	70	920	1,001	453	2,456	834	244	3,987	43	39	77	159
Summa	14,139	16	55	265	14,475	51	231	2,595	2,877	1,912	6,981	2,602	3,132	14,627	140	116	251	507

Tab. 9. Mogenhets- och kompletterings-examina vårterminen 1891.

a) Den skriftliga mogenhetsexamen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Läroverk, vid hvilka examen egt rum.	U n d e r k ä n d e.					G o d k ä n d e.					Summornas summa.
	Lärjungar vid dimissionsberätti- gadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.	Lärjungar vid dimissionsberätti- gadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.	
	R.	L.	R.	L.		R.	L.	R.	L.		
1. Offentliga.											
Stockholm: Latinläroverket	—	—	—	2	2	—	33	—	—	33	35
» Södermalms läroverk	—	—	—	2	2	—	22	—	2	24	26
» Realläroverket	2	—	3	—	5	31	—	2	—	33	38
» Nya elementarskolan	1	1	4	4	10	5	5	2	4	16	26
Uppsala	1	3	1	1	6	6	23	3	2	34	40
Gefle	—	—	8	1	9	3	16	2	—	21	30
Hudiksvall	—	1	—	—	1	—	1	—	1	2	3
Linköping	—	—	—	—	—	6	17	1	—	24	24
Norrköping	—	—	—	—	—	3	13	—	1	17	17
Vestervik	1	—	1	—	2	7	—	—	—	7	9
Skara	1	4	—	—	5	3	19	—	1	23	28
Venersborg	2	1	—	1	4	6	8	—	—	14	18
Strengnäs	—	—	—	7	7	—	5	—	2	7	14
Örebro	3	1	—	—	4	8	14	—	—	22	26
Nyköping	—	3	—	6	9	—	8	—	5	13	22
Vesterås	—	—	—	3	3	—	12	—	3	15	18
Falun	—	—	—	—	—	2	6	—	—	8	8
Vexjö	—	—	—	—	—	—	19	—	—	19	19
Jönköping	1	4	—	—	5	1	10	—	—	11	16
Lund	3	—	2	—	5	1	30	—	2	33	38
Malmö	—	7	—	4	11	—	19	—	1	20	31
Karlskrona	—	—	—	2	2	4	11	—	2	17	19
Kristianstad	—	1	—	5	6	—	10	—	1	11	17
Helsingborg	—	—	—	2	2	3	21	—	2	26	28
Göteborg: Latinläroverket	—	4	—	1	5	—	31	—	—	31	36
» Realläroverket	—	—	—	—	—	11	—	1	—	12	12
Halmstad	—	—	—	—	—	—	12	—	—	12	12
Kalmar	—	4	—	2	6	2	9	—	—	11	17
Karlstad	3	—	—	—	3	2	20	—	—	22	25
Hernösand	—	2	—	2	4	—	15	—	—	15	19
Östersund	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5	5
Umeå	—	—	—	—	—	3	12	—	—	15	15
Luleå	—	1	—	—	1	—	8	—	—	8	9
Visby	—	—	—	—	—	—	7	—	—	7	7
Summa	18	37	19	45	119	107	441	11	29	588	707
2. Enskilda.											
Stöckholm: Beskowska skolan	3	2	—	—	5	8	8	—	—	16	21
» Wallinska flickskolan	—	—	1	—	1	2	5	—	1	8	9
» Lyceum för flickor	—	—	—	2	2	—	3	—	—	3	5
» Praktiska arbetsskolan	3	—	—	—	3	5	—	—	—	5	8
Uppsala: Fjellstedtska skolan	—	—	—	—	—	—	7	—	—	7	7
Lunds privata elementarskola	1	3	—	—	4	2	15	—	—	17	21
Summa	7	5	1	2	15	17	38	—	1	56	71
Summornas summa	25	42	20	47	134	124	479	11	30	644	778

Stockholm: Realläroverket: Kol. 4: 1 af dessa uteblef.
Strengnäs: Kol. 5: 1 af dessa uteblef.
Nyköping: Kol. 3: 1 af dessa uteblef för sjukdom.

Kristianstad: Kol. 3: Uteblef för sjukdom. — Kol. 5: 2 af dessa uteblefvo.
Kalmar: Kol. 5: 1 af dessa uteblef.
Luleå: Kol. 3: Uteblef.

Tab. 9 (forts.). Mogenhets- och kompletterings-examina vårterminen 1891.

b) Den muntliga mogenhetsexamen.

1 Läroverk, vid hvilka examen egt rum.	2 3 4 5 6 U n d e r k ä n d e.					7 8 9 10 11 G o d k ä n d e.					12 Summor summa.	13 14 Lärjungar ur kol.	
	Lärjungar vid dimissionsberät- tigadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.	Lärjungar vid dimissionsberät- tigadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.		8	10
	R.	L.	R.	L.		R.	L.	R.	L.			med »Godkänd» eller däröfver i grekiska.	
1; Offentliga.													
Stockholm: Latinläroverket	—	1	—	—	1	—	32	—	—	32	33	5	—
» Södermalms läroverk	—	—	—	1	1	—	22	—	1	23	24	10	—
» Realläroverket	—	—	1	—	1	31	—	1	—	32	33	—	—
» Nya elementarskolan	—	—	—	4	4	5	5	2	1	13	17	2	—
Uppsala	—	—	1	—	1	6	23	2	2	33	34	10	—
Gefle	—	—	1	—	1	3	16	1	—	20	21	4	—
Hudiksvall	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	2	1	—
Linköping	—	1	—	—	1	6	16	1	—	23	24	7	—
Norrköping	1	—	—	1	2	2	13	—	—	15	17	3	—
Vestervik	—	—	—	—	—	7	—	—	—	7	7	—	—
Skara	—	—	—	—	—	3	19	—	1	23	23	7	1
Venersborg	—	—	—	—	—	6	8	—	—	14	14	3	—
Strengnäs	—	—	—	2	2	—	5	—	—	5	7	3	—
Örebro	2	—	—	—	2	6	14	—	—	20	22	1	—
Nyköping	—	1	—	2	3	—	7	—	4	11	14	4	—
Vesterås	—	1	—	1	2	—	11	—	2	13	15	7	1
Falun	—	1	—	—	1	2	5	—	—	7	8	1	—
Vexjö	—	2	—	—	2	—	17	—	—	17	19	7	—
Jönköping	—	—	—	—	—	1	10	—	—	11	11	6	—
Lund	—	2	—	1	3	1	28	—	1	30	33	12	—
Malmö	—	—	—	1	1	—	19	—	—	19	20	6	—
Karlskrona	—	—	—	1	1	4	11	—	1	16	17	3	—
Kristianstad	—	1	—	—	1	—	9	—	1	10	11	3	1
Helsingborg	—	—	—	2	2	3	21	—	—	24	26	6	—
Göteborg: Latinläroverket	—	—	—	—	—	—	31	—	—	31	31	14	—
» Realläroverket	—	—	1	—	1	11	—	—	—	11	12	—	—
Halmstad	—	—	—	—	—	—	12	—	—	12	12	4	—
Kalmar	—	—	—	—	—	2	9	—	—	11	11	1	—
Karlstad	—	—	—	—	—	2	20	—	—	22	22	5	—
Hernösand	—	1	—	—	1	—	14	—	—	14	15	3	—
Östersund	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5	5	—	—
Umeå	1	—	—	—	1	2	12	—	—	14	15	7	—
Luleå	—	1	—	—	1	—	7	—	—	7	8	4	—
Visby	—	—	—	—	—	—	7	—	—	7	7	4	—
Summa	4	12	4	16	36	103	429	7	15	554	590	153	3

Stockholm: Latinläroverket: — Kol. 8: 1 af dessa tillhörde den mosaiska trosbekännelsen.

» Nya elementarskolan: Kol. 5: 1 af dessa deltog ej i den skriftl. ex., emedan han, som höst-t:n 1890 godkändes i den skriftliga ex., men af sjukdom hindrats att deltaga i den muntliga, nu af K. M:t befriats från skriftl. examen. — Kol. 7: 1 af dessa tillhörde den mosaiska trosbekännelsen.

Uppsala: Kol. 8: 1 af dessa underkändes af en censor, men godkändes af de båda andra. — Kol. 9: 1 af dessa var flicka. — Kol. 10: 1 af dessa underkändes af en censor, men godkändes af de båda andra. — Kol. 14: 1 med C i grekiska godkänd i den muntliga examen.

Hudiksvall: Kol. 10: Flicka.

Linköping: Kol. 3: Underkänd af censorerna.

Norrköping: Kol. 2: Underkänd af censorerna. — Kol. 5: Uteblef.

Skara: Kol. 8: 1 af dessa underkändes af den ene censorn.

Strengnäs: Kol. 5: Uteblefvo.

Örebro: Kol. 2: 1 af dessa underkändes af censorerna.

Nyköping: Kol. 3: Underkänd af censorerna. — Kol. 10: 1 af dessa deltog ej i den skriftl. ex., emedan han, som höst-t:n 1890 godkändes i den skriftl.

examen, men af sjukdom hindrats att deltaga i den muntliga, nu af K. M:t befriats från skriftl. examen; 1 underkändes af den ene censorn.

Vesterås: Kol. 3: Underkänd af censorerna. — Kol. 10: Båda dessa underkändes af en censor, men godkändes af de båda andra.

Falun: Kol. 3: Underkänd af censorerna.

Vexjö: Kol. 3: 1 af dessa underkändes af censorerna. — Kol. 8: 1 af dessa underkändes af en censor, men godkändes af de båda andra.

Lund: Kol. 5: Uteblef. — Kol. 8: 1 af dessa tillhörde den mosaiska trosbekännelsen. — Kol. 10: Flicka.

Malmö: Kol. 5: Uteblef enligt anmälan.

Karlskrona: Kol. 8: 1 af dessa underkändes af den ene censorn. — Kol. 10: Flicka.

Kristianstad: Kol. 8: 1 af dessa underkändes af en censor, men godkändes af de båda andra.

Helsingborg: Kol. 5: Uteblefvo, den ene enligt anmälan.

Göteborg: Latinläroverket: Kol. 8: 1 af dessa tillhörde den mosaiska trosbekännelsen.

Kalmar: Kol. 7: 1 af dessa tillhörde den mosaiska trosbekännelsen.

Hernösand: Kol. 3: Underkänd af censorerna.

Luleå: Kol. 3: Underkänd af censorerna.

Tab. 9 (forts.). Mogenhets- och kompletterings-examina vårterminen 1891.

b) Den muntliga mogenhetsexamen (forts.).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Läroverk, vid hvilka examen egt rum.	U n d e r k ä n d e.					G o d k ä n d e.					Summornas summa.	Lärjungar ur kol.	
	Lärjungar vid dimissionsberät- tigadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.	Lärjungar vid dimissionsberät- tigadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.		8	10
	R.	L.	R.	L.		R.	L.	R.	L.			med »Godkänd» eller däröfver i grekiska.	
2. Enskilda.													
Stockholm: Beskowska skolan.....	2	1	—	—	3	6	7	—	—	13	16	2	—
» Wallinska flickskolan	—	—	—	—	—	2	5	—	1	8	8	—	—
» Lyceum för flickor	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	3	—	—
» Praktiska arbetsskolan.....	1	—	—	—	1	4	—	—	—	4	5	—	—
Uppsala: Fjellstedtska skolan	—	—	—	—	—	—	7	—	—	7	7	7	—
Lunds privata elementarskola.....	—	6	—	—	6	2	9	—	—	11	17	3	—
Summa	3	7	—	—	10	14	31	—	1	46	56	12	—
Summornas summa	7	19	4	16	46	117	460	7	16	600	646	165	3

Stockholm: Beskowska skolan: Kol. 3: Underkänd af censorerna.
» Praktiska arbetsskolan: Kol. 2: Underkänd censorerna.

Lunds privata elementarskola: Kol. 3: 3 af dessa underkändes af censorerna. —
Kol. 8: 1 af dessa underkändes af den ene censorn.

c) Sammandrag rörande mogenhetsexamen.

1	2	3	4	5	6	7
L ä r j u n g a r.	Anmälde.	Skriftlig examen.		Muntlig examen.		I muntl. ex. godkände med »Godkänd» eller däröfver i grekiska.
		Underkände.	Godkände.	Underkände.	Godkände.	
a) Tillhörande dimissionsberättigade 34 offentl. lärov. {						
Realister	125	18	107	4	103	—
Latinare	479	37	441	12	429	153
Summa	604	55	548	16	532	153
» » 6 enskilda » {						
Realister	24	7	17	3	14	—
Latinare	43	5	38	7	31	12
Summa	67	12	55	10	45	12
b) Öfrige (»Privatister») {						
Realister	31	20	11	4	7	—
Latinare	79	47	30	16	16	3
Summa	110	67	41	20	23	3
Summa Realister	180	45	135	11	124	—
» Latinare	601	89	509	35	476	168
Summornas summa	781	134	644	46	600	168

Kol. 2: Alla lärjungar vid dimissionsberättigade läroverk aflade examen vid sina respektive läroverk. Af privatisterna hänvisades 31 till annat läroverk än det, hvarest de anmält sig; nemligen från Södermalms läroverk i Stockholm 7 till Stockholms Nya elementarskola, 1 till Lyceum för flickor i Stockholm och 6 till Strengnäs, från Uppsala 1 till Wallinska flickskolan i Stockholm, från Gefle 3 till Strengnäs, från Venersborg 1 till Göteborgs Realläroverk, från Nyköping 1 till Lyceum för flickor i Stockholm, från Lunds offentliga 6 till Kristianstad, från Malmö 2 till Lunds offentliga, från Göteborgs Latinläroverk 1 till Venersborg, från Beskowska skolan i Stockholm 1 till Stockholms Realläroverk samt från Lyceum för flickor 1 till Wallinska flickskolan.

Kol. 2—4: Hela antalet anmälde (781) öfverskjuter summan af de i skriftliga examen underkände (134) och godkände (644) med 3, hvilket beror dels därpå, att en lärjunge (L. vid off. lvk) dog före den skriftliga examen, dels på de i anm. under afd:n b vid Nya elementarskolan och Nyköping omnämnda förhållandena.

Kol. 3: Häri äro inräknade 2 (L. vid off. lvk) för sjukdom uteblifne samt 6 (1 L. vid off. lvk, 1 R. o. 4 L. bl. priv.) utan anmälan uteblifne. Dessutom äro här inräknade 13 (2 R. vid off. lvk, 2 R. vid ensk. lvk, 4 R. o. 5 L. bl. priv.), hvilka uteblefvo efter att hafva deltagit i endast en del af den skriftl. examen.

Kol. 5: Häri äro inräknade 2 (L. bl. priv.) enligt anmälan och 5 (L. bl. priv.) utan anmälan uteblifne. — Af censorerna underkändes 14 (2 R. o. 7 L. vid off. lvk, 1 R. o. 4 L. vid ensk. lvk).

Kol. 6: Af dessa voro 10 (5 L. vid off. lvk, 1 L. vid ensk. lvk, 4 L. bl. priv.) underkände af en censorn, men godkändes af den eller de andra. — 5 (2 R. o. 3 L. vid off. lvk) tillhörde den mosaiska trosbekännelsen. — 15 (2 R. o. 8 L. vid ensk. lvk, 1 R. o. 4 L. bl. priv.) voro flickor.

Kol. 7: Dessutom godkändes 1 (priv.), som fått C i grekiska.

Tab. 9 (forts.). Mogenhets- och kompletterings-examina vårterminen 1891.

d) Kompletteringsexamen.

1	2	3	4	5	6
Ä m n e n.	Anmälde.	Skriftlig examen.		Muntlig examen.	
		Underkände.	Godkände.	Underkände.	Godkände.
Latin	2	1	1	—	1
Franska	1	1	—	1	—
Matematik och fysik å klassiska linien	1	—	—	1	—
Matematik å reallinien.....	5	3	2	—	2
Summa	9	5	3	2	3

Kol. 2: Vid Södermalms läroverk i Stockholm 2 (i latin), Uppsala 1 (i matematik och fysik å klassiska linien), Lunds offentliga 3 (1 i franska, 2 i matematik å reallinien), Malmö 1 (matematik å reallinien) och Göteborgs Realläroverk 2 (d:o d:o). Bland dessa hänvisades för både skriftlig och

muntlig examen 2 från Södermalms läroverk till Nya elementarskolan och 1 från Malmö till Lunds offentliga.

Kol. 5: Uteblefvo.

Tab. 10. Mogenhets- och kompletterings-examina höstterminen 1891.

a) Den skriftliga mogenhetsexamen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Läroverk, vid hvilka examen egt rum.	U n d e r k ä n d e.					G o d k ä n d e.					Summornas summa.
	Lärjungar vid dimissionsberätti- gadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.	Lärjungar vid dimissionsberätti- gadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.	
	R.	L.	R.	L.		R.	L.	R.	L.		
1. Offentliga.											
Stockholm: Latinläroverket	—	—	—	3	3	—	1	—	6	7	10
» Realläroverket.....	—	—	13	—	13	2	—	4	—	6	19
» Nya elementarskolan	—	1	1	8	10	4	2	1	3	10	20
Uppsala.....	1	—	1	2	4	1	3	1	8	13	17
Hudiksvall	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Venersborg	—	—	1	1	2	1	1	2	2	6	8
Örebro	1	—	—	—	1	2	—	1	3	6	7
Nyköping	—	—	—	4	4	—	4	—	2	6	10
Vexjö.....	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	2
Jönköping	1	2	—	—	3	—	2	—	—	2	5
Lund	1	1	—	2	4	1	1	—	—	2	6
Malmö	—	—	—	3	3	—	4	—	2	6	9
Kristianstad	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	3
Göteborg: Latinläroverket	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	4
Hernösand.....	—	—	—	1	1	—	3	—	—	3	4
Summa	4	4	16	24	48	11	31	9	26	77	125
2. Enskilda.											
Stockholm: Praktiska arbetsskolan	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Lunds privata elementarskola	—	2	—	—	2	—	2	—	—	2	4
Summa	—	2	—	—	2	1	2	—	—	3	5
Summornas summa	4	6	16	24	50	12	33	9	26	80	130

Stockholm: Realläroverket: Kol. 4: 3 af dessa uteblefvo.
» Nya elementarskolan: Kol. 5: 2 af dessa uteblefvo.

Uppsala: Kol. 4: Uteblef.
Hernösand: Kol. 5: Uteblef.

Tab. 10 (forts.). Mogenhets- och kompletterings-examina höstterminen 1891.

b) Den muntliga mogenhetsexamen.

1 Läroverk, vid hvilka examen egt rum.	2 3 4 5 6 U n d e r k ä n d e.					7 8 9 10 11 G o d k ä n d e.					12 Summornas summa.	13 14 Lärjungar ur kol.	
	Lärjungar vid dimissionsberät- tigadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.	Lärjungar vid dimissionsberät- tigadt läroverk.		Öfrige (»Privatister»).		Summa.		8	10
	R.	L.	R.	L.		R.	L.	R.	L.			med »Godkänd» eller däröfver i grekiska.	
1. Offentliga.													
Stockholm: Latinläroverket.....	—	—	—	3	3	—	1	—	3	4	7	—	—
» Realläroverket	—	—	2	—	2	2	—	2	—	4	6	—	—
» Nya elementarskolan	—	—	—	2	2	4	2	1	1	8	10	—	1
Uppsala	—	—	1	3	4	1	4	—	5	10	14	1	1
Venersborg	—	—	1	2	3	1	1	1	—	3	6	—	—
Örebro.....	—	—	—	1	1	2	—	1	2	5	6	—	—
Nyköping	—	—	—	—	—	—	4	—	2	6	6	2	—
Jönköping	—	1	—	—	1	—	3	—	—	3	4	1	—
Lund	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	2	—	—
Malmö.....	—	—	—	—	—	—	4	—	2	6	6	1	—
Kristianstad	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	3	2	—
Göteborg: Latinläroverket	—	1	—	—	1	—	3	—	—	3	4	—	—
Hernösand	—	1	—	—	1	—	2	—	—	2	3	—	—
Summa	—	3	4	11	18	11	28	5	15	59	77	7	2
2. Enskilda.													
Stockholm: Praktiska arbetsskolan.....	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—
Lunds privata elementarskola.....	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	2	1	—
Summa	—	—	—	—	—	1	2	—	—	3	3	1	—
Summornas summa	—	3	4	11	18	12	30	5	15	62	80	8	2

Stockholm: Latinläroverket: Kol. 5: 1 af dessa uteblef. — Kol. 10: 1 af dessa var flicka.

» Realläroverket: Kol. 4: 1 af dessa underkändes af censorerna.

» Nya elementarskolan: Kol. 5: 1 af dessa underkändes af censorerna.

Uppsala: Kol. 4: Underkänd af censorerna. — Kol. 5: 1 af dessa uteblef. — Kol. 8: 1 af dessa tillhörde Hudiksvalls läroverk, men var för muntlig examen hit hänvisad; 1 underkändes af den ene censorn. — Kol. 13: Tillhörde Hudiksvalls läroverk.

Venersborg: Kol. 4: Uteblef. — Kol. 5: 1 af dessa uteblef.

Örebro: Kol. 5: Uteblef för sjukdom.

Jönköping: Kol. 3: Tillhörde Vexjö läroverk, men var för muntlig examen hit hänvisad. — Kol. 8: 1 af dessa tillhörde Vexjö läroverk, men var för muntlig examen hit hänvisad. — Kol. 13: Tillhörde Vexjö läroverk.

Göteborg: Kol. 3: Underkänd af censorerna.

Hernösand: Kol. 3: Underkänd af censorerna. — Kol. 8: 1 af dessa tillhörde den mosaiska trosbekännelsen.

Tab. 10 (forts.). Mogenhets- och kompletterings-examina höstterminen 1891.

c) Sammandrag rörande mogenhetsexamen.

1	2	3	4	5	6	7						
							Anmälde.	Skriftlig examen.		Muntlig examen.		I muntl. ex. godkände med »Godkänd» eller däröfver i grekiska.
								Underkände.	Godkände.	Underkände.	Godkände.	
L ä r j u n g a r .												
a) Tillhörande dimissionsberättigade 15 offentl. lärov. {												
Realister	15	4	11	—	11	—						
Latinare	35	4	31	3	28	7						
Summa	50	8	42	3	39	7						
» » » 2 enskilda » {												
Realister	1	—	1	—	1	—						
Latinare	4	2	2	—	2	1						
Summa	5	2	3	—	3	1						
b) Öfrige (»Privatister») {												
Realister	25	16	9	4	5	—						
Latinare	50	24	26	11	15	2						
Summa	75	40	35	15	20	2						
Summa Realister	41	20	21	4	17	—						
» Latinare	89	30	59	14	45	10						
Summornas summa	130	50	80	18	62	10						

Kol. 2: Bland lärjungarne vid dimissionsberättigade läroverk hänvisades för muntlig examen 3 från sitt eget till annat läroverk, nemligen 1 från Hudiksvall till Uppsala samt 2 från Vexjö till Jönköping. Bland privatisterna hänvisades för både skriftlig och muntlig examen 23 till annat läroverk än det, hvarest de anmält sig; nemligen från Södermalms läroverk i Stockholm 3 till Stockholms Latinläroverk och 4 till Nya elementarskolan, från Nya elementarskolan 1 till Stockholms Latinläroverk och 3 till Stockholms Realläroverk, från Gefle 5 till Uppsala, från Skara 1 till Venersborg, från Nyköping 2 till Örebro, från Lunds offentliga 1 till Malmö, från Malmö 2 till Lunds offentliga samt från Göteborgs Realläroverk 1 till Venersborg.

Kol. 3: Häri äro inräknade 7 (4 R. o. 3 L. bl. priv.) utan anmälan uteblifne. Dessutom är här äfven inräknad 1 (L. bl. priv.), som uteblef efter att hafva deltagit i endast en del af den skriftliga examen.

Kol. 5: Häri äro inräknade 1 (L. bl. priv.) för sjukdom uteblifven och 4 (1 R. o. 3 L. bl. priv.) utan anmälan uteblifne. Af censorerna underkändes 5 (2 L. vid off. lvk, 2 R. o. 1 L. bl. priv.).

Kol. 6: 1 bland dessa (L. vid off. lvk) underkändes af den ene censorn. — 1 (L. bl. priv.) var flicka.

d) Kompletteringsexamen.

1	2	3	4	5	6					
						Anmälde.	Skriftlig examen.		Muntlig examen.	
							Underkände.	Godkände.	Underkände.	Godkände.
Ä m n e n .										
Latin	2	1	1	—	1					
Franska	3	—	3	—	3					
Matematik och fysik å klassiska linien	1	—	—	—	1					
Matematik å reallinien	1	—	1	—	1					
Historia och geografi	1	—	—	—	1					
Summa	8	1	5	—	7					

Kol. 2: Vid Södermalms läroverk i Stockholm 1 (i latin), Nya elementarskolan 1 (d:o), Uppsala 1 (i matematik och fysik å klassiska linien), Örebro 2 (1 i franska, 1 i historia och geografi) samt Lunds offentliga 3 (2 i franska, 1 i matematik å reallinien). Bland dessa hänvisades 1 från Södermalms läroverk till Nya elementarskolan.

Tab. 11. Ämnen för arbetena vid den skriftliga mogenhetsexamen vårterminen 1891.

A. För båda linierna.

Ämnen för uppsats på modersmålet.

1. Kristendomens utbredande under det första årtusendet.
2. Hvilka tilldragelser under den romerska republikens sista århundrade kan man anse såsom förberedelser till monarkiens införande genom Augustus?
3. De stora uppfinningarna vid slutet af medeltiden samt deras inverkan på odlingen och statsförhållandena.
4. Hvilka förändringar har Sveriges gräns i öster undergått efter nyare tidens början?
5. Redogörelse för något af Geijers fosterländska skaldestycken.
6. Hvilken nytta och skada åstadkomma småfoglarna?
7. Huru mätas värmets grad och mängd?
8. »Ett manligt sinne fruktar Gud allen och rösten i sitt inre, som fördömer.»

Tyskt översättningsprof: a)

Då jag en dag gick omkring i en stad, som jag ej förr besökt, mötte jag en liten gosse, som bad mig köpa en gammal bok, som han höll i handen. Som boken väckte min nyfikenhet och han ej begärde mycket för den, beslöt jag köpa den, ehuru han ej ville låta mig läsa i den, innan han fått betaldt. Då jag lemnat honom pengarne, räckte han mig boken och sprang bort, som det tycktes i den tron, att han lurat mig. Jag var nära att ångra min godtrogenhet, men sedan jag öppnat boken och deri läst några rader, blef jag öfvertygad, att icke jag utan gossen förlorat på handeln. Den för så godt pris erhållna boken var nemligen mycket sällsynt och eftersökt, och jag betvillar icke, att jag när som helst kan för den få hundra gånger mer än jag gaf. Jag är visserligen rätt belåten med att ega denna bok, men jag beklagar likväl, att jag ej kunnat återfinna gossen, ty jag skulle gerna gifva honom hela den summa, som jag tror boken vara värd.

Franskt översättningsprof.

Snälla syster! Hvarföre har du ej svarat på det bref, som jag skref till dig för mer än fjorton dagar sedan? Som det är föga antagligt, att man gifvit dig så mycket att göra, att du ej haft tid att skriva, betvillar jag ej ett ögonblick, att det är din lätja, som förledt dig att försumma mig. Emellertid vill jag ej längre gråla på dig för att ej göra dig ledsen. — En af mina kamrater och jag gjorde häromdagen en liten botanisk utflykt i stadens omgifningar. Som våren är föga framskriden, funno vi endast få växter, hvilket likväl ej hindrade oss att vara mycket belåtna med vår vandring. Ett litet missöde, som jag hade, endast ökade vårt goda lynne. Min kamrat skrattade mycket åt mig, och sedan jag hemtat mig från min förskräckelse, skrattade jag också. — Nu har jag ingenting vidare att säga dig. Helsa från mig till alla dem, som bry sig om mig. Skrif så snart som möjligt till mig, i annat fall upphör jag att teckna mig din tillgifne broder Johan.

B. För latinlinien.

Latinskt översättningsprof.

Om perserkonungen Cambyses' grymhet hafva de gamle mycket att förtälja. Så berättas det, att han en gång i en dröm tyckte sig se sin broder Smerdes sitta på den kungliga tronen, och genast blef detta för honom en anledning att afdagataga den fullkomligt oskyldige brodern. Någon tid derefter tillfrågade han sin trognaste tjänare, en man vid namn Prexaspes, hvad Perserne tyckte om sin konung. Denne svarade, att man

i allt annat berömde konungen, men blott det klandrades, att han vore mer än tillbörligt begifven på vin. Förtörnadt yttrade då konungen: »du skall straxt få erfara, om de, som så döma, hafva rätt eller icke. Om jag med min pil träffar din son, som står der borta, midt i hjertat, så må detta vara ett bevis derpå, att Persernas beskyllning är orättvis; i annat fall skall jag erkänna, att de tala sanning.» Med dessa ord spände han bågen och sköt en pil midt i hjertat på ynglingen, vände sig derpå till fadren och frågade: »hvar finner du hos en drucken man så säker hand och så säkert öga?»

C. För reallinien.

Tyskt översättningsprof: b)

En rik bonde hade två mycket vackra hästar, af hvilka den ene var brun och den andre svart. Då han tidigt en morgon gick till stallet för att ge dem foder, märkte han till sin förskräckelse, att en tjuf, som under natten smugit sig in i stallet, stulit den bruna hästen. — »Hvad skall jag nu göra för att få fast tjufven», frågade han sig sjelf. Som han visste, att det samma dag hölls hästmärknad i grannstaden, fann han det högst sannolikt, att tjufven begifvit sig dit för att sälja hästen. Han for derföre genast till staden och fick der snart se sin brunte. »Den här hästen tillhör icke er utan mig», ropade han till den föregifne egaren. Denne låtsade bli förolämpad och frågade bonden, om han druckit för mycket, eftersom han ej kunde skilja mellan mitt och ditt. — »Jag vill tillstå, att jag misstagit mig, om ni säger mig, på hvilket öga han är blind», svarade bonden lugnt och drog fram täcket öfver hufvudet på hästen. — »Han ser icke på högra ögat», sade tjufven. — »Nu kan man veta, att ni är en tjuf», sade bonden, »ty hästen är felfri.»

Engelskt översättningsprof.

Kejsarinnan Maria Theresia hade knappt blifvit iklädd den kungliga purpurn, då hon fann sig omgifven af fiender, den ene lystnare än den andre efter de besittningar, som lemnats henne i arf af hennes förfäder. I detta bekymmersamma läge förrådde hon icke en enda gång en kvinnas svaghet eller förskräckelse. Hon lemnade Wien och kastade sig i Ungarnes armar. Efter att hafva sammankallat de fyra riksstånden till den 31 Augusti 1741, uppträdde hon bland dem med sin äldste son på armen och tilltalade dem på latin, hvilket vid sådana tillfällen var det officiella språket och som hon fullkomligt förstod, sägande dem, att hon, öfvergifven af sina vänner, förföljd af sina fiender, anfallen af sina närmaste släktingar, hade ingen annan utväg öfrig än att anförtro sin person, sina barn, sin spira och sin krona åt sina trogne undersåters skydd. Stormännen, på en gång rörde och upptände af detta gripande tal, utropade som en man: Låtom oss dö för vår konung Maria Theresia!

Geometriska uppgifter.

1. Utdrag en gifven rät linie AB till C så, att rektangeln af hela linien AC och den tillfogade linien BC blir lika stor som en gifven kvadrat!
2. Hvad är trigonometriska tangenten för vinkeln mellan de två räta linierna

$$ax^2 + 2bxy + cy^2 = 0?$$

3. Bevisa, att i hvarje likbent triangel förhåller sig perimetern till de båda lika stora sidornas summas öfverskott öfver basen såsom kvadraten på basen till kvadraten på den inskrifne cirkelns diameter!

4. Gifna äro en rät linie L och en punkt O utom densamma. Från en godtycklig punkt P på L drages mot densamma en perpendikel PQ , lika stor med OP . Hvilken är orten för Q ?

Tab. 11 (forts.). Ämnen för arbetena vid den skriftliga mogenhetsexamen vårterminen 1891.

5. En regulier månghörning är gifven. Att konstruera den cirkel, som skär sidorna i sådana punkter, att de blifva vinkelspetsar i en regulier månghörning med dubbelt så stort antal sidor.

6. Hvilken har den största omkretsen af alla trianglar med gifven bas och gifven vinkel vid spetsen?

7. Drag en rät linie genom två koncentriska cirklar så, att de båda kordorna stå till hvarandra i ett gifvet förhållande!

Algebraiska uppgifter.

1. En rektangel är 72 meter lång och 60 meter bred. Huru mycket bör längden ökas och huru mycket bredden minskas, för att en ny rektangel må erhållas, hvars omkrets är 48 meter större än den föres utan att arealen förändras?

2. Hvilken är den aritmetiska progression med n termer, hvilans summa är $4n + 5n^2$?

3. Från en punkt på en holme i en sjö kan man iakttaga såväl spetsen af ett torn som dess bild i vattnet. Om nu observationspunkten ligger 4,89 meter öfver vattenytan, tornspetsens höjd öfver det genom punkten gående horisontalplanet är $57^{\circ}35'$, och bildens djup under samma plan är $62^{\circ}43'$, huru många meter ligger då tornets spets öfver vattnets yta?

4. Beräkna x ur eqvationen.

$$3 - \sin^2 x = 1 + \cos^2 x + \cos^4 x + \cos^6 x + \dots$$

5. Ett lån skall amorteras på det sätt, att vid slutet af hvar och ett af de sju första åren inbetalas 6 % af det ursprungliga lånebeloppet, men sedermera vid hvarje års slut blott 5 % af samma belopp. Räntefoten är $4\frac{1}{2}$ % för år. Huru snart blir lånet amorterad?

6. En sfer och en oktaeder hafva samma volym. Hvad är förhållandet mellan deras ytor?

7. Bevisa, att om ett helt tal är multipel af 11, summan af alla dess siffror med jemn ordningsnummer antingen är lika med summan af de öfriga eller skiljer sig derifrån med en multipel af 11!

Uppgifter af mekaniskt och fysikaliskt innehåll.

1. En ursprungligen rektangelformig metallplåt har blifvit böjd så, att den motsvarar fjerdedelen af ett cylindriskt rör af 8 dm:s diameter, och hvilat med den bugtiga ytan mot ett vågrätt plan. Längs hvardera af plåtens båda raka kanter äro fastlödda metallstänger, den ena 3 gånger så tung som den andra. Huru stor blir skillnaden i höjd mellan dessa båda kanter, då plåtens egen vikt kan lemnas utan afseende?

2. Från en höjd af 230 meter faller en blykula ned mot marken. Der bringas hon genom stöten ögonblickligen i hvila, hvarvid kulans rörelse-energi (levande kraft) omsättes i värme. Huru många procent deraf kommer kulan till del, då hennes temperatur i följd af stöten stiger $11^{\circ},4$? Blyets egentliga värme är 0,031; möt en värmeenhet svarar ett arbete af 425 kgm.

3. En luftpumps klocka innehåller luft, hvars tryck till en början mätes af en 75 cm. hög qvicksilfverpelare. Efter 4 pumpslag har trycket minskats till 28 cm. Då kannan är fullt uppdragen, rymmer pumpstöfveln 2,1 liter. Huru mycket rymmer klockan?

4. En sferisk ballong, hvars diameter är 8 dm., är förfärdigad af tunnt papper, hvaraf hvarje kvadratmeter väger 22 gr., och är fylld med varm luft af den yttre luftens tryck. Huru hög måste temperaturen i ballongen minst vara för att denna skall sväfvä fritt i den yttre luften, hvars temperatur är 9° ? Vid det rådande barometerståndet väger 1 liter nollgradig luft 1,29 gr.; luftens utvidningskoefficient för värme är $\frac{1}{273}$.

5. Ett snabbt roterande kugghjul har 180 små kuggar, hvilka under rörelsen slå mot kanten af ett kort. Derigenom alstras en ton, densamma som angifves af en 12 cm. lång, svängande sträng. En annan sträng af samma ämne, hvars längd är 54 cm., gör 296 svängningar i sekunden. De vigter, som spänna dessa båda strängar, förhålla sig till hvarandra direkt som strängarnes genomskärningsytor. Huru stor är kugghjulets omloppstid?

6. En stråle vitt ljus infaller vinkelrätt mot den ena ytan af ett glasprisma, hvars brytande vinkel är 33° . Efter utträdet ur prismet gör det röda ljuset med det violetta en vinkel af $2^{\circ}38'$. Huru stor är det violetta ljusets brytningsexponent, då det röda ljusets är 1,60?

7. En elektrisk strömbana är mellan två af sina punkter delad i två grenar. Den ena af dessa utgöres af en koppartråd af 3 m:s längd och 0,5 qvmm:s genomskärningsyta, den andra af en nysilfvertråd, hvars längd är 7 m. och genomskärningsyta 0,4 qvmm. Om man borttager nysilfvertråden, kan man genom att minska längden af koppartråden, som nu ensam skall fortledda strömmen mellan de båda punkterna, åstadkomma, att strömstyrkan i de öfriga delarne af ledningen förblir densamma som förut. Huru mycket skall koppartråden afkortas? Nysilfrets egentliga ledningsmotstånd är 0,2, kopparns 0,02.

Anm. För det tyska öfversättningsprovet voro 2 ämnen gifna, emedan det realisterna åliggande arbetet att verkställa öfversättningar till 2 främmande språk var deladt på två tidsafdelningar med franska under den ena (gemensam för latinare och realister) och engelska under den andra samt tyska (valfritt i stället för ettdera af de båda förra språken) under bådadera.

Tab. 12. Ämnen för arbetena vid den skriftliga mogenhetsexamen höstterminen 1891.

A. För båda linierna.

Ämnen för uppsats på modersmålet.

1. Tillkomsten af den evangeliskt-lutherska kyrkans symboliska böcker.
2. Cæsar och Napoleon I, historisk parallel.
3. Hvilka hafva varit de förnämsta orsakerna till påfvedömet's stora magt och anseende?
4. Karl X Gustafs utländska politik.
5. Redogörelse för Runeborgs dikt »Kung Fjalar».
6. Om glacierer.
7. Insekternas förhållande till växterna.
8. Den är man, som mans gerningar gör. (Ordspråk.)

Tyskt översättningsprof: a)

Saul, Israels konung, var sjuk. Ett djupt svärmod hade bemäktigat sig hans själ, han var ur stånd att företaga sig någonting; än gick han oroligt fram och tillbaka i sina gemak, än lade han sig på sin hvilobädd och blickade mörkt framför sig. Hans omgivning började frukta, att hans sjukdom kunde leda till, att han för alltid förlorade förståndets bruk. Då kom en af hans tjänare, som var honom mycket tillgifven, på den tanken, att det möjligen kunde skingra hans svärmod, om han finge höra vackert strängospel. Han gick fram till konungen och sade: »Herre konung, får jag kalla hit David, den unge herdegossen, att han må spela för Er? Ingen har någonsin ur en harpa kunnat framlocka skönare toner än han.» — »Må han komma», sade konungen dystert. — David kom, satte sig vid hans fötter och spelade så ljufligt, att konungen smälte i tårar, och de mörka tankarne veko.

Franskt översättningsprof.

Abbé Maury, hvilken dog som kardinal år 1817, var ryktbar för sin värtalighet. Som medlem af nationalförsamlingen försvarade han ofta meningar, som stredo mot pluralitetens. Under denna förfärliga tid hände det stundom, att man fick se det upprörda folket störta sig öfver personer, som det trodde vara dess fiender, och hänga dem vid lyktpälarne. Då Maury en dag gick på en aflägsen gata, blef han igenkänd af en person, som ropade: »Der går abbé Maury». Genast skockade sig omkring honom en uppretad folkhop, och man hörde det hemska ropet: »Fram till lyktan!» I detta afgörande ögonblick bevarade Maury hela sin kallblodighet och sade lugnt: »Om I också hängen mig vid lyktan, skolen I icke se bättre för det». Dessa ord, som föreföllo skämtsamma men voro djupsinniga, afväpnade hopens raseri, och abbéen hade sitt mod att tacka för lifvet.

B. För latinlinien.

Latinskt översättningsprof.

Efter nederlaget vid Pharsalus återstod för Pompejus intet annat än att med några få tusen man, som han lyckats samla, segla till Egypten. Der hade han skäl att hoppas ett välvilligt emottagande, emedan han sju år förut hade utverkat, att den nuvarande konungens fader återinsattes i sitt rike. Egyptierna öfverlade nu, om de skulle vara honom fortfarande trogne eller öfvergå till hans af lyckan mera gynnade medtäflare, och med den trolöshet, som låg i deras karakter, voro de snart beslutne, hvilket parti de skulle välja: hvad kunde de hoppas af en man, som numera var en helt annan än fordom? De låtsade sig dertill villige att emottaga honom såsom vän och utsände en båt för att föra honom i land. Trots varningar af någre bland sitt följe, hvilka fruktade möjligheten af ett

försåt, steg Pompejus om bord, åtföljd af några soldater. Redan närmade sig båten stranden och Pompejus reste sig för att stiga ur, då Egyptierna passade på tillfället, angrepo honom bakifrån och genomborrade honom med sina svärd.

C. För reallinien.

Tyskt översättningsprof: b)

Vid dödsstraff var det qvinnor förbjudet att åse de olympiska spelen. Ville de med de sina göra den besvärliga resan dit för att förr få reda på utgången, så måste de dock dröja på den andra, södra stranden af Alpheios. Hvad som försiggick på täflingsplatsen, undandrogs deras blickar af vallen kring banan; blott ett förvirradt larm trängde öfver floden fram till de väntande. De visste icke, hvem det uppmuntrande tillropet, hvem bifallsjublet gälde.

Blott en har vågat trotsa förbudet. Hennes namn var Pherenike, dotter till en berömd knytnäfskämpe från Rhodos, af en gammal berömd släkt, som ledde sitt ursprung tillbaka till Herakles. Förklädd till lärare i brottning, hade hon sjelf fört sin son till täflingsplatsen. Men då hennes älskling, en värdig arftagare af sina fäders ära, utgick som segrare ur den svåra kampen, glömde det jublande modershjertat försigtighetens bud. Hon sprang öfver skrankorna och ilade mot sin son.

Domarnes hjertan voro dock mildare än lagens bokstaf, och man lät nåd gå för rätt. Men sedan den tiden måste äfven lärarne stå oklädda på de för dem bestämda platserna.

Engelskt översättningsprof.

Käre vän! — Som jag förmodar, att Ni ännu ej lemnat London, sänder jag detta bref på Eder adress der. — Tror Ni, att det är möjligt att på en tid af fjorton dagar, högst tre veckor, se så mycket af England, att det lönar den långa resan ända från Luleå? Min far har lofvat mig att i sommar få göra en kort utländsk resa, om min examen går lyckligt, och det hoppas jag naturligtvis. Det är nu längesedan jag läste Englands geografi, men om Ni råder mig att fara dit, så skall jag flitigt använda de första dagarne af mina ferier att studera Englands karta och särskildt de trakter, som Ni tycker, att jag bör besöka. Här vid hamnen träffar jag ofta engelska sjömän, och jag förstår dem ganska bra, så att jag hoppas reda mig någorlunda med språket. Jag ber Er svara mig snart.

Eder uppriktigt tillgifne N. N.

Luleå den 15 Maj 1891.

Geometriska uppgifter.

1. Bevisa, att midtpunkterna af alla de kordor i en cirkel, hvilkas förlängningar råkas i en och samma punkt, ligga på en cirkelbåge!
2. Att konstruera en parallelogram, då man känner skillnaden mellan två sidor, en diagonal, samt att denna skall bilda rät vinkel med en sida.
3. I en punkt P af en parabel äro dragna tangenten, normalen och en perpendikel mot axeln, hvilken träffas af dessa tre linier i B , M , N , respektive. Den nämnda tangenten rår i A tangenten i vertex O . Bevisa, att $\triangle ABO : \triangle PMN = BO : 2MN!$
4. Inskrif i en gifven triangel en rektangel af uppgifven storlek!
5. Att konstruera en cirkel med gifven medelpunkt så, att den af två gifna parallela linier afskär kordor, hvilkas summa är uppgifven.
6. Rektangeln, som innehålles af diagonalerna i en i en cirkel inskrifven fyrhörning, är lika med de två rektanglar tillsammantagna, af hvilka hvardera innehålles af ett par motstående sidor.

Tab. 12 (forts.). Ämnen för arbetena vid den skriftliga mogenhetsexamen höstterminen 1891.

7. Om man på diametern i en cirkel tager en punkt, genom denna punkt drager en korda och genom kordans ändpunkter drager tangenter till cirkeln, så skola dessa tangenter af den räta linie, som genom den tagna punkten drages vinkelrätt mot diametern, afskära lika stora stycken, ett på hvardera sidan om punkten.

Algebraiska uppgifter.

1. Logaritmen för ett tal i ett visst system förhåller sig till samma tals naturliga logaritm likasom $\sqrt[5]{6}$ till $\sqrt[9]{5}$. Huru stor är basen i det förra systemet?

2. Två platser *A* och *B* ligga på ett afstånd af 120 kilometer från hvarandra vid stranden af en kanal, längs hvilken är dragen en jernväg. Ett bantåg utgår från *A* i riktning mot *B*; dess hastighet är 36 km. i timmen. Samtidigt utgå tvenne ångare från *B* åt motsatta håll, men båda med samma hastighet. Tåget möter den ena $2\frac{1}{2}$ timme förr, än det upphinner den andra. Huru stor är ångarnes hastighet?

3. Om i en rät kon med höjd = *h* och bottenradie = *r* inskrives en annan rät kon, som har sin spets i medelpunkten till den förres bas, och i den skärning, som går genom den gemensamma axeln, har sin sida vinkelrät mot den förres sida, huru stor blir dess volym?

4. Beräkna *x* ur eqvationen

$$\sin [13 x] + \sin [9 x] = \cos [2 x]!$$

5. Om man genom lika stora insättningar, som vid början af 21 på hvarandra följande år göras i en ränteanstalt, vill tillförsäkra en person en årlig inkomst af 600 kronor att utgå under 8 år från och med början af det 22:dra året, huru stora böra då insättningarna vara, om räntefoten är $4\frac{1}{2}$ %?

6. Från ett kärl, som är fylldt med 360 liter sprit, borttages en viss mängd, hvarefter det felande ersättes med vatten. Från den sålunda erhållna blandningen borttages åter samma kvantitet som förut och dessutom 84 liter, hvarefter kärlet ånyo fylles med vatten. Efter den andra blandningen innehåller kärlet lika mycket vatten som sprit; huru många liter borttogos första gången?

7. På en slätt ligger platsen *A* 2000 meter rätt norr om platsen *B*. En sferisk luftballongs centrum observeras från *A* på 30° höjd öfver horisonten i ett vertikalkplan, som gör en vinkel af 50° med meridianen från norr åt öster räknadt. Från *B* är sistnämnda vinkel blott 40° . Beräkna ballongens höjd öfver marken, samt dess afstånd från *A* och *B*!

Uppgifter af mekaniskt och fysikaliskt innehåll.

1. Den raka kanten af en vågrät bordskifva löper parallelt med en lodrät vägg på 18 cms afstånd från densamma. Ett homogent klot, hvars

diameter är 26 cm., hvilat mot bordkanten, men har tillika stöd mot väggen. Huru stort är trycket mot bordkanten i förhållande till klotets vikt?

2. En kanonkula, som lemna kanonens mynning med en hastighet af 440 m., bör ej någonstädes i sin bana höja sig mer än 7 m. öfver det genom kanonmynningen gående horisontalplanet. Huru skall kanonen riktas? Accelerationen vid fritt fall är 9,8 m.

3. En träcylinder simmar upprätt i olja, hvori den är nedsänkt till 0,95 af sin rymd. Ofvanpå oljan hålles så mycket sprit, att den nått och jämt når upp till cylinderns öfre kant. Huru stor del af cylindern är då nedsänkt i oljan? Oljans egentliga vikt är 0,92, spritens 0,85.

4. Ett med smal hals försedt glaskärl, fylldt med torr luft, har tillika med denna uppvärmts till en viss temperatur, under det kärlemynningen hållits öppen. Vid oförändradt barometerstånd nedföres mynningen under ytan af nollgradigt qvicksilfver, och kärlet jämte luften deri afkyles äfvenledes till 0° , hvarvid qvicksilfverytorna inuti och utanför kärlet skola hållas i jämnhöjd med hvarandra. Om mynningen tilltäppes och kärlet upplyftes, har man på detta sätt infört i detsamma en qvicksilfvermängd, som vid 0° upptager $\frac{1}{6}$ af dess inre rymd. Till hvilken temperatur var kärlet uppvärmdt? Glasets rymdutvidningskoefficient är 0,000026, luftens 0,003667.

5. Två prismer, det ena af flintglas, det andra af kronglas äro gifna. Det förres brytande virkel är 27° , det senares 31° . Prismerna ställas invid hvarandra med de sidoytor, som de vända mot hvarandra, parallela och med de brytande kanterna åt motsatta håll. En ljusstråle infaller vinkelrätt mot flintglasprismats utåt vända sidoyta och, sedan den genomgått båda prismerna, lemna den kronglasprismat i en mot utgångsytan vinkelrät riktning. Beräkna flintglasets brytningsexponent, då man vet, att kronglasets är 1,5.

6. En inklinationsnål, som fritt får svänga i den magnetiska meridianen, gör 10 svängningar på 17 sekunder. Om den deremot får svänga i ett mot den magnetiska meridianen vinkelrätt vertikalkplan, behöfver den 22 sekunder för att göra 10 svängningar. Beräkna häraf inklinationsvinkeln.

7. Vid en galvanisk stapel, der det inre motståndet är 5,6 ohm, äro polerna förenade medelst en 87,5 m. lång ledningstråd. Genom att förena dem medelst ytterligare en ledning, bestående af samma slags tråd, vill man minska strömstyrkan i den förstnämnda tråden till $\frac{1}{10}$ af den ursprungliga. Huru lång skall den nya ledningen tagas, då motståndet i 1 m. af den använda tråden är 0,04 ohm?

Anm. Med afseende på de två ämnena för det tyska öfversättningsprovet se anm. till Tab. 11.

Tab. 13. Antal lärjungar, som afgått år 1891, med fördelning efter tillämnad lefnadsbana närmast efter afgången.

1:o. Utan godkänd mogenhetsexamen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Klasser och linier.	L ä r j u n g a r , s o m a f g å t t													S u m m a.
	för att, enligt föräldrars och målsmäns (eller sin egen) uppgift, öfvergå till												genom döden.	
	annat offentligt allmänt läroverk, folkskola, seminarium och dylikt.	enskilda studier eller enskilda läroverk.	tekniskt läroverk.	landbruk eller läroverk för landbruk.	bruks-, fabriks- eller handverks-törrelse.	handel eller handelsinstitut.	sjömansyrket.	sådana civila tjänstemänhanor, hvartill mogenhetsexamen ej erfordras.	militäryrket eller krigsskola.	apotek.	andra lefnadsbanor.	utan att dylikt uppgift om dem lemnats.		
A. Högre allmänna läroverk.														
1	45	12	—	2	2	3	1	—	2	—	1	29	—	97
2	47	17	1	5	12	14	2	1	1	—	2	29	3	134
3	76	20	6	11	23	35	13	3	1	—	—	53	2	243
R. 4.....	21	13	9	16	33	63	21	5	5	—	3	31	1	221
L. ».....	21	11	6	2	4	16	3	1	2	—	—	15	2	83
R. 5.....	36	7	41	18	40	74	16	7	8	—	3	35	3	288
L. ».....	18	7	12	5	10	35	7	9	4	1	2	21	2	133
6 o. 7 ¹⁾	41	69	52	34	33	142	11	26	6	54	3	81	11	563
Summa	305	156	127	93	157	382	74	52	29	55	14	294	24	1,762
1) Specifikation, se nästa sida under »Sammandrag».														
B. Femklassiga allmänna läroverk.														
1	24	8	—	3	2	3	—	2	—	—	—	14	1	57
2	17	13	1	2	13	8	—	1	—	—	1	20	3	79
3	20	3	4	5	18	31	3	—	1	—	4	25	—	114
R. 4.....	11	7	6	2	7	38	8	—	3	—	—	20	—	102
L. ».....	7	1	1	1	—	2	1	—	—	—	—	2	—	15
R. 5.....	59	—	22	8	12	54	6	4	6	—	1	20	1	193
L. ».....	69	2	1	2	1	3	1	—	1	—	—	10	2	92
Summa	207	34	35	23	53	139	19	7	11	—	6	111	7	652
C. Treklassiga allmänna läroverk.														
1	8	1	—	—	5	1	—	—	—	—	—	5	—	20
2	8	1	—	4	6	3	—	—	—	—	—	13	1	36
3	42	5	1	5	9	13	3	1	—	—	—	16	—	95
R. 4.....	2	—	1	—	4	3	1	1	—	—	—	2	—	14
L. ».....	13	—	—	2	3	4	—	—	—	—	—	2	—	24
R. 5.....	2	—	—	3	—	4	—	1	—	—	—	2	—	12
L. ».....	2	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5
Summa	77	7	4	14	27	29	4	3	—	—	—	40	1	206
D. Tvåklassiga pedagogier.														
1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	26	—	29
2	18	3	4	—	5	1	—	1	—	—	—	22	—	54
3	3	—	—	1	—	3	—	1	—	—	—	—	—	8
Summa	23	3	4	1	6	4	—	2	—	—	—	48	—	91
E. Enklassiga pedagogier.														
1	3	5	—	2	4	1	1	1	—	—	—	71	—	88
2	—	—	—	1	1	6	6	—	—	—	—	—	—	14
Summa	3	5	—	3	5	7	7	1	—	—	—	71	—	102

Tab. 13 (forts.). Antal lärjungar, som afgått år 1891, med fördelning efter tillämnad lefnadsbana närmast efter afgången.

1:o (forts.). Utan godkänd mogenhetsexamen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Klasser och linier.	L ä r j u n g a r , s o m a f g å t t													S u m m a.
	för att, enligt föräldrars och målsmäns (eller sin egen) uppgift, övergå till											utan att dylikt uppgift om dem jemnas.		
	annat offentligt all- mänt läroverk, folk- skola, seminarium och dylikt.	enskilda studier eller enskildt läroverk.	tekniskt läroverk.	landbruk eller läro- verk för landbruk.	bruks-, fabriks- eller handverks-rörelse.	handel eller handels- institut.	sjömansyrket.	sådana civila tjänste- mannabäror, hvartill mogenhetsexamen ej erfordras.	militäryrket eller krigsskola.	apotek.	andra lefnadsbäror.	genom döden.		
Sammandrag.														
i	82	26	—	7	14	8	2	3	2	—	1	145	1	291
2	90	34	6	12	37	32	8	3	1	—	3	84	7	317
3	141	28	11	22	50	82	19	5	2	—	4	94	2	460
R. 4	34	20	16	18	44	104	30	6	8	—	3	53	1	337
L. »	41	12	7	5	7	22	4	1	2	—	—	19	2	122
R. 5	97	7	63	29	52	132	22	12	14	—	4	57	4	493
L. »	89	9	15	7	11	39	8	9	5	1	2	31	4	230
R. 6:1	5	8	17	8	13	41	4	7	2	1	—	15	—	121
L. »	14	8	8	6	9	45	5	4	2	19	1	25	3	149
R. 6:2	8	4	6	3	2	15	—	4	—	1	—	9	4	56
L. »	7	13	10	10	5	21	1	6	2	29	1	17	—	122
R. 7:1	2	8	5	2	1	2	—	1	—	—	—	3	1	25
L. »	5	18	6	3	2	12	1	2	—	3	1	9	1	63
R. 7:2	—	5	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	10
L. »	—	5	—	2	1	3	—	2	—	1	—	1	2	17
Gemensamma linien.....	313	88	17	41	101	122	29	11	5	—	8	323	10	1,068
Reallinien	146	52	107	60	112	297	56	30	24	2	7	139	10	1,042
Latinlinien	156	65	46	33	35	142	19	24	11	53	5	102	12	703
Summa	615	205	170	134	248	561	104	65	40	55	20	564	32	2,813

2:o. Med godkänd mogenhetsexamen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Linier.	L ä r j u n g a r , s o m a f g å t t											S u m m a.	
	för att, enligt uppgift, övergå till										utan att dylikt uppgift om dem jemnas.		
	universitet och dylikt.	tekniskt läro- verk.	landbruk, läroverk för landbruk eller skogskötsel.	landbruk, läroverk för handverks- rörelse.	bruks-, fabriks- eller handt- verks-rörelse.	handel eller handelsinstitut.	examen erfordras.	sådana civila tjänstemanna- bäror, hvartill universitets- examen ej erfordras.	militäryrket eller krigsskola.	apotek.	vetenink- och handlark-yrket.		andra lefnads- bäror.
Realister	7	41	4	5	7	14	15	—	7	2	12	114	
Icke-greker	120	17	6	6	23	37	33	1	19	2	28	297	
Greker	120	4	3	—	7	11	4	—	5	—	6	160	
Summa	247	62	13	11	37	62	57	1	31	4	46	571	